

Ο ΦΟΙΝΙΞ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΤΟΜΟΣ Α΄.

ΦΥΛΛΑΔΙΟΝ ΙΒ΄. ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 1854.

ΕΤΟΣ Α΄.

Συντάκται:

ΚΑΝΤΑΣ ΠΕΡΕΥΣ ΦΩΤΙΟΣ
ΦΙΛΗΤΑΣ ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΣ.
ΜΑΥΡΟΜΜΑΤΗΣ ΑΝΔΡΕΑΣ.
ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ Ν.
ΣΑΚΕΛΛΑΡΟΠΟΥΛΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ.
ΒΡΑΪΔΑΣ ΠΕΤΡΟΣ
ΠΑΡΟΜΕΝΟΣ ΜΙΧΑΗΛ.

ΛΑΖΑΡΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ.
ΖΑΒΙΤΖΙΑΝΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ.
ΔΑΒΡΑΝΟΣ ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΣ.
ΤΥΠΑΛΔΟΣ ΠΡΕΤΕΝΤΕΡΗΣ ΧΑΡΑΛΑΜΠΗΣ.
ΚΟΓΕΒΙΝΑΣ ΑΓΓΕΛΟΣ.
ΠΑΣΧΑΛΗΣ ΑΝΔΡΕΑΣ.
ΣΤΑΜΑΤΕΛΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ Ν.

ΕΝ ΚΕΡΚΥΡΑ,

ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ ΕΡΜΗΣ

Α. Τερζάκη και Θ. Ρυκκωβατείου

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΣΟΥΡΙΟΥ

1854.

Ο Φ Ο Ι Ν Ι Ε

ΦΥΛΛΑΔΙΟΝ ΙΒ΄.

ΤΟΜΟΣ Α΄.

ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 1854.

ΤΟ ΠΡΩΤΟΝ ΕΤΟΣ ΤΟΥ ΦΟΙΝΙΚΟΣ.

Με τὸ παρὸν φυλλάδιον συμπληροῦται τὸ πρῶτον ἔτος τοῦ ΦΟΙΝΙΚΟΣ. Πιστοὶ εἰς τὰς ὑποσχέσεις μας καὶ ἀμετάτρεπτοι εἰς τὸν σκοπὸν μας, θέλομεν ἐξακολουθήσει τὴν δημοσίευσιν τοῦ περιοδικοῦ μας, εὐγνωμονοῦντες διὰ τὸ παρελθὸν καὶ μὴ ἀπελπίζόμενοι διὰ τὸ μέλλον. Τὰς δυσκολίας τοῦ ἔργου δὲν παρεγνωρίσαμεν ἀπὸ ἀρχῆς· ἤξεύρομεν ὅτι ἡ ὕλική συνδρομὴ εἰς κοινωνίας, οἷα ἡ ἰδική μας, εἶναι ἐξ ἀνάγκης πολὺ περιορισμένη· καὶ ἐὰν ἐμελετούσαμεν ἐπιωφελῆ κερδοσκοπίαν, βεβαίως δὲν ἠθέλομεν ἀναλάβει τὴν ἔκδοσιν φιλολογικῆς ἐφημερίδος. Ἐπιθυμοῦντες ὅχι νὰ ζῶμεν πολυτελεῶς ἢ νὰ θησαυρίζομεν ἐκ τῶν ἔργων μας, ἀλλὰ ν' ἀποζῶμεν καὶ νὰ μὴ ἤμεθα εἰς βᾶρος τῶν ἄλλων, ἀπεφασίσαμεν σὺν τοῖς ἄλλοις καὶ τὴν τύπωσιν ἐφημερίδος δυναμένης νὰ παραγάγῃ περισσοτέραν ἠθικὴν ὠφέλειαν εἰς τὴν κοινωνίαν, ἢ χρηματικὴν εἰς τὸ ἄτομόν μας. Πρὸς τοῦτο προσεκαλέσαμεν ὄλους τοὺς λογίους, πάντος εἴρους καὶ πίσεως τάξεως, παλαιούς καὶ νέους, ἡμεδαπούς καὶ ἀλλοδαπούς, Κερκυραίους καὶ μὴ, Ἰονίους καὶ μὴ Ἰονίους, Ἕλληνας αὐτόχθονας καὶ ἑτερόχθονας, γνωστούς καὶ ἀγνώστους, καὶ τοῖς εἶπομεν. Ἴδου χώρα οὐδετέρα ἐν μέσῳ ὑμῶν,

(Τόμ. Α΄. Φυλλ. ΙΒ΄.)

κονίστρα ὅπως ἀνεξάρτητος τῆς πολιτικῆς, ἀνωτέρα αὐτῆς καὶ ἀπαθεστέρα καὶ ἡσυχωτέρα, ἰδοὺ στάδιον ἀνοικτὸν, ἰδοὺ εὐτελεῆς λυχνία, τὴν ὁποίαν αἱ ἀσθενεῖς ἡμῶν χεῖρες προσπαθοῦν ν' ἀνυψώσωσιν, ἀλλ' ὑμεῖς δύνασθε διὰ τοῦ ἐλαίου σας νὰ κάμητε λαμπρὰν καὶ ἀκτινοβόλον, πρὸς φωτισμὸν τῶν συγχρόνων καὶ μεταγενεστέρων καὶ πρὸς τιμὴν καὶ δόξαν ὅπως ἰδικὴν σας. Καὶ ὕλικὴν μὲν ἀμοιβὴν ἡμεῖς ἀδυνατοῦμεν νὰ σᾶς δώσωμεν, διότι καὶ ἡμεῖς στερούμεθα· ἠθικὴν δὲ, καὶ πλήρη καὶ εἰς τὰς εὐγενεῖς ψυχὰς ἀρκετὴν, θέλετε λάβει διὰ τῆς συνειδήσεώς σας, διὰ τῆς ὑπολήψεως, διὰ τῆς εὐγνωμοσύνης καὶ τιμῆς καὶ ἀγάπης τοῦ ὑφ' ὑμῶν εὐεργετούμενου κοινοῦ. Ἀφ' ἑτέρου πολλὰ δὲν ἀπαιτοῦμεν· τὰ μεγάλα καὶ σοφὰ ἔργα, τὰ πολύτιμα κειμήλια τοῦ θησαυροῦ σας, τὰ εὐοσμώτερα ἄνθη τοῦ ἡμετέρου παραδείσου, οἱ ἀδάμαντες καὶ οἱ μαργαρίται μενέτωσαν πρὸς κόσμον ἰδικόν σας, καὶ ἂς συνυφανθῶσι μετὰ τὸν χρυσὸν καὶ τὸν ἄργυρον τῶν σπουδαιότερων συγγραμμάτων σας. Ἐλλὰ τὰ ἡμεῖς εἰς τὸ περισσεύματος δύνασθε νὰ εὐεργετήσετε, καὶ τὸ δρόμῳ νὰ τέρψητε ὠφελίμως καὶ νὰ ευφρανῆτε μετὰ τὰ προανακρούσματα τῶν μουσικωτέρων ἔργων σας. Πρὸς δὲ τοὺς νέους ἐπίσης ἀπετάνθημεν, καὶ τοῖς εἶπομεν· ὅστις ἐξ ὑμῶν συναισθάνεται ἐν ἑαυτῷ κά-

τὴν νοερὰν ἐκείνην ἐνότητα, ἥτις προηγείται τῆς πολιτικῆς, προστοιμάζουσα αὐτὴν, ἐγγυωμένη καὶ ἐξασφαλίζουσα τὴν πραγματοποίησίν της· διότι εἶναι νόμος τῆς φύσεως ἡ νοητικὴ δύναμις νὰ ὑπερέχη καὶ νὰ κυριεύῃ τῆς ὕλικῆς, καὶ τὰ μεγάλα ζητήματα τῶν λαῶν καὶ τῶν ἐθνικοτήτων νὰ μὴ λύωνται οὔτε διὰ τῆς σπάθης τοῦ στρατιώτου, οὔτε διὰ τῶν διπλωματικῶν διαπραγματεύσεων, αἰτινες μόνον ἐκδηλοῦσι καὶ ἐκτελοῦσι τὴν ἤδη γενομένην λύσιν, ἀλλὰ διὰ τῆς βαθμικῆς πορείας τοῦ ἐθνικοῦ καὶ ἐν γένει τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος, διὰ τῆς συγκρούσεως τῶν ἰδεῶν, διὰ τῆς προόδου τῶν γνώσεων, διὰ τῆς διαδόσεως τῶν φώτων καὶ διὰ τῆς τελειοποιήσεως τοῦ νοεροῦ ἐκείνου ὄrganου, τὸ ὅποιον εἶναι τὸ ὄπλον τοῦ λόγου καὶ τοῦ πνεύματος, τὸ μέγιστον ἐλατήριον τῶν ἀνθρωπίνων πράξεων καὶ τῶν ἐθνικῶν κινήματων, ὁ ἰσχυρώτατος μοχλὸς τῆς ἀνθρωπίνης ἀναπτύξεως.

Εἰς τὰς ὑποχρεώσεις ταύτας τοῦ προγράμματός μας ἐμείναμεν, τὸ καθ' ἡμᾶς, πιστοί, δεχθέντες ἀσμένως καὶ εὐχαρίστως, πᾶσαν ὀπωσοῦν σοβρὰν διατριβὴν, εἴτε πρωτότυπον εἴτε μεταφρασμένην, καὶ ἐκλέξαντες ἐκ τῶν ξένων συγγραμμάτων πᾶν ὅ,τι ἐθεωρήσαμεν τερπνὸν καὶ ὠφέλιμον εἰς τὴν κοινωτικὴν πρόοδον. Ἐὰν κατὰ τὸ προσεχὲς ἔτος προοδεύσωμεν ὀλίγον, χωρὶς νὰ ὀπισθοδρομήσωμεν, εὐχαριστοῦμεθα, διότι γνωρίζομεν ἐκ πείρας ὅτι αἱ τοιαῦται ἐπιχειρήσεις ἀπαιτοῦσι καὶ ἐπιμονὴν καὶ ὑπομονὴν, καὶ χρόνον πολὺν καὶ θυσίας οὐ μικράς, ἵνα στερεωθῶσι καὶ ἀποβῶσιν ὀπωσοῦν ὠφέλιμοι καὶ ἐπικερδαῖς. Μὲ τοιαύτας ἐλπίδας ἀποτεινόμεθα ἐκ νέου καὶ εἰς τὴν τάξιν τῶν λογίων καὶ εἰς ὅλους ἐν γένει τοὺς συνδρομητὰς μας, παρόντας καὶ μέλλοντας. Καὶ ἐκ μὲν τῶν πρώτων, ὅσοι μᾶς τιμήσωσι μὲ τὰ ἄρθρα των, θέλουσιν εὐχαριστηθῆ διὰ τὸ ἔτοιμον καὶ ἀκριβὲς τῆς τυπώσεως· διότι περὶ τούτου θέλομεν καταβάλλει πᾶσαν προσοχὴν καὶ πᾶσαν φροντίδα, καθὼς ἐκάμαμεν ἄχρι τοῦδε, χωρὶς νὰ δυσαρεστηθῶσιν οἱ συνδραμόντες ἡμᾶς μὲ τὰ ἔργα των. Ὅσοι δὲ εἰσέτι δὲν ἠθέλησαν νὰ μᾶς τιμήσωσι μὲ τὰς διατριβάς των, ἐλπίζομεν ὅτι θέλουσιν τὸ κάμει εἰς τὸ ἐξῆς, φιλοτιμώμενοι νὰ συντείνωσι καὶ αὐτοὶ κατὰ εἰς παγίωσιν καὶ βελτίωσιν ὅχι ὅλως ἀγενοῦς καὶ ἀσκόπου ἐπιχειρήματος. Πρὸς δὲ τοὺς συνδρομητὰς θέλομεν ἀποστείλει τακτικῶς τὰ φύλλα καὶ τοῦ δευτέρου ἔτους, ἐλπίζοντες ὅτι οὔτε θέλουσιν πᾶς στερήσει τῆς συνδρομῆς των, οὔτε θέλουσιν καθυστερήσει εἰς τὴν πληρωμὴν, ἐνθυμούμενοι ὅτι ἔχομεν ἔξοδα ὑπέρογκα, καθημερινὰ καὶ ἀπαραιτήτα.

ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ (α).

. . . . Εἶναι ἤδη καιρὸς νὰ προχωρήσωμεν καὶ νὰ συμπληρώσωμεν τὸ ἔργον μας. Ἀλλὰ πρῶτον ἂς μᾶς συγχωρηθῆ νὰ ρίψωμεν ἐν βλέμμα ἐπὶ τῆς οδοῦ, διὰ ἧσποιν διήλθομεν, καὶ νὰ ἀνακεφαλαιώσωμεν τὴν βραχέων τὰς ἰδέας, ὅσας ἀνεπτύξαμεν ἄχρι τοῦδε.

Ἀναχωρήσαντες ἀπὸ τὴν ἀπόλυτον καὶ καθολικὴν ἰδέαν τοῦ ὄντος, καὶ ἀποδείξαντες τί ἐστὶ νόμος ἐν γένει, καὶ τί ἐστὶ νόμος ἱστορικὸς, εὑρομεν ὅτι οὗτος εἶναι ὁ νόμος τοῦ προορισμοῦ τῆς ἀνθρωπότητος, ὁ ἀνώτατος νόμος τοῦ ἀνθρωπίνου γένους· καὶ συνταυτίσαντες τοῦτον μὲ τὸν ἠθικόν, εἶπομεν, ὅτι ἡ κυριωτάτη καὶ θεμελιώδης ἐντολὴ τοῦ νόμου τούτου εἶναι ἡ πρόοδος, ἡ ἀδιάκοπος καὶ ἀπεριόριστος ἀνάπτυξις καὶ τελειοποίησις τῆς ἀνθρωπότητος· εἶπομεν, ὅτι ἐκτὸς τοῦ ἀνωτάτου καὶ ἀρχικωτάτου νόμου τῆς προόδου, ὑπάρχουσι καὶ ἄλλοι νόμοι παρεπόμενοι καὶ δευτερεύοντες, οἵτινες συνεργοῦσιν εἰς τὴν ἐκτέλεσιν καὶ πραγματοποίησιν τοῦ νόμου τούτου, καὶ ἀποτελοῦσι τὸ σύνολον τῆς ἱστορικῆς θεωρίας· εἶπομεν, ὅτι ἡ πραγματοποίησις τῶν ἱστορικῶν νόμων γίνεται διὰ τῆς ἀνθρωπίνης ἐνεργείας, διὰ τῶν ἀνθρωπίνων γεγονότων συνδυαζόμενων μὲ ἐκεῖνα τὰ γεγονότα, τὰ ὅποια, καθὸ ἐκπηγάζοντα ἀπὸ ἄλλην καὶ ἀνωτέραν ἀρχὴν, ὀνομάσαμεν κατὰ πρόογον γινόμενα· εἶπομεν τελειοταίον, ὅτι ἡ ἱστορικὴ φιλοσοφία, ἔχουσα ἀντικείμενον τὴν γνῶσιν τοῦ ἱστορικοῦ νόμου καὶ τῆς πραγματοποίησεώς του ἐν τῇ ἱστορίᾳ, ὀφείλει νὰ ἐρευνήσῃ τὰς ἀρχὰς καὶ τὰ αἷτια τῶν ἱστορικῶν γινόμενων, τὰς σχέσεις δι' ὧν συνδέονται πρὸς ἄλληλα, τὴν ἐπιρροὴν των, τὰ ἀποτελέσματά των, καὶ οὕτω συνταυτίζεται μὲ τὴν καθολικὴν φιλοσοφίαν, καὶ προβιβάζεται εἰς τὸν ἀνώτατον βαθμὸν τῆς ἀληθοῦς ἐπιστήμης.

Ἐκθέσαντες οὕτω ἐκ δευτέρου τὰς θεμελιώδεις ἀρχὰς τῆς ἱστορικῆς φιλοσοφίας, ἐζητήσαμεν ποῖα καὶ πόσα εἶναι τὰ ἱστορικὰ συστήματα, καὶ εὑρομεν, ὅτι κατὰ δύο τρόπους δύναται νὰ μορφωθῆ σύστημα ἱστορικόν· α'. ἐκ τῶν ὑψέρων, διὰ τῆς παρατηρήσεως τῶν ἱστορικῶν γεγονότων, καὶ διὰ τῆς ἐκ τούτων ἐξαγωγῆς τοῦ ἱστορικοῦ νόμου· β'. ἐκ τῶν προτέρων, διὰ τῆς ἐξαγωγῆς τοῦ ἱστορικοῦ νόμου ἀπὸ τὰς περὶ τῶν ὄντων ἀρχὰς, τούτέστιν, ἀπὸ μεταφυσικῆς θεωρίας. Καὶ ὡς πρὸς τὰ πρῶτα, παρατηρήσαμεν ὅτι ὁ ἱστορικὸς νόμος, ἀφορῶν ὅχι τὴν

(α) Μὲ τὸ παρὸν ἄρθρον συμπληροῦται ἡ σειρά τῶν τεμαχίων τῆς περὶ ἱστορικῆς φιλοσοφίας διὰ τριῶν, ὅν τὴν δημοσίευσιν ἐπέτροψεν ὁ συγγραφεὺς. Τῶν κατωτέρω γινόμενων προσγεῖται τὸ ἐν τῷ φύλλῳ 61 δημοσιευθὲν συμπληρωματικόν, καὶ ἔρχεται μὲ τὴν ἐπισημασθεῖσαν ἀριθμὸν τοῦ Κ. Μ. Πεντέτη ἐπομένῃν εἰς τὸ ἐν τῷ προηγουμένῳ φυλλαδίῳ δημοσιευθὲν τεμάχιον.

Οἱ ἐκδόσαι.

ΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΑΝΔΡΙΑ ΚΑΤΡΙΑΚΗ ΒΡΑΧΩΝΗΚΗ
ΜΟΝΕΣΙΟ ΑΝΕΣΤΕΡΟΥ

υπαρξίν τῶν ὄντων, ἀλλὰ τὰς πράξεις αὐτῶν, ὅχι τὰ γινόμενα, ὡς γίνονται, ἀλλ' ὡς πρέπει νὰ γίνονται, δὲν δύναται ποτὲ νὰ ἐξαχθῇ ἀπὸ τὰ ἱστορικά γεγονότα· ὡς πρὸς τὰ δεύτερα, ἀνεγνωρίσαμεν ὅτι τόσα εἶναι ἢ δύνανται νὰ ἦναι ταῦτα, ὅσα εἶναι καὶ τὰ φιλοσοφικὰ ἐν γένει συστήματα. Καὶ ἐπειδὴ τρία εἶναι τὰ ἀντικείμενα τῆς φιλοσοφικῆς μελέτης, ὁ κόσμος, ὁ ἄνθρωπος, καὶ ὁ Θεός, παρετηρήσαμεν, ὅτι εἰς τρεῖς κλάσεις δυνατὸν νὰ καταταχθῶσιν ὅλα τὰ φιλοσοφικὰ συστήματα, κατὰ τὴν εἰς αὐτὰ ὑπεροχὴν ἐκάστου τῶν τριῶν ἀντικειμένων τῆς φιλοσοφίας· καὶ εἶδομεν, ὅτι ἀπὸ τὴν ὑπεροχὴν τοῦ ὕλικου κόσμου γεννᾶται ὁ ὕλισμὸς, καὶ ἐκ τούτου ἡ μοιροδοξία· ὅτι ἀπὸ τὴν ὑπεροχὴν τῆς ἀνθρωπίνης ἐνεργείας γεννᾶται ὁ ἰδανισμὸς, καὶ ὅτι ἐκ τούτου οὔτε γεννᾶται, οὔτε δύναται νὰ γεννηθῇ σύστημα ἱστορικόν· ὅτι ἀπὸ τὴν ὑπεροχὴν τῆς θείας ἐνεργείας προέρχεται ὁ πανθεισμὸς, καὶ ἐκ τούτου τὰ πανθειστικά συστήματα τῆς ἱστορίας. Ὡς παραδείγματα δὲ τούτων ἀνεφέραμεν τὸ σύστημα τοῦ Σπινόζα, τὸ σύστημα τοῦ Σχελίγγου καὶ τοῦ Ἐγγέλου, καὶ τὰ συστήματα τοῦ Κ. Κουσίνου καὶ τοῦ Κ. Ρενιέρη.

Ἀναπτύξαντες κατὰ Πλάτος τὰ πανθειστικά συστήματα τῆς ἱστορικῆς φιλοσοφίας, ὀφείλομεν νὰ καθυποβάλωμεν, πρὸς συμπλήρωσιν τῆς θεωρίας, ὀλίγας σκέψεις περὶ πανθεισμοῦ ἐν γένει, πρὶν ἢ μεταβῶμεν εἰς τὸ τρίτον μέρος τῆς διατριβῆς μας, τούτέστιν, εἰς τὴν ἐκθεσιν τῆς ἱστορικῆς μεθόδου.

Ἐὰν τρία εἶναι, ὡς εἶπομεν, τὰ ἀντικείμενα τῆς φιλοσοφικῆς μελέτης, ἔπεται ὅτι τρεῖς εἶναι αἱ κυριώταται πηγαὶ τῶν ἀνθρωπίνων γνώσεων· α'. ἡ πείρα, ἢ παρατήρησις τῶν ἐξωτερικῶν φαινομένων· β'. ἡ συναίσθησις, ἢ συνείδησις ἢ ἐσωτερικὴ παρατήρησις· γ'. ὁ λόγος. Καὶ ἡ μὲν ἐξωτερικὴ παρατήρησις δὲν μᾶς δίδει εἰμὴ τὸ πραγματικόν, τὸ πεπερασμένον, τὸ ἐνδεχόμενον, τὸ μερικόν, τὸ σχετικόν· ἡ δὲ συναίσθησις, ἢ συνείδησις μᾶς δίδει μόνον τὴν εἰκόνα τῆς ψυχῆς μας, τὴν ἰδέαν τῶν νοητικῶν ἐργασιῶν καὶ τῶν ἐσωτερικῶν μας δυνάμεων. Μόνος ὁ λόγος μᾶς δίδει τὸ ἰδανικόν, τὸ ἀπείρον, τὸ ἀναγκαῖον, τὸ καθολικόν, τὸ ἀπόλυτον. Εἰς μάτην προσπαθοῦσι τινὲς νὰ ἐξαγάγωσιν ἀπὸ τὴν αἴσθησιν τὴν ἰδέαν τῆς οὐσίας, τὴν ἰδέαν τοῦ ὄντος, τὴν ἰδέαν τοῦ ἀπείρου τύπου καὶ χρόνου κτλ. Ὡσαύτως, εἰς μάτην ἠθέλε τις προσπαθῆσαι νὰ ἐξαγάγῃ ἐκ τοῦ ἀπείρου τὸ πεπερασμένον, ἐκ τοῦ ἀπολύτου, τὸ σχετικόν, ἐκ τοῦ ἰδανικοῦ, τὸ πραγματικόν. Ἡ περὶ τούτου ἀπόδειξις ἐγένεε πολλάκις, καὶ εἶναι ἀναντίρρητος. Καὶ ἐὰν αἱ τρεῖς κλάσεις τῶν φιλοσοφικῶν συστημάτων διαφέρουσιν, ὡς εἶπομεν, ἀλλήλων, κατὰ τὴν ἀποκλειστικὴν καὶ υπερβάλλουσαν ὑπεροχὴν τοῦ ἐνὸς τῶν ἀνωτέρω τριῶν στοιχείων, ἔπεται ὅτι ὁ πανθεισμὸς διαφέρει ἀπὸ τὰ ἄλλα συστήματα, καθ' ἣν δίδει ὑπεροχὴν εἰς τὸ στοιχεῖον τοῦ λόγου,

τούτέστιν, εἰς τὸ ἀπόλυτον, εἰς τὸ ἀπείρον, εἰς τὸ ἀναγκαῖον, πρὸς βλάβην τοῦ σχετικοῦ, τοῦ πεπερασμένου, τοῦ ἐνδεχομένου, καὶ ὅτι ἐπομένως παραγνωρίζει καὶ παραμελεῖ καὶ τὴν παρατήρησιν τῶν ἐξωτερικῶν φαινομένων καὶ τὴν ἐσωτερικὴν συνείδησιν.

Ὁ ἄνθρωπος, εἰς ἐαυτὸν συνερχόμενος, αἰσθάνεται ὅτι εἶναι ἀρχὴ καὶ αἰτία τῶν πράξεων του, ὅτι ἡ ἐνεργεία του, ἡ θέλησίς του εἶναι τι ἀνεξάρτητον καὶ ἐλεύθερον, εἶναι αὐτὴ ἡ οὐσία τοῦ ὄντος του, εἶναι τι ἴδιον καὶ ἀναπλλοτριώτον. Περὶ τούτου δὲν ἔχομεν ἄλλην ἀπόδειξιν εἰμὴ τὴν μαρτυρίαν τῆς συνειδήσεως, καὶ ἐκ τούτου γεννᾶται τὸ αἴσθημα τῆς προσωπικῆς ταυτότητος. Αἰσθάνεται ἐπίσης, ὅτι ἐκτὸς τῆς οὐσίας του, ἐκτὸς τῆς ἐνεργείας του, ἐκτὸς τοῦ ἀτομικοῦ τοῦ προσώπου, εἶναι ἄλλαι οὐσίαι, ἄλλαι ἐνεργεῖαι, ἄλλα ὄντα, τὰ ὁποῖα εὐρίσκονται εἰς ἐπαφὴν μετ' αὐτοῦ διὰ τῶν ἐντυπώσεων, τὰς ὁποίας κάμνουσιν ἐπὶ τῶν αἰσθήσεων του. Τὸ οὐκ ἐγὼ τοῦτο εἶναι ὁ κόσμος, ἡ ὕλική φύσις. Ἄλλ' ἐκτὸς τοῦ ἐγὼ καὶ τοῦ οὐκ ἐγὼ, εὐρίσκει ὁ ἄνθρωπος ἐν ἐαυτῷ καὶ τρίτον στοιχεῖον, τὸ ὁποῖον κατ' ἀνάγκην ἀναπτύσσεται εἰς αὐτὸν, τὸ ὁποῖον δὲν δύναται νὰ παραγνωρίσῃ, καὶ τὸ ὁποῖον φέρει τὸν τύπον τοῦ ἀπολύτου, τοῦ ἀπείρου καὶ τοῦ ἀναγκαίου. Περιορισθέντες εἰς τὸ στοιχεῖον τοῦτο, οἱ πανθεῖσται ἐξ αὐτοῦ ἐξήγαγον καὶ δι' αὐτοῦ ἐξήγησαν τὸν ἄνθρωπον καὶ τὸν κόσμον. Καὶ ἐπειδὴ ὁ Θεὸς εἶναι αὐτὸς ὁ ἀπείρος καὶ ἀφθιτος λόγος, τὸ καθ' αὐτὸ ἀπόλυτον καὶ ἀναγκαῖον, τὸ αὐτόν, εἶπον, ἐκτὸς τοῦ Θεοῦ τίποτε δὲν ὑπάρχει, τὰ πάντα ἐν Θεῷ ὑπάρχουσι καὶ εἶναι τοῦ Θεοῦ προσόντα.

Ἄλλ' ἄς παρατηρήσωμεν·

α'. Ὅτι ὁ πανθεισμὸς εἶναι καθαρὸς δογματισμὸς, εἶναι ἀπόφανσις, τὴν ὁποῖαν ἢ πρέπει νὰ παραδεχθῇ τις ἄνευ ἀποδείξεως ἢ νὰ ἀπορρίψῃ· εἶναι ἄλλως σιδηρὰ καὶ ἀδιαισπαστος ἀρχὴν καὶ συνεπειῶν, εἶναι σειρὰ θεωριῶν, αἵτινες ἐξέρχονται ὅλαι κατ' ἀνάγκην ἀπὸ μίαν τεθείσαν ἀρχὴν· ὡς πρὸς τὴν μέθοδον λοιπὸν, εἶναι σύστημα τὸ ὁποῖον ἀπομακρύνεται ἀπὸ τὴν ὀρθὴν μέθοδον τῆς παρατηρήσεως καὶ τῆς πείρας.

β'. Ὁ πανθεισμὸς συμβιβάζει τὰ ἀσυμβίβαστα καὶ συνενόνει τὰ διεστώτα καὶ ἐναντία· διότι ἐὰν ἦναι ἀληθὲς, ὅτι ἔχομεν τὴν ἰδέαν τοῦ ἀπείρου καὶ τὴν ἰδέαν τοῦ πεπερασμένου, τοῦ ἀπολύτου καὶ τοῦ σχετικοῦ, τοῦ ἀναγκαίου καὶ τοῦ ἐνδεχομένου, καὶ ὅτι αἱ δύο αὗται ἰδέαι ἀντίκεινται, εἶναι ἐναντίας φύσεως, πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ συνενωθῶσιν εἰς ἓν καὶ τὸ αὐτὸ, τὸ ἀπείρον νὰ γίνῃ πεπερασμένον, καὶ τὸ πεπερασμένον νὰ γίνῃ ἀπείρον;

γ'. Πρὸς τὴν ἀπόδειξιν ἐπιμνηστέον τὴν οὐσίαν προσόντα ἐναντία πρὸς ἄλλα καὶ ἀμοιβαίως καταστρεφόμενα. Ἡ κίνησις καὶ ἡ ἡρεμία, ἡ δραστηριότης καὶ ἡ ἀδράνεια, τὸ ὕλον καὶ τὸ ὕλικόν, ἡ

ἀγαθότης καὶ ἡ κακία, ἡ ἀταξία καὶ ἡ τάξις, εἶναι, κατὰ τοὺς πανθειστὰς, προσόντα μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς ὑποστάσεως.

δ'. Δι' αὐτοῦ καταργεῖται ἡ ἠθικὴ ἐλευθερία, τὸ αἶσθημα τῆς ἀνθρωπίνης ἐνότητος, τῆς προσωπικῆς ταυτότητος, ἡ συναίσθησις τῆς ἀτομικῆς ὑπάρξεως καὶ ἐνεργείας, τὸ ὁποῖον εἶναι ἀπὸ τὴν ἀνθρωπίνην ψυχὴν ἀναπόσπαστον.

ε'. Ἀναίρεται ἡ ἐλευθερία καὶ ἡ παντοδυναμία τοῦ Θεοῦ, καὶ τὸ ὑπέρτατον καὶ τελειότατον ὄν μᾶς παριστάνεται ὡς δούλον τῆς εἰμαρμένης καὶ τῆς ἀνάγκης.

ς'. Παραμορφώνεται τὸ ἀίδιον, τὸ ἄτρεπτον καὶ ἀναλλοίωτον τῆς φύσεώς του· διότι, κατὰ τοὺς πανθειστὰς, ὁ Θεὸς πραγματοποιεῖται, ἀναπτύσσεται, ἄρα μεταβάλλεται, γίνεται, ἀλλάσσει [καθεκάστην ἔνδυμα καὶ μορφήν.

ζ'. Ἡ ἀπερίοριτος αὐτὴ ἀνάπτυξις, ἡ ἐπ' ἄπειρον αὐτὴ παραγωγή τύπων καὶ μορφῶν, τὴν ὁποίαν ἀποδίδουσιν οἱ πανθειστὰς εἰς τὴν οὐσίαν τῆς θεότητος, δὲν εἶναι ἡ ἄπειρος μορφή, ἣτις ἀρμόζει εἰς ἄπειρον οὐσίαν, ἀλλ' εἶναι πολλαπλασιάσις τοῦ πεπερασμένου, εἶναι τὸ πεπερασμένον ἀπειράκις ἐπαναλαμβανόμενον· ἀλλ' ἐκ τούτου, ὅσον καὶ ἂν ἐπαυληθῆ, ποτὲ δὲν θέλει ἐξέλθει τὸ ἄπειρον.

η'. Ὁ πανθεισμὸς ἀντίκειται εἰς τὴν μαρτυρίαν ὄλου τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, διότι ἡ γλῶσσα τῶν ἀπανταχοῦ ἀνθρώπων, πιστὴ εἰκὼν τῆς ἐσωτερικῆς αὐτῶν διανοίας, ὄχι ἐν μόνον πρόσωπον ἐκφράζει, ἀλλὰ πλείονα καὶ διακεκριμένα καὶ ἀνεξάρτητα, καὶ ἡ μαρτυρία αὐτὴ τῆς ἀνθρωπότητος δὲν εἶναι βεβαίως ἀξιοπεριφρόνητος, ὅσον νομίζουσι τινὲς τῶν φιλοσόφων, διότι καὶ αὐτοὶ πολλάκις τὴν ἐπικαλοῦνται.

θ'. Αἱ ἠθικαὶ συνέπειαι τοῦ πανθεισμοῦ εἶναι ὀλέθρια. Ἐὰν πεισθῇ ὁ ἄνθρωπος, ὅτι δὲν κινεῖται ἀφ' αὐτοῦ, καὶ δὲν εἶναι ὄν ἐλεύθερον, ἀνεξάρτητον καὶ υπεύθυνον, ἀλλ' ὅτι εἶναι ἀπλοῦν φαινόμενον καὶ προσὸν ἄλλου ὄντος, δὲν ἀντενεργεῖ πλέον κατὰ τῶν παθῶν του, δὲν διευθύνει καὶ δὲν διοικεῖ τὰς θελήσεις του, νεκρόνεται τὸ πνεῦμά του, χάνει πᾶσαν δραστηριότητα, καὶ πίπτει εἰς μαρασμὸν καὶ εἰς ἀδράνειαν.

ι'. Ἡ ἐφαρμογὴ καὶ ἡ πρακτικὴ δοκιμασία τοῦ πανθεισμοῦ εἶναι ἡ ἰσχυρωτέρα ἀπόδειξις τοῦ ψεύδους αὐτοῦ καὶ τῆς πλάνης· διότι ἐπὶ τῶν ἠθικῶν, καθὼς καὶ ἐπὶ τῶν φυσικῶν, μόνη ἡ διὰ τῆς πείρας ἐπαλήθευσις ἐπισφραγίζει τὸ γνήσιον καὶ ἀληθές τῆς θεωρίας· καὶ ὁ πανθεισμὸς ὄχι μόνον δὲν βεβαιούται διὰ τῆς ἐπαληθεύσεως, ἀλλὰ καὶ αὐτὴν τὴν ἐπαλήθειαν ἀποστρέφεται καὶ καταντᾷ περιττὴν, καθὼς περιττὴν καταντᾷ πᾶσαν ἔρευναν καὶ πᾶσαν ἐπιστήμην, δι' ἰσχυρίζομενος τὰ πάντα νὰ ἐξηγήσῃ ἐκ τῶν προτέρων.

ιά. Ὡς πρὸς τὴν ἱστορίαν, τελευταῖον, ὁ πανθει-

σμὸς ἀφαιρεῖ ἀπ' αὐτὴν πᾶσαν ἠθικότητα καὶ πᾶσαν ὠφέλειαν, καὶ καταντᾷ εἰς τὰς αὐτὰς συνεπείας τῆς μοιροδοξίας· ἀφαιρεῖ ἀπὸ τὰ ἔθνη πᾶσαν εὐθύνην, σβύνων τὸ αἶσθημα τῆς ἀνθρωπίνης ἐνεργείας, παραμορφῶναι τὴν πρόοδον, καὶ συνταυτίζει τοὺς ἱστορικοὺς μὲ τοὺς ὕλικους νόμους τῆς φύσεως. Ἡ ἱστορία δὲν εἶναι πλέον τὸ φῶς τῆς ζωῆς, ὁ ὁδηγὸς καὶ διδάσκαλος τῶν ἐπερχομένων γενεῶν, τὸ μάθημα τῆς πείρας καὶ ὁ κανὼν τῆς διαγωγῆς τῶν λαῶν, ἀλλὰ ἡ περιγραφή τῶν ἀναγκαίων ἀναπτύξεων τοῦ μόνου ὄντος, ἡ ἀπλῆ παρατήρησις τῶν γεγονότων, ἡ ἀνακάλυψις τῶν νόμων τῆς εἰμαρμένης.

Ἐξ ὧν ἤδη ἐσημειώσαμεν περὶ ἱστορικῶν συστημάτων νομίζομεν ὅτι προκύπτει οὐσιώδης τις παρατήρησις.

Ἐὰν ἡ φιλοσοφία τῆς ἱστορίας ἦναι κλάδος τῆς καθολικῆς φιλοσοφίας, ἐὰν τὰ ἱστορικὰ συστήματα ἀντιστοιχῶσιν εἰς τὰ φιλοσοφικά, καὶ ἐὰν αἱ διαφοραὶ καὶ αἱ παρεκτροπαὶ τῶν συστημάτων τούτων προῆλθον ἀπὸ τὸν διάφορον τρόπον, καθ' ὃν ἐθεώρησεν τὰ τρία ἀντικείμενα τῆς φιλοσοφικῆς μελέτης, τούτέστιν, ἀπὸ τὴν συνταύτισιν τοῦ παντός μὲ τὴν ὕλην, ὁ ὕλισμὸς, ἀπὸ τὴν συνταύτισιν τοῦ παντός μὲ τὸν ἄνθρωπον, ὁ ἰδανισμὸς, καὶ ἀπὸ τὴν συνταύτισιν τοῦ παντός μὲ τὸν Θεόν, ὁ πανθεισμὸς, εἶναι φανερόν, ὅτι ἡ φιλοσοφικὴ ἀλήθεια συνίσταται, ὄχι εἰς τὴν μηδένωσιν δύο ἐκ τῶν στοιχείων τούτων πρὸς ὄφελος τοῦ τρίτου, ἀλλὰ εἰς τὴν ἀναγνώρισιν καὶ συναρμοολογίαν τῶν τριῶν. Εἶναι ὡσαύτως φανερόν, ὅτι ἡ ἀλήθεια, ὡς πρὸς τὴν ἱστορικὴν φιλοσοφίαν, πρέπει νὰ συνίσταται εἰς τὴν ἀναγνώρισιν καὶ τὸν συμβιβασμὸν τῶν τριῶν τούτων στοιχείων, τούτέστι, τῆς ὕλικῆς φύσεως, καὶ ἐν τῷ κόσμῳ καὶ ἐν τῷ ἀνθρωπίνῳ σώματι θεωρουμένης, τῆς ἐπ' αὐτῆς ἀνθρωπίνης ἐπιρροῆς, καὶ τῆς θείας ἐπὶ τοῦ παντός ἐνεργείας. Ὁ ἄνθρωπος, ὁ κόσμος καὶ ὁ Θεός, ἰδοὺ οἱ τρεῖς μεγάλοι ἐργάται τῆς ἱστορίας. Ἐκ τῆς συνένωσεως τῶν τριῶν τούτων ἐργασιῶν προκύπτει τὸ σύνολον τῆς ἱστορικῆς πραγματικότητος, ἡ θεωρία καὶ ὁ νόμος τῆς ἀνθρωπίνης ἀναπτύξεως.

Καὶ ὅστις θελήσῃ νὰ ἐξετάσῃ ἀκριβῶς τὰς ἀρχάς, τὰς ὁποίας παραδέχθημεν ὡς βᾶσιν τῆς ἱστορικῆς φιλοσοφίας, θέλει ἴσως ἀναγνωρίσει, ὅτι ἡ θεωρία μας πηγάζει ὅλη ἀπ' αὐτὴν τὴν ἀρχὴν, μορφώνεται δι' αὐτῆς τῆς μεθόδου, καὶ τείνει πρὸς αὐτὸ τὸ τέλος. — Ὁ ἄνθρωπος, εἶπομεν, δὲν δύναται νὰ μεταβάλῃ οὔτε τὸν ὕλικόν του ὄργανισμὸν, καὶ τὰ ἀρχικὰ καὶ ἀχώριστα προσόντα τῶν διαφόρων φυλῶν, εἰς τὰς ὁποίας ἀνήκει, οὔτε τὸν τόπον εἰς τὸν ὁποῖον ζῇ, οὔτε τὸν χρόνον, καθ' ὃν ἀναφαίνεται· καὶ αὕτη εἶναι ἡ ἐπιρροὴ τῆς ὕλης καὶ τοῦ κόσμου.

— Ὁ ἄνθρωπος προσέτι δὲν δύναται νὰ ἐπιφέρει ἑπιπέδισιν, οὔτε νὰ προκαλέσῃ τὴν ἐμφάνισιν τῶν δαιμονίων ἐκείνων ἀνδρῶν, οἵτινες ἐκ μεγάλων διαλειμμάτων παρουσιάζονται εἰς τὸ θέατρον τῆς ἱστορίας,

ὡς ἀντιπρόσωποι τῶν ἐθνῶν, ὑπουργοὶ καὶ ἐκτελεστικὰ θεῖου τινὸς βουλευμάτος· καὶ αὕτη εἶναι ἡ ἐπιβρόη καὶ τὸ ἔργον τῆς θείας Προνοίας. — Ὁ ἄνθρωπος, τελευταῖον, φύσει ἐλεύθερος, ἠθικὸν καὶ λογικὸν ζῶον, ὀφείλει νὰ ἀναπτυχθῆ, νὰ τελειοποιηθῆ, νὰ προοδεύσῃ, νὰ ἐκτελέσῃ τὸν νόμον του, τὸν ἱστορικὸν νόμον τοῦ προορισμοῦ του· καὶ αὕτη εἶναι ἡ ἐπιβρόη τῆς ἀνθρωπίνης ἐνεργείας.

Ἰδοὺ λοιπὸν ἐσεβάσθημεν καὶ τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν καὶ τὸν ὕλικόν κόσμον καὶ τὴν θεῖαν Πρόνοιαν. Ἰδοὺ λοιπὸν ἀνεκαλύψαμεν τὰς τρεῖς ἀρχὰς τῶν ἱστορικῶν γεγονότων, καὶ ἐκ τοῦ συμβιβασμοῦ τῶν τριῶν ἐμορφώσαμεν τὴν ἱστορικὴν θεωρίαν. Εἶναι καιρὸς, νομίζομεν, νὰ κάμωμεν καὶ διὰ τὴν ἱστορικὴν Φιλοσοφίαν, ὅ,τι ἔκαμαν οἱ πρόγονοί μας διὰ τὰς φυσικὰς ἐπιστήμας, καὶ ὅ,τι κάμουν τινὲς τῶν καθ' ἡμᾶς φιλοσόφων διὰ τὴν καθολικὴν φιλοσοφίαν. Ἡ παρατήρησις τῶν φυσικῶν φαινομένων, ὑπὸ τὸ κράτος τοῦ λόγου, αὕτη εἶναι ἡ μέθοδος ἡ τόσον προαγαγοῦσα τὰς ἀνθρωπίνους μαθήσεις, ἡ μὴ νη στερεὰ, ἡ μόνη ἐπωφελὴς καὶ σωτήριος. Ἄς ἀναγνωρίσωμεν, ὅτι ἡ ἀνθρωπίνη σοφία μόνον ἐπὶ τοῦ ἀνθρωπίνου λόγου δύναται νὰ στηριχθῆ· ἄς διαχωρίσωμεν τὰ θεῖα ἀπὸ τὰ ἀνθρώπινα, τὴν θρησκείαν ἀπὸ τὴν φιλοσοφίαν, καὶ ἄς μὴ θελήσωμεν εἰς ταύτην νὰ ὑποτάξωμεν ἐκείνην. Ἡ πίστις, ἥτις μέχρι τινὸς ἀποκλείει τὴν ἔρευναν καὶ τὴν ἐξέτασιν, συμβιβάζεται ὅμως μὲ τὴν ἀνεξαρτησίαν τοῦ λόγου, ὅταν ἡξυρῶμεν νὰ διαχωρίσωμεν εὐπρεπῶς τὸ κράτος ἐκατέρας τῶν δύο τούτων δυνάμεων, ἐνῶ ἡ σύγκρισις τῆς θρησκείας καὶ τῆς φιλοσοφίας παραμορφώνει καὶ ἐξασθενίζει ἀμφοτέρας. Ἡ δὲ φιλοσοφία, ἐπὶ τῆς παρατηρήσεως καὶ τοῦ λόγου στηριζομένη, δὲν δύναται ἄλλην νὰ ἔχῃ βᾶσιν, εἰμὴ ἐκείνην ὄλων τῶν ἄλλων ἐπιστημῶν. Παρῆλθεν ὁ καιρὸς τοῦ δογματισμοῦ. Τὰ δογματικὰ συστήματα ἀρμόζουσι μᾶλλον εἰς τὴν νηπιώδη παρά εἰς τὴν ἀνδρικὴν τῆς ἐπιστήμης ἡλικίαν. Ἡ φιλοσοφία, ὀρθῶς ἐνοουμένη, καὶ ὀδηγομένη πάντοτε ἀπὸ τὴν παρατήρησιν καὶ ἀπὸ τὴν μελέτην τῶν φυσικῶν νόμων, δύναται καὶ τὰ οὐσιωδέστερα προβλήματα νὰ λύσῃ καὶ εἰς τὰς πλέον ὑψηλὰς ἀρχὰς τῆς ὄντολογίας νὰ ὑψωθῆ, χωρὶς νὰ παρεκτραπῆ εἰς τολμηρὰς ὑποθέσεις, καὶ εἰς φαντασιώδεις καὶ ἀναποδείκτους θεωρίας. Καὶ τῷόντι, ἡ πειραματικὴ λεγομένη φιλοσοφία δὲν εἶναι, ὡς ὑποθέτουσι τινὲς, ἡ μήτηρ τοῦ θεῖσμου καὶ τῆς ὕλοφροσύνης. Ὅταν καλλιεργηθῆ μὲ ζῆλον καὶ ὀρθὴν μέθοδον, δύναται νὰ παραγάγῃ τοὺς ὠραιότερους καρπούς. Ἡ ὑπαρξίς τοῦ Θεοῦ, ἡ ἀθανασία τῆς ψυχῆς, ἡ ἠθικὴ ἐλευθερία, ὁ ἠθικὸς νόμος, ἡ πρὸς ἀλλήλους ἀγάπη, ἡ πολιτικὴ ἰσότης καὶ ἐλευθερία, ἡ πρόοδος, ὅλαι αἱ σωτήριοι αὗται ἀρχαί, αἵτινες ζωογονοῦσι, τρέφουσι καὶ τελειοποιοῦσι τὰς κοινωνίας, εἶναι πορίσματα τῆς φιλοσοφικῆς μελέτης τοῦ νοητικοῦ καὶ ἠθικοῦ

ἀνθρώπου, στηριζομένης εἰς τὴν ἀνάλυσιν τῶν φαινομένων, εἰς τὴν παρατήρησιν τῶν αἰώνιων καὶ ἀναλλοιώτων νόμων τῆς φύσεως.

Ἐκ τῆς φρονίμου ταύτης φιλοσοφίας ἐπροσπαθήσαμεν καὶ ἡμεῖς νὰ ἐξαγάγωμεν σύστημα ἱστορικόν, συνάδον καὶ μὲ τὰς ἀρχὰς τοῦ ὀρθοῦ λόγου, καὶ μὲ τὴν παρατήρησιν τῶν ἱστορικῶν γεγονότων· καὶ ὡς πρῶτον θεμέλιον τῆς ἱστορικῆς ταύτης θεωρίας ἐτολήσαμεν νὰ θέσωμεν τὴν ταυτότητα τοῦ ἠθικοῦ καὶ τοῦ ἱστορικοῦ νόμου. Ἀποσκορβακίσαντες τὸν πανθεισμὸν καὶ τὴν μοιροδοξίαν, καὶ σεβόμενοι τὰ μέγιστα τὴν ἠθικὴν ἐλευθερίαν, ἀνεγνωρίσαμεν τοῦτο τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς τὸ κάλλιστον ἀξίωμα ὅχι μόνον εἰς τὸ ἄτομον, ὅχι μόνον εἰς τὰ ἔθνη, ἀλλὰ καὶ εἰς αὐτὴν τὴν ἀνθρωπότητα, καὶ ἀπεδείξαμεν, ὅτι ὁ ἄνθρωπος πάντοτε καὶ πανταχοῦ εἶναι κατὰ μέγα μέρος ὁ δημιουργὸς τῆς τύχης του. Ἀποφεύγοντες δὲ συγχρόνως πᾶσαν παράλογον ὑπερβολὴν ὡς πρὸς τὴν πλαστικὴν δύναμιν τοῦ ἀτόμου, ἀπερρίψαμεν τὸν ἰδανισμὸν, καὶ εἶδομεν τὸν ἄνθρωπον ἐλεύθερον μὲν, ἀλλὰ δούλον ἐν ταυτῷ καὶ ὑποκείμενον εἰς τὴν ἐπιβρόην τῆς ὕλης, τοῦτε ἰδίου ὀργανισμοῦ, δηλαδὴ, καὶ τῆς χώρας, εἰς τὴν ὁποίαν ζῆ καὶ ἀναπτύσσεται. Ἀναγνωρίσαντες τελευταῖον ὑπέρτατον Ὄν, ὑπεράγαθον καὶ παντοδύναμον, δημιουργῆσαν καὶ τὸν ἄνθρωπον καὶ τὸν κόσμον, ὡμολογήσαμεν, ὅτι ἡ θεία πρόνοια δὲν ἐγκατέλιπε τὸν ἄνθρωπον ἕρμαιον τῶν παθῶν του καὶ τῆς ἀδυναμίας του, ἀλλ' ἐπιβλέπουσα ἐνίοτε εἰς τὰς ἀθλιότητας τῆς ἐπιγείου ζωῆς μας, τείνει πρὸς τὴν ἀνθρωπότητα χεῖρα βοηθείας, καὶ ἐπιταχύνει διὰ τῶν ἀπεσταλμένων τῆς τὴν πρόοδον αὐτῆς πρὸς τὴν ἀλήθειαν καὶ τὴν εὐδαιμονίαν. Τούτων τεθέντων, ἄς εἰπώμεν ὀλίγα τινὰ περὶ ἱστορικῆς μεθόδου.

H. B. A.

ΒΙΟΣ ΤΟΥ ΦΡΑΓΚΛΙΝΟΥ

ΥΠΟ ΜΙΓΝΕΤΟΥ

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄.

Τί διδάσκει ὁ βίος τοῦ Φραγκλίνου.

«Γεννηθεὶς πένης καὶ ἄσχημος, λέγει ὁ Φραγκλίνος, γράφων τὰ ὑπομνήματά του, καὶ τοιοῦτος χρηματίσας κατὰ τοὺς πρώτους χρόνους τῆς ἡλικίας μου, ἀνέβην εἰς ὑπέρπλουτον ἐν τῷ κόσμῳ κατάστασιν καὶ ὀψελύσασα ἰσχύον ἐν αὐτῷ διασημότητα. Εὐμενεῖς δὲ καὶ εἰς τὸ ἔθνη κενεῖται πρὸς τὴν τύχην καὶ τοὺς προδεδωκέντα τὴν ἡλικίαν, οἱ ἀπόγονοί μου θέλουσιν ἴσως εὐαρεστηθῆ μαθηάνοντες τὰ μέσα, τὰ ὁποῖα πρὸς τοῦτο μετεχειρίσθη, καὶ δι' ὧν

χάριτι Θεῖα, τοσοῦτον εὐδοκίμησα. Δύναται δὲ νὰ χρησιμεύσωσιν ὡς ἐπωφελὲς μάθημα εἰς ἐκείνους ἐξ αὐτῶν ὅσοι, εἰς παρομοίας εὐρισκόμενοι περιστάσεις, ἤθελον κρίνει εὐλογον νὰ τὰ μιμηθῶσι.»

Ὅσα ὁ Φραγκλῖνος ἀπευθύνει εἰς τοὺς υἱοὺς του, δύναται νὰ ἦται πρὸς ὅλους λυσιτελεῖ. Ὁ βίος αὐτοῦ εἶναι τύπος ἀξιομίμητος. Ἐκαστος δύναται νὰ διδαχθῆ τι ἐν αὐτῷ, καὶ ὁ πτωχὸς καὶ ὁ πλούσιος, καὶ ὁ σοφὸς καὶ ὁ ἀπαίδευτος, καὶ ὁ ἰδιώτης καὶ ὁ πολιτικός. Παρέχει πρὸ πάντων διδάγματα καὶ ἐλπίδας εἰς ἐκείνους οἵτινες, εἰς εὐτελεῖ κατάστασιν γεννηθέντες, ἀνυποστήρικτοι καὶ ἄποροι, αἰσθάνονται ἐν αὐτοῖς τὴν ἐπιθυμίαν νὰ βελτιώσωσι τὴν κατάστασίν των, καὶ ζητοῦσι τὰ μέσα ἵνα διακριθῶσι μεταξὺ τῶν ὁμοίων των. Θέλουσιν εἰδεῖ τίνι τρόπῳ υἱὸς πτωχοῦ τεχνίτου, ἰδίαις χερσὶν ἐπὶ πολὺν χρόνον ἐργασθεὶς ἵνα ζήσῃ, ἐγένετο πλούσιος δι' ἐπιμόνου ἐργασίας, φρονήσεως καὶ οἰκονομίας· τίνι τρόπῳ ἐμόρφωσεν ὁ μόνος του τὸ πνεῦμά του μὲ τὰς μᾶλλον προωδευμένας γνώσεις τῆς ἐποχῆς του, ἔκαμψε τὴν ψυχὴν του εἰς τὴν ἀρετὴν δι' ἐπιμελείας καὶ τέχνης, ἃς ἠθέλησε νὰ διδάξῃ εἰς τοὺς ἄλλους· καὶ πῶς μετεχειρίσθη τὴν ἐπινοητικὴν αὐτοῦ ἐπιστήμην καὶ τὴν σεβαστὴν αὐτοῦ τιμιότητα εἰς πρόδον τοῦ ἀνθρώπινου γένους καὶ εἰς εὐημερίαν τῆς πατρίδος του.

Ὀλίγοι διέτρεξαν στάδιον τοσοῦτον πλήρες καὶ ἔνδοξον καὶ ἐνάρετον, ὡς ὁ υἱὸς βαφέως τινὸς τῆς Βοστώνης, ὅστις ἤρχισεν ἀπὸ τοῦ νὰ χύνη ξυγκοκῆρια, ἐγένετο ἀκολούθως τυπογράφος, συνέταξε τὰς πρώτας ἀμερικανικὰς ἐφημερίδας, καθίδρυσεν τὰς πρώτας χαρτοποιεῖα εἰς τὰς ἀποικίας ταύτας, ὧν ἐπέλυξε τὸν ὕλικόν πολιτισμὸν καὶ τὰ φῶτα· ἀνεκάλυψε τὴν ταυτότητα τοῦ ηλεκτρικοῦ βρεστοῦ καὶ τοῦ κεραυνοῦ· ἐγένετο μέλος τῆς Ἀκαδημίας τῶν Παρισίων, καὶ πάντων σχεδὸν τῶν σοφῶν συλλόγων τῆς Εὐρώπης· ὑπῆρξε παρὰ τὴν μητροπόλιν ὁ εὐτολμος ἀπεσταλμένος τῶν ὑποτεταγμένων ἀποικίων, παρὰ δὲ τῆ Γαλλίας καὶ Ἰσπανίας, ὁ εὐτυχὴς διαπραγματευτῆς αὐτῶν τῶν ἀποικίων ἐπανασταθεισῶν, ἰσοστάσις τοῦ Γεωργίου Οὐάσιγκτωνὸς γενόμενος, καθὼ θεμελιωτῆς τῆς ἀνεξαρτησίας των· καὶ τέλος, ἀφοῦ ἐπὶ ὀγδοήκοντα τέσσαρα ἔτη διετέλεσεν ἀγαθοποιῶν, ἀπέθανεν τιμώμενος ὑπὸ τῶν δύο κόσμων καθὼ σοφὸς ὅστις ἐξέτεινε τὴν γνῶσιν τῶν νόμων τοῦ Παντός, καὶ καθὼ μέγας ἀνὴρ ὅστις συνεισέφερεν ὑπὲρ τῆς ἀπελευθερώσεως καὶ εὐημερίας τῆς πατρίδος του, καὶ ἤξιώθη ἑξιμῶνον τοῦ πένθους ἀπάσης τῆς Ἀμερικῆς ἀλλὰ καὶ τῆς διὰ ψήφισματος συμμετοχῆς αὐτοῦ τῆς συντακτικῆς τῆς Γαλλίας Συνελεύσεως.

Οὐδεὶς, κατ' ἀλήθειαν, ὅστις κάλλιον γινώσκει τὸν Φραγκλῖνον, δύναται νὰ ἐξισωθῆ πρὸς αὐτόν. Ἡ μεγαλόνοια εἶναι ἀμίμητος· καὶ οὐδεὶς δύναται νὰ διευθύνῃ τοὺς ὁμοίους του καὶ τοσοῦτον ἰσχυρῶς νὰ ἐπενεργήσῃ ἐπὶ τὰς τύχας τῆς πατρίδος του, ἐὰν μὴ πρότερον ἔλαβεν ἐκ φύσεως τὰ ὠραιότερα δῶρα τοῦ

πνεύματος καὶ τὰ ἰσχυρότερα τοῦ χαρακτήρος προτερήματα. Ἀλλ' ἐὰν ὁ Φραγκλῖνος ὑπῆρξεν δαιμόσιος ἀνὴρ, ὑπῆρξεν ἐνταυτῷ καὶ ὀρθόνους, ἐὰν ὑπῆρξεν ἐνάρετος, ὑπῆρξεν καὶ τίμιος, ἐὰν ὑπῆρξεν ἐνδοξὸς πολιτικός, ὑπῆρξεν καὶ ἀφοσιωμένος πολίτης. Διὰ ταύτης λοιπὸν τῆς ὀρθονοίας, τῆς τιμιότητος· καὶ τῆς ἀφοσιώσεως δύναται νὰ διδάξῃ ἅπαντας τοὺς τὸν βίον αὐτοῦ ἀναγνωσομένους, νὰ μεταχειρισθῶσι τὴν παρὰ Θεοῦ δοθεῖσαν αὐτοῖς διάνοιαν, ἵνα ἀποφύγωσι τὰς ἀποπλανήσεις τῶν ψευδῶν ἰδεῶν, τὰ καλὰ αἰσθήματα, ὅσα ὁ Θεὸς ἐπέπειρεν εἰς τὰς ψυχὰς των, ἵνα κατὰπολεμήσωσι τὰ πάθη καὶ τὰς κακίας, ἅτινα καθιστῶσι τὸν ἀνθρώπον δυστυχῆ καὶ ταλαίπωρον. Τὰ εὐεργετήματα τῆς φιλοπονοίας, τοὺς αἰσίους καρποὺς τῆς οἰκονομίας, τὴν σωτήριον ἔξιν σκέψεως ὀρθῆς προηγουμένης καὶ διεπούσης πάντοτε τὴν διαγωγὴν, τὴν ἐπαινετὴν ἐπιθυμίαν τοῦ εὐεργετῆν τοὺς ἀνθρώπους καὶ ἐπομένως τοῦ ἐτοιμάζειν εἰς ἑαυτοὺς τὴν θυμηδεστέραν τῶν ἀπολαύσεων καὶ τὴν ἐπωφελεστέραν τῶν ἀνταμοιβῶν, τὴν εὐχαρίστησιν τοῦ συνειδότος δηλονότι καὶ τὴν καλὴν γνώμην τῶν ἄλλων, ἰδοὺ τί ἕκαστος δύναται νὰ ἀντλήσῃ ἐκ τῆς ἀναγνώσεως ταύτης.

Ἄλλ' ὑπάρχουσιν ἐν τῷ βίῳ τοῦ Φραγκλῖνου καὶ ὠραῖα μαθήματα διὰ τοὺς ἰσχυροὺς καὶ γενναίους χαρακτήρας ὅσοι ὀφείλουσι ὑπεράνω τῆς κοινῆς τύχης νὰ ὑψωθῶσιν. Διότι καὶ δυσκολίας πολλὰς ἀπήντησεν, ἵνα καλλιεργήσῃ τὴν μεγαλοφυΐαν του, καὶ προσπαθείας πολλὰς κατέβαλεν, ἵνα μορφωθῆ πρὸς τὴν ἀρετὴν, καὶ κόπον οὐκ ὀλίγον, ἵνα κατασταθῆ ἐπωφελὲς εἰς τὴν πατρίδα του καὶ εἰς τὸν Κόσμον. Ὁθεν ἄξιός ἐστι νὰ ληφθῆ ὡς ὀδηγὸς ὑπὸ τῶν εἰς τὴν θεῖαν Πρόνοιαν προσφιλῶν ἐκείνων ὄντων, ὑπὲρ τῶν ἐγενῶν ἐκείνων ὑπερτέων τῆς ἀνθρωπότητος, ὅσοι ὀνομαζόνται μεγάλοι ἄνδρες καὶ δι' ὧν τὸ ἀνθρώπινον γένος βαδίζει ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον πρὸς τὴν ἐπιστήμην καὶ τὴν εὐδαιμονίαν. Τὸ κενὸν τῆς ἀνισότητος, ἣτις διακρίνει αὐτοὺς ἀπὸ τῶν ἄλλων ἀνθρώπων, καὶ τὴν ὁποίαν οἱ ἄλλοι ἀνθρώποι ἤθελον πειρασθῆ κατ' ἀρχὰς νὰ καταρασθῶσιν, ἀναπληροῦσιν εὐθύς διὰ τοῦ δώρου τῶν ἰδεῶν των, διὰ τῆς εὐεργεσίας τῶν ἀνακαλύψεων των, καὶ διὰ τῆς γονίμου ἐνεργείας τῶν ὁποίων δίδουσιν ὠθήσεων. Ἀνυψοῦσιν ὀλίγον κατ' ὀλίγον μέχρι τῆς στάθμης των ἐκείνους, οἵτινες οὐδέποτε ἤθελον δυνηθῆ νὰ φθάσωσιν ἐκεῖ μόνον των, καὶ οὕτω ποιοῦσιν αὐτοὺς συμμετόχους τῶν πλεονεκτημάτων τῆς ἀγαθοεργοῦς αὐτῶν ἀνισότητος, ἣτις παρευθὺς μεταμορφοῦται δι' ὅλους εἰς ἰσότητα ἀνωτέρας τάξεως. Καὶ τῶν οὗτι, μετὰ τινὰς γενεὰς, ὅ,τι ἦτο ἡ μεγαλόνοια ἐνὸς μόνου ἀνδρὸς καθίσταται ἡ βεβαιότης τοῦ ἀνθρώπινου γένους, καὶ τὸ ληπτὸν εἶναι τὸ μεταβάλλεται εἰς καθολικὴν συνήθειαν. Οἱ σοφοὶ καὶ ἐπιστήμονες τῶν διαφόρων αἰώνων προσθέτουσιν ἐνδελεχῶς εἰς τὸν κοινὸν τοῦτον θησαυρὸν, ὅθεν ἀντλεῖ

ἡ ἀνθρωπότης, ἥτις χωρὶς αὐτῶν ἤθελε μείνει εἰς τὴν ἀρχαίαν αὐτῆς πτωχείαν, τοῦτέστιν, εἰς τὴν ἀμάθειαν αὐτῆς καὶ ἀδυναμίαν. Ἄς προτρέψωμεν λοιπὸν τοὺς ἀνθρώπους εἰς τὴν ἀληθῆ ἐπιστήμην, διότι δὲν ὑπάρχει ἀλήθεια, ἥτις, καταστρέφουσα μίαν πηγὴν πενίας, δὲν φονεύει ἐνταυτῷ καὶ τινα κακίαν. Ἄς τιμῶμεν τοὺς ἀνωτέρους ἄνδρας, προτείνοντες αὐτοὺς εἰς τὴν μίμησιν τῶν ἄλλων· διότι οὕτω προσημαζόμεν ἄλλους. Οὐδέποτε ὁ κόμος ἔλαβε μείζονα αὐτῶν ἀνάγκην.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β΄.

Καταγωγή τοῦ Φραγκλίνου. — Οἰκογένεια αὐτοῦ καὶ ἀνατροφή.

Πρῶται αὐτοῦ ἐπασχολήσεις παρὰ τῷ πατρὶ αὐτοῦ. — Μάθη-
ταια αὐτοῦ παρὰ τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ Ἰακώβῳ Φραγκλίνῳ, ὡς
τυπογράφῳ. — Ἀναγνώσεις αὐτοῦ καὶ δόξασαι.

Ἡ οἰκογένεια τοῦ Φραγκλίνου ἦτο οἰκογένεια ἀρ-
χαίων καὶ ἐντίμων τεχνιτῶν. Καταγομένη ἐκ τῆς
ἐν Ἀγγλίᾳ κομητείας τοῦ Νορθαμπτόνος, κατεΐ-
χον εἰς κώμην, λεγομένην Ἐκτόνων, χωράφιον τριά-
κοντα περίπου πλήθρων τὴν ἑκτασιν, καὶ σιδηρουρ-
γεῖον τὸ ὅποιον κατὰ κληρονομίαν μετέβαιεν ἀπὸ
πατρὸς εἰς υἱὸν κατὰ τάξιν πρωτοτοκίας. Ἀπὸ τῆς
παναστάσεως, ἥτις εἶχε μεταβάλει τὴν θρησκευτικὴν
πίστιν τῆς Ἀγγλίας, ἡ οἰκογένεια αὕτη εἶχεν ἀσπα-
σθῆ τὰ ἀπλᾶ καὶ αὐστηρὰ δόγματα τῆς πρεσβυτε-
ριανῆς αἰρέσεως μὴ ἀναγνωρίζουσας οὔτε, ὡς οἱ κα-
θολικοὶ, τὴν παραδόσιν τῆς Ἐκκλησίας καὶ τὴν κυ-
ριαρχίαν τοῦ Πάπα, οὔτε, κατὰ τοὺς ἀγγλικανοὺς,
τὴν ἱεραρχίαν τῆς ἐπισκοπῆς καὶ τὴν ἐκκλησιαστι-
κὴν κυριαρχίαν τοῦ Βασιλέως. Ἐξ ἡ δὲ χριστιανικώ-
τατα καὶ δημοκρατικώτατα, ἐκλέγουσα τοὺς λει-
τουργοὺς τῆς καὶ ρυθμίζουσα αὐτὴ τὴν λατρείαν τῆς.
Οἱ εὐσεβεῖς καὶ αὐστηροὶ ὀπαδοὶ τῆς αἰρέσεως ταύ-
της μὴ δυνάμενοι νὰ ἐξασκῶσιν ἐλευθέρως τὸ θρη-
σασευμά των ἐν τῇ ἰδίᾳ πατρίδι, ἐπὶ τῆς Βασιλείας
τῶν τριῶν τελευταίων Στουάρδων, ἐπροτίμησαν νὰ
ἐγκαταλείψωσιν αὐτήν, ἵνα ὑπάγωσι νὰ ἐγκαθιδρύ-
σωσιν ἀπὸ τοῦ 1620—1682, ἐπὶ τῶν τραχέων καὶ
ἐρήμων περσίων τῆς Ἀρκτῶας Ἀμερικῆς, ἀποικίας
ὅπου ἐλεύθεροι νὰ προσεύχωνται καὶ νὰ ζῶσι κατὰ
τὸ οἰκεῖον φρόνημα. Ἡ θρησκεία κατασταθεῖσα ἐτι
κοινωνικώτερα διὰ τῆς ἐλευθερίας, καὶ ἡ ἐλευθερία
κατασταθεῖσα κανονικώτερα διὰ τοῦ αἰσθήματος τοῦ
καθήκοντος καὶ τῆς εὐλαθείας τοῦ δικαίου, ὑπῆρ-
ξαν αἱ ἐδραϊκὴ βάσεις, ἐφ' ὧν ἐστηρίχθησαν αἱ νέαι
ἀποικίαι τῆς Νέας Ἀγγλίας, καὶ ἀνεπτύχθη ὁ μέγας
λαὸς τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν.

Ὁ πατὴρ τοῦ Βενιαμὶν Φραγκλίνου, ἐνθερμὸς ζη-
λωτῆς τοῦ Πρεσβυτεριανοῦ δόγματος, ἀνεχώρησε
πρὸς τὴν Νέαν Ἀγγλίαν, περὶ τὰ τέλη τῆς Βασιλείας
Καρόλου τοῦ Β'. ὅτε οἱ νόμοι αὐστηρῶς ἐμπόδιζον
τὰς θρησκευτικὰς διηγήσεις τῶν διχογνωμιούντων.
Ἐκαλεῖτο δὲ Ἰωσίας, καὶ ἦτο τεσσάρων ἀδελφῶν ὁ
νεώτερος. Καὶ ὁ μὲν πρωτότοκος, Θωμᾶς, ἦτο σιδη-

ρουργός· ὁ δὲ δευτέρος Ἰωάννης, καὶ ὁ τρίτος, Βε-
νιαμὶν, ἦσαν ἀμφότεροι βαφεῖς ὁ μὲν λινῶν ὑφασ-
μάτων, ὁ δὲ μεταξωτῶν. — Ἀπεδήμησε δὲ μετὰ τῆς
συζύγου καὶ τριῶν υἱῶν περὶ τὸ 1682, καθ' ἂν χρό-
νον ὁ περίφημος Κουάκερος Γουλιέλμος Πὲν καθί-
δρυσεν ἐπὶ τῶν ὀχθῶν τῆς Δελαουάρης τὴν ἀποικίαν
τῆς Πενσυλβανίας, ἐνθα ὁ υἱὸς αὐτοῦ, μετὰ ἕνα σχε-
δὸν αἰῶνα, ἔμελλε τοσοῦτον νὰ διαπρέψη. Ἰπῆγε
δὲ νὰ ἀποκατασταθῆ εἰς Βοσῶνν, εἰς τὴν ἀποικίαν
τοῦ Μασαχουσέτ, καθιδρυθεῖσαν ἐν ἔτει 1628. Καὶ
ἐπειδὴ ἐκ τοῦ ἀρχαίου αὐτοῦ ἐπιτηδεύματος με-
ταξοβαφέως, ὅπερ ἦτο πολυτελείας ἐπιτήδευμα,
δὲν εἶχεν ἱκανὰ κέρδη ὥς νὰ ἐπαρκῆ εἰς τὰς χρεῖας
τῆς οἰκογενείας του, ἠναγκάσθη νὰ γίνῃ κηροπηγός.

Κατὰ τὸ εἰκοστὸν τέταρτον ἔτος τῆς ἐν Βοσῶνν
διαμονῆς του ἔλαβεν ἐκ τῆς δευτέρας αὐτοῦ γυ-
ναικὸς Ἀβιάθ Φολγέρου, τὸν Βενιαμὶν Φραγκλίνον.
Δις εἶχε νυμφευθῆ. Καὶ ἡ μὲν πρώτη σύζυγος, ἐλ-
θοῦσα μετ' αὐτοῦ ἐξ Ἀγγλίας, ἐγέννησεν αὐτῷ παῖ-
δας ἑπτὰ, ἡ δὲ δευτέρα, δέκα. Ὁ Βενιαμὶν Φραγ-
κλίνος ὁ ὑστερότοκος τῶν ἀρρένων καὶ ὁ 16. ὄλων
αὐτοῦ τῶν παιδῶν ἐγεννήθη τῇ 17 Ἰανουαρίου 1706,
καὶ ἔφθασε νὰ ἴδῃ δεκατρεῖς ἀδελφοὺς καὶ ἀδελ-
φὰς περικαθημένους μετ' αὐτοῦ εἰς τὴν αὐτὴν τράπε-
ζαν τοῦ πατρὸς των, πεποιοῦτος εἰς τὴν Θεῖαν Πρό-
νοιαν καὶ εἰς τὴν ἐργασίαν τῶν χειρῶν του, ἵνα ἀνα-
θρέψῃ καὶ ἀποκαταστήσῃ αὐτοὺς.

Ἡ ἀνατροφή, ἣν ἔδωκεν αὐτοῖς, δὲν ἠδύνατο νὰ
ἦναι πολυδάπανος, ἐπομένως οὔτε παραπολύ ἐκλε-
κτὴ. Οὕτως ὁ Βενιαμὶν Φραγκλίνος δὲν διέτριψεν
εἰς τὸ Σχολεῖον εἰμὴ ἐν μόνον ἔτος. Καὶ μολονότι
ὁ πατὴρ ἔβλεπεν αὐτὸν εὐδιάθετον περὶ τὰ γράμ-
ματα, δὲν ἠέλησεν ὅμως νὰ τὸν κλείσῃ εἰς τὸ Γυ-
μνάσιον, ὡς μὴ δυνάμενος νὰ ἀπαντήσῃ τὰ ἔξοδα
τῆς ἀνωτέρας ἐκπαιδεύσεως· ὅθεν εὐχαριστήθη νὰ
πέμψῃ αὐτὸν ἐπὶ τινα χρόνον παρὰ τινι διδασκάλῳ
ἀριθμητικῆς καὶ γραφῆς. Ἀλλ' ἐὰν δὲν ἔδωκεν εἰς τὸν
Βενιαμὶν Φραγκλίνον ὅ,τι βραδύτερον ἔμελλεν οὔ-
τος νὰ μάθῃ μόνος, τῷ μετέδωκεν ὅμως σῶμα εὐ-
ρωστον, πνεῦμα ὀρθόν, φυσικὴν τιμιότητα, φιλοπο-
νίαν, τὰ καλῆτερα αἰσθήματα καὶ τὰ καλῆτερα
πραδείγματα.

Τὸ μέλλον τῶν τέκνων κατὰ μέγα μέρος ἐξαρ-
τᾶται ἐκ τῶν γονέων. Ἰπάρχει κληροδότημα ἐτι
σημαντικώτερον ἐκείνου τῆς περιουσίας των, τὸ τῶν
προτερημάτων. Κοινοῦσιν οὗτοι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖ-
στον, μετὰ τῆς ζωῆς, τοὺς χαρακτῆρας τοῦ προ-
σώπου των, τὴν μορφήν τοῦ σώματός των, τὰ αἰ-
τια τῆς υγείας ἢ τῆς ἀσθενείας, τὴν ἐνέργειαν ἢ τὴν
χαυνότητα τοῦ πνεύματος, τὴν ἰσχύον ἢ τὴν ἀσθένειαν
τῆς ψυχῆς, καθ' ὅ,τι καὶ αὐτοὶ ἔχουσι. Συμφέρει
λοιπὸν εἰς αὐτοὺς νὰ περιποιῶνται ἐν ἑαυτοῖς καὶ
τὰ τέκνα των. Εἰ μὲν εἶναι ἐκνευρισμένοι, κινδυ-
νεύουσι νὰ ἔχωσιν αὐτὰ ἀσθενῆ· εἰ δὲ ἔλαβον νό-
σου, δύνανται νὰ τοῖς μεταδώσωσι τὸν σπῆρον

αὐτῶν καὶ νὰ τὰ καταδικάσωσιν εἰς ζωὴν ὀδυνηρὰν καὶ βραχέϊαν· καὶ τοῦτο δεν συμβαίνει μόνον κατὰ τὸ φυσικόν, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὸ ἠθικόν. Καλλιεργοῦντες τὴν διάνοιάν των καθ' ὅσον ἐπιτρέπει ἡ θέσις των, ἀκολουθοῦντες τοὺς κανόνας τῆς τιμιότητος καὶ τοὺς νόμους τῆς ἀληθείας, οἱ γονεῖς κοινωνοῦσιν καὶ τοὺς παῖδας των αἰσθημα ἰσχυρότερον καὶ ὀρθότερον, δίδουσιν αὐτοῖς τὸ ἔνσλημα τῆς ἀβροφροσύνης καὶ τῆς εὐκρινείας, πρὶν ἢ προσφέρωσι αὐτοῖς τὸ περὶ τούτων παράδειγμα. Καὶ ἀπ' ἐναντίας, ἀλλοιοῦντες ἐν τῷ ἰδίῳ πνεύματι τὰ φυσικὰ φῶτα, ἀθετοῦντες διὰ τῆς διαγωγῆς των τοὺς νόμους, οὓς ἡ θεία Πρόνοια ἔθετο εἰς τὸν κόσμον, καὶ ὧν ἡ παράβησις οὐδέποτε μένει ἀτιμώρητος, ποιοῦσιν αὐτοὺς συνήθως μετόχους τῆς διανοητικῆς αὐτῶν ἀτελείας καὶ τῆς ἠθικῆς αὐτῶν διαστροφῆς. Ἐξ αὐτῶν λοιπὸν ἐξαρθᾶται, ὑπὲρ ὅσον πιστεῦσαι, νὰ ἔχωσιν υἱοὺς ὑγιεῖς ἢ ἀσθενεῖς, νοήμονας ἢ χαίνους, ἐναρέτους ἢ μοχθηροὺς, ζῶντας καλῶς ἢ κακῶς, πολὺ ἢ ὀλίγον. Τοιαῦτα εἶναι ἡ ἐπιβαρύνουσα αὐτοὺς εὐθύνη καὶ ἥτις, καθ' ἃ αὐτοὶ πράττουσι, τοὺς ἀνταμείβει ἢ τοὺς τιμωρεῖ εἰς ὅ,τι ὑπάρχει αὐτοῖς προσφιλέστερον.

Ὁ Φραγκλῖνος ἔλαθε, κατ' εὐτυχίαν, υἱεῖς, φιλοπόνους, συνετοὺς καὶ ἐναρέτους γονεῖς. Ὁ πατὴρ αὐτοῦ ἔφθασεν εἰς ἠλικίαν ὀγδοήκοντα ἐννέα ἐτῶν· ἡ δὲ μήτηρ του διακρινομένη τόσον διὰ τὴν ὑψηλὴν εὐσέβειαν τῆς ψυχῆς της ὅσον καὶ διὰ τὴν σταθερὰν εὐθύτητα τοῦ πνεύματός της, ἐζήσεν ὀγδοήκοντα τέσσαρα ἔτη. Ἐλθεν ἐξ αὐτῶν καὶ τὴν μακροβιότητα, καὶ τὸ ἔτι βέλτιον, τοὺς βλαστοὺς τῶν εὐτυχεστέρων προτερημάτων, ἵνα διανύσῃ αὐτὴν ἐντίμως. Τοὺς πολυτίμους τούτους βλαστοὺς ἔμαθε νὰ ἀναπτύξῃ καὶ ἐγκαίρως ἐδιδάχθη νὰ σκέπτηται καὶ νὰ ρυθμίζῃ τὰ ἦθη του· ἐνθερμος δὲ καὶ περιπαθῆς, οὐδεὶς κάλλιον αὐτοῦ ἔφθασε νὰ κατασταθῇ ἀπόλυτος κύριος ἐαυτοῦ. Τὸ πρῶτον μάθημα τὸ ὁποῖον ἔλαθε περὶ τούτου, καὶ τὸ ὁποῖον ἀφῆκεν αὐτῷ ἀνεξάλειπτον ἐντύπωσιν, τῷ ἐδόθη ἐξαιρετῆ ὄντι τὴν ἠλικίαν. Ἐορτάσιμον τινὰ ἡμέραν εἶχεν ὀλίγα νομίσματα εἰς τὸ θηλάκιόν του, καὶ πορευόμενος, ἵνα δι' αὐτῶν ἀγοράσῃ παιγνίδια, ἀπήντησε καθ' ὁδὸν παιδίον, τὸ ὁποῖον εἶχε μίαν συρίστραν, καὶ ἐσήμαινε· καὶ τόσον ἐθέληθη ὑπὸ τοῦ ἤχου αὐτῆς, ὥστε ἐπρόσφερον ὅλα αὐτοῦ τὰ χρήματα, ἵνα ἀποκτήσῃ τὴν ποθητὴν αὐτῷ συρίστραν. Δεκτῆς γενομένης τῆς προτάσεως καὶ μόλις ἔλαθεν τὴν συρίστραν, ὅλος περιχαρῆς, εἰσῆλθε μετ' αὐτῆς εἰς τὴν οἰκίαν του συρίζων τοσοῦτον, ὥστε κατεξάλισεν ἅπαντας τοὺς ἐν τῇ οἰκίᾳ. Οἱ ἀδελφοὶ του, αἱ ἀδελφαὶ του, αἱ ἐξάδελφοι του τὸν ἠρώπησαν πόσον εἶχεν ἀγοράσει τὸ ὄχληρον ἐκείνου παιγνίδιον· καὶ ἀπήντησεν ὅτι εἶχε δώσει ὅσα εἶχεν εἰς τὸ θηλάκιόν του· ἐκείναι δὲ τὸν ἐπέπληξαν, λέγοντες ὅτι ἡ συρίστρα ἐκείνη ἤξιζε δεκάκις ὀλιγώτερον, καὶ δυσμενεῶς ἠρήθησαν ὅλα τὰ ὠραῖα

πράγματα, ὅσα ἠδύναντο νὰ ἀγοράσῃ μὲ τὸ περισσεῦον τῶν χρημάτων. Ἐγείνε τότε ὅλος σκεπτικὸς, καὶ ἡ λύπη ἦν ἠσθάνθη, διεσκέδασεν ὅλην αὐτοῦ τὴν εὐχαρίστησιν. Ἀπεφάσιεν ἐπομένως, ὅσάκις ἤθελε ζωηρῶς ἐπιθυμήσῃ τι, νὰ βεβαιωθῇ πρότερον περὶ τῆς ἀξίας του, καὶ νὰ μὴ ἀφήσῃ νὰ παρασυρθῇ, ἐνθυμούμενος τὴν *συρίστραν*.

Ἡ ἱστορία αὕτη, τὴν ὁποῖαν συχνάκις καὶ χαριέντως διηγείτο, τὸν ὠφέλησεν εἰς πολλὰς περιστάσεις. Καὶ νέος καὶ γέρον, εἰς τε τὰ αἰσθήματα αὐτοῦ καὶ τὰς ὑποθέσεις, πρὶν ἢ συμφωνήσῃ τὰς ἐμπορικὰς ἐργασίας του καὶ ὀρίσῃ τὰς πολιτικὰς αὐτοῦ ἀποφάσεις, πάντοτε ἐνθυμείτο τὴν ἀγορὰν τῆς συρίστρας. — Αὕτη ἦτο ἡ εἰδοποίησις, ἣν ἐδίδεν εἰς τὸν λόγον του, ὁ χαλινὸς ὃν ἐβάλλεν εἰς τὰ πάθη του. Ὅ,τι καὶ ἂν ἐπεθύμει ἡ ἡγόραζεν ἢ ἐπεχείρει, ἔλεγε καθ' ἑαυτὸν· *μὴ δώσωμεν παραπολὸν διὰ τὴν συρίστραν*. Τὸ δὲ συμπέρασμα, τὸ ὁποῖον ἐκ ταύτης ὑπὲρ αὐτοῦ ἐξήγαγεν, ἐφήρμοζεν ἐπίσης εἰς τοὺς ἄλλους, καὶ εὗρισκεν, ὅτι τὸ πλεῖστον μέρος τῶν δυστυχημάτων τοῦ ἀνθρωπίνου γένους προήρχετο ἐκ τῶν ψευδῶν ἐκτιμήσεων τὰς ὁποίας ἔκαμνε τῆς ἀξίας τῶν πραγμάτων, καὶ ἐκ τοῦ ὅτι *ἐδίδε παραπολὸν διὰ τὰς συρίστρας*.

Δεκαετῆ ἔτι ὄντα, ὁ πατὴρ του τὸν ἐνησχόλησεν εἰς τὸ κροπηγεῖον του. Ἐπὶ δύο ἔτη ἐνησχολήθη εἰς τὸ νὰ κόπτῃ θραυλλίδας, νὰ τὰς θέτῃ εἰς τὰ χόανα, νὰ γεμίζῃ ἀκολούθως ταῦτα μὲ ὀξύγιον, καὶ νὰ ἐκτελῇ τὰς παραγγελίας τοῦ πατρικοῦ ἐργαστηρίου. Ἀλλ' ἡ τέχνη αὕτη ὀλίγον τῷ ἤρρεσκεν. Ὡν γενναῖος καὶ ὀξύνοος, ἤθελε νὰ ἐνεργῇ, νὰ βλέπῃ, νὰ μαθᾶν. Ἀνατραφεὶς παρὰ τὰς ὄχθας τῆς θαλάσσης, ὅπου, κατὰ τὴν νηπιότητά του, ὄλην σχεδὸν τὴν ἡμέραν ἐρρίπτετο, διαρκούντος τοῦ θέρους, καὶ ἐπὶ τῶν κυμάτων τῆς ὁποίας συχνάκις ἐρρίψκοινδύνευε μετὰ τῶν συντρόφων του, οὓς ὠδήγει, ἐπεθύμει νὰ γίνῃ ναύτης. Ἰνα δὲ ἀποτρέψῃ αὐτὸν ὁ πατὴρ ἀπὸ τοῦ σταδίου τούτου, εἰς ὃ εἶχεν ἤδη εἰσέλθει εἰς τῶν υἱῶν του, τὸν ἔφερε ποτὲ μὲν εἰς τοὺς ζυλουργοὺς, ποτὲ δὲ εἰς τοὺς κτίστας, ἄλλοτε εἰς τοὺς ὑλοτέχνους, ἄλλοτε εἰς τοὺς τορνευτὰς κτλ. ὅπως γνωρίσῃ τὴν ἐπιστήμην, ἣτις μάλλον τῷ ἤρμοζεν. Ὁ Φραγκλῖνος ἔφερεν εἰς τὰ διάφορα ἐργασία, ἀπέσκέπτετο, τὴν προσεκτικὴν ἐκείνην παρὰ τὴν ἦτις κατὰ πάντα τὸν διέκρινε, καὶ ἔμαθε νὰ μεταχειρίζεται τὰ ἐργαλεῖα τῶν διαφόρων ἐπαγγελμάτων, βλέπων πῶς τὰ μετεχειρίζοντο οἱ ἄλλοι. Τοιοῦτοτρόπως ἠδυνήθη νὰ κατασκευάσῃ βραδύτερον, μὲ πολλὴν ἐπιδεξιότητα, τὰ μικρὰ ἐκείνα ἐργαλεῖα τῶν βραδύων ἐργαστηρίων. Ἐπὶ τῶν οἰκίαν του, καὶ τὰς μηχανὰς, αἵτινες τῷ ἐχρησιμεύσαν εἰς τὰ περᾶμάτα του. Ὁ πατὴρ του ἀπεφάσιεν νὰ τὸν κάμῃ μαχαιροποιόν, καὶ πρὸς τοῦτο, τὸν παρέδωκεν εἰς τὸν ἐξάδελφον αὐτοῦ Σαμουὴλ Φραγκλῖνον, ὅστις, μορφωθείς εἰς τὸ ἐπιτήδευμα τοῦτο ἐν Λον-

ΙΟΥΔΙΘ.

(Συνέχεια, ἴδε προηγούμενον φυλλάδιον)

Ἦτο δὲ τότε ἐν τῇ Βετυλούα γυνή τις ἐκ τῆς φυλῆς τοῦ Συμεὼν ὀνόματι Ἰουδιθ θυγάτηρ τοῦ Μεραρι, καὶ χήρα τοῦ Μανασσή, τεθνηκότος ἤδη ἐν ταύτῃ τῇ πόλει του πρὸ τριῶν ἐνιαυτῶν καὶ μηνῶν πεσσάρων, διαμένουσα ἔκτοτε ἐν τῇ ἑαυτῆς οἰκίᾳ, χηρεύουσα καὶ ἐξασκουμένη τῆς μετανοίας τὰ ἔργα, ἧτις κατεσκεύασεν ἐπὶ τοῦ οἴκου τῆς ἐν δωματίον, ὅπου διέμενε νηστεύουσα πάσας τὰς ἡμέρας τῆς χηρείας τῆς, πλὴν τῶν ἡμερῶν τοῦ Σαββάτου τῶν προνομητιῶν καὶ νομητιῶν, καὶ τῶν ἑορτῶν τῶν Ἰσραηλιτῶν· καλὴ τὸ εἶδος καὶ ὠραιοτάτη τὴν ὄψιν· ἄφρασε δὲ εἰς αὐτὴν ὁ ἀνὴρ τῆς μεγάλα πλούτη, χρυσίον, ἀργύριον, καὶ δούλους καὶ δούλας καὶ κτήνη καὶ ἀγρούς. Αὕτη μὲν οὕτω τιμωμένη καὶ σεβαζομένη παρὰ πάντων, μηδενὸς ὀμιλοῦντος λόγον πονηρὸν κατ' αὐτῆς, διότι ἐφοβεῖτο τὸν Κύριον, ἀκούσασα δὲ τοῦ λαοῦ τὰς κατὰ τῶν ἀρχόντων διαμαρτυρήσεις, καὶ τὴν πρὸς αὐτὸν ἀπόκρισιν ἐκείνων, ὅτι μετὰ πέντε ἡμέρας παροδοθήσεται ἡ πόλις εἰς τοὺς Ἀσσυρίους, ἔκραξε τὸν Ὀζιαν καὶ Χαβρὶν καὶ Χαρμί τῆς πόλεως ἐκείνης τοὺς Πρεσβυτέρους καὶ εἶπεν· ἀκούσατε, ὦ ἄρχοντες τῆς Βετυλούας, εἶναι εὐθύς ὁ λόγος καὶ ἡ ἔνορκος ὑπόσχεσις ὑμῶν, ὅτι ἐὰν εἰς πέντε ἡμέρας δὲν ἐπέλθῃ ἐφ' ἡμᾶς βοήθεια ἐκ μέρους τοῦ Κυρίου, παραδώσετε τὴν πόλιν εἰς τοὺς ἐχθρούς μας; τίνες εἶσθε ὑμεῖς διὰ νὰ πειράσῃτε τὸν Θεὸν καὶ Παντοκράτορα Κύριον! δύνασθε νὰ περιορίσῃτε μετ' ὑποσχέσεως τοῦ Θεοῦ τὴν εὐσπλαγγίαν! Οὕτως ἀντὶ νὰ ἀπολαύσωμεν τὸ ἔλεός του, διερεθίσομεν μᾶλλον τὴν ὀργὴν του καθ' ἡμῶν· ἀλλὰ διὰ νὰ ἐπιτύχωμεν αὐτοῦ τὸ ἔλεος ἀνάγκη πάσα νὰ μετανοήσωμεν, ταπεινούμενοι ἐνώπιον τοῦ Κυρίου, καὶ οὕτω νὰ ἀπεκδεχόμεθα τὴν παρ' αὐτοῦ βοήθειαν καὶ σωτηρίαν. Ἐγὼ, ἐπαναλαμβάνει, συνέλαβον τὴν ἰδέαν νὰ σώσω μετὸ τοῦ Θεοῦ τὴν βοήθειαν τὴν πόλιν· πλὴν δὲν θέλω εἰπεῖ τὸ πῶς, ἕως ὅτου νὰ φέρω εἰς τέλος τὸν σκοπὸν μου, ὑμεῖς ὅμως σταθῆτε πρὸς τὴν πόλιν τῆς πόλεως ταύτην τὴν νύκτα· διότι θέλω ἐξέλθῃ ὁμοῦ μετὴν Ἄβραν μου· καὶ εἰς τὸ διάστημα τῶν πέντε ἡμερῶν, καθ' ἃς εἶπατε νὰ παραδώσῃτε τὴν πόλιν εἰς τοὺς ἐχθρούς, ὁ Κύριος θέλει ἐπισκεφθῆ τὸν Ἰσραὴλ διὰ τῆς χειρὸς μου· καὶ ἀφοῦ εἶπε ταῦτα, ἐκείνοι μὲν ἀπῆλθον, ἐπυροχόμενοι τελεσφόρον τὴν εὐκαίαν αὐτῆς πρόθεσιν· αὕτη δὲ εἰσέλθουσα εἰς τὸν κοιτῶνα τῆς, ἔπεσεν ἐπὶ πρόσωπον, περιβεβλημένη σάκκον, βαλοῦσα σποδὸν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τῆς, καὶ ἐδέετο τοῦ Θεοῦ μεγάλη φωνὴ λέγουσα· Κύριε ὁ Θεὸς τοῦ Πατρὸς μου Συμεὼν, εἰς τὴν χεῖρα τοῦ ὁποίου ἔδωκας τὴν ρομφαίαν, διὰ νὰ ἐκδικηθῇ τοὺς ἀλλογενεῖς ἐκείνους Σιχεμίτας, οἵτινες κατεμίαναν παρθένον ἀπείρανδρον, ἐταπεινώσαν καὶ ἐξύβρισαν αὐ-

τὴν μετ' αἰσχύνης καὶ ὀνειδισμού· διὸ αὐτοὺς μὲν παρέδωκας εἰς σφαγὴν, τὰς δὲ γυναῖκας αὐτῶν καὶ θυγατέρας, εἰς προνομὴν καὶ αἰχμαλωσίαν, καὶ πάντα τὰ ὑπάρχοντα αὐτῶν, λάφυρον εἰς διαμοίρασιν τῶν ὑπὸ σοῦ ἡγαπημένων υἱῶν, οἵτινες ἀναφλεγθέντες μὲν ὑπὸ τοῦ ζήλου σου, βδελυχθέντες δὲ τὴν μιαιρὰν ἐκείνων πράξιν, ἐπεκαλέσαντο σὲ εἰς βοήθειαν· οὕτω ποίησον ταῦν καὶ εἰς τοὺς ἀλλοφύλους τούτους· τοὺς γαυριῶντας ἐπὶ τῇ δυνάμει ἑαυτῶν. Ναί, Κύριε, ὁ Θεὸς ὁ Θεός μου, εἰσάκουσον τὴν προσευχὴν ἐμοῦ τῆς χήρας· κραταίωσον τὴν χεῖρά μου, ἵνα φέρω εἰς τέλος τὸν σκοπὸν μου, κόπτουσα τὴν ὑπερήφανον τοῦ Ὀλοφέρνου κεφαλὴν· ἰδὲ τὴν ὑπερηφάνειαν τῶν Ἀσουρίων καὶ ἀπόσειλον τὴν ὀργὴν σου ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν, θραῦσον αὐτῶν τὸ γαυρίαμα διὰ τῆς ἐμῆς ἀδυναμίας, καὶ δός, Θεέ τοῦ Πατρὸς μου, τῆς παρακλήσεώς μου τὸ δῶρημα, ἵνα γνωρίσωσι πάντες ὅτι σὺ εἶσαι ὁ Θεὸς πάσης δυνάμεως καὶ κράτους, καὶ οὐδεὶς ἄλλος ὑπάρχει ὁ ὑπερασπιζόμενος τὸν Ἰσραὴλ, εἰμὴ σὺ.»

Ἀφοῦ δὲ ἐτελείωσε τὴν προσευχὴν τῆς, καταβάσα ἐκ τοῦ δώματος καὶ ἐκδυθεῖσα τὸν σάκκον καὶ τῆς χηρεύσεως τὰ ἱμάτια, ἐλούσθη καὶ ἠλείφθη μετὰ πολυτίμων μῦρον, καὶ περικοσμήσασα τῆς κεφαλῆς αὐτῆς τὰς τρίχας, περιέθετο τὴν μίτραν, καὶ ἐνεπύθη τὰ λαμπρὰ αὐτῆς ἱμάτια, μετὰ τὰ ὅποια ἐστολίζετο, ζῶντος τοῦ ἀνδρός τῆς· ἔβαλε μὲν τὰ σανδάλια εἰς τοὺς πόδας, περιέθηκε δὲ τοὺς χλιδῶνας, τὰ ψέλλια, καὶ τὰ δακτυλίδια, τὰ ἐνώτια, καὶ ἕλα τέλος πάντων τὰ περικοσμήματα αὐτῆς, καὶ ἐκκλιπίσθη σφόδρα, ὥστε τῶν ὀρώωντων τοὺς ὀφθαλμοὺς κατέθελγεν, ἔδωκε δὲ καὶ εἰς τὴν Ἄβραν τῆς, τὰ πρὸς τροφὴν ἀναγκαῖα, ἄρτον, οἶνον καὶ ἔλαιον, καὶ σύκων καλάνην, καὶ ἐξεληθούσα εἰς τὴν πόλιν τῆς πόλεως εὑρεν τὸν Ὀζιαν, καὶ τοὺς Πρεσβυτέρους περιμένοντας ἐκεῖ, οἵτινες, ὡς εἶδον αὐτὴν ὑπερβαύμασαν τὸ κάλλος αὐτῆς τὸ ἐκπληκτικὸν εἰπόντες· Εἶθε ὁ Θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν νὰ σοὶ δώσῃ τὴν χάριν νὰ τελειώσῃς τὸ ἐπιτήδευσμά σου εἰς θρίαμβον τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ, καὶ δόξαν τῆς Ἱερουσαλήμ· καὶ παρευθὸς ἐπρόσβαζαν καὶ ἠνοιξαν τὴν πόλιν τῆς πόλεως· ἐν ᾧ δὲ κατέβαινε τὸ ὄρος ὁμοῦ μετὴν δούλην τῆς, ἀπῆντησεν αὐτὴν τῶν Ἀσουρίων ἡ προσθοφυλακὴ, καὶ τὴν συνέλαβον· ἀφοῦ δὲ, ἐρωτήσαντες αὐτὴν, ἔμαθον ὅτι ἔχει σκοπὸν νὰ συνομιλήσῃ μετὰ τοῦ Ὀλοφέρνου, θαυμάσαντες τὴν πρόθεσίν τῆς καὶ ἐκπλαγέντες ἔτι μᾶλλον ὑπὸ τοῦ κάλλους τῆς, παρεθάρρυναν αὐτὴν καὶ ἔφερον, ὀδηγοῦντες εἰς τοῦ Ἀρχιστρατήγου τὴν σκηνὴν ἑκατὸν ἐπίλεκτοι ἄνδρες· μόλις δὲ τοῦτο ἀγγέλλῃ εἰς τὸν Ἄσουριον τὴν παρεμβολὴν, συνέδραμαν πλήθος λαοῦ καὶ περιεκύκλωσαν αὐτὴν, περιμένουσαν ἕως τῆς σκηνῆς τοῦ Ὀλοφέρνου, ἕως νὰ εἰδοποιήσωσιν αὐτὸν, θαυμάζοντες αὐτῆς τὴν ὠραιότητα. Ἐν τοσούτῳ ἐξῆλθον οἱ σωματοφύλακες ἐκείνου, καὶ πάντες οἱ θεράπον-

τες αὐτοῦ καὶ εἰσήγαγον αὐτὴν εἰς τὸ προσκῆνιον· διότι τότε ὁ Ὀλοφέρνης ἀνεπαύετο ἐπὶ τῆς κλίνης τοῦ μέσα εἰς τὸ κωνωπεῖον, τὸ ὅποιον ἦτο ἐκ παρφύρας, χρυσοῦ, σμαράγδου, καὶ λίθων πολυτελῶν καθυφασμένον· καὶ ὡς ἀνήγγειλαν αὐτῷ περὶ τῆς Ἰουδιθ, ἐξῆλθεν ἀμέσως εἰς τὸ προσκῆνιον, προπορευομένην λαμπάδων ἀργυρῶν. Καὶ ὡς εἶδεν αὐτὸν ἡ Ἰουδιθ, ἔπεσεν ἐπὶ πρόσωπον καὶ ἐπροσκύνησεν· ὁ δὲ ἀμέσως ἐπρόσταξε τοὺς δούλους τοῦ καὶ τὴν ἀνήγειραν, εἰπὼν εἰς αὐτήν· ἐὰν ὁ λαὸς σου δὲν ἤθελε μὲ περιφρονήσῃ, δὲν ἤθελα ἐγὼ πώποτε στρέψῃ κατ' αὐτοῦ τὰ ὄπλα· πλὴν αὐτοὶ εἶναι τῆς δυστυχίας των οἱ παραίτιοι. Ἀλλὰ, διατὶ σὺ, ἐρωτᾷ, ἔφυγες ἐκεῖθεν καὶ ἦλθες πρὸς ἡμᾶς; εἰπέ τὴν αἰτίαν; Ἡ δὲ, ἦλθα, ἀπεκρίθη, νὰ κοινοποιήσω εἰς σὲ πράγματα σοβαρὰ, τὰ ὅποια, ἐὰν πράξῃς, ἀφεύκτως εὐδοκιμήσεις εἰς τὸν σκοπὸν σου. Καὶ πρῶτον μὲν ἐπαινεῖ καὶ ἐγκωμιάζει αὐτὸν διὰ τὴν σοφίαν καὶ πολεμικὴν ἀρετὴν τοῦ· ὅτι δι' αὐτῆς ὑποτάζει πάντα τὰ ἔθνη εἰς Ναβουχοδονόσορα, τὸν κύριον τοῦ· εἶτα δὲ τῷ λέγει· ἐπειδὴ οἱ Ἑβραῖοι παρώργισαν σφόδρα τὸν Θεὸν διὰ τὰς ἀνομίας των τὰς πολλὰς, καὶ ἐπέσυρον διὰ τοῦτο εἰς ἑαυτοὺς τὴν θείαν ὀργὴν τοῦ, θέλουσιν ἀφεύκτως παραδοθῆ ὅλοι εἰς τὰς χεῖρας τοῦ κυρίου σου. Καὶ ἰδοὺ προσθέτει, ἀπέστειλεν ἐμὲ τὴν δούλην σου ὁ Θεός, ἵνα σοὶ ἀναγγείλω πάντα ταῦτα, καὶ ἵνα σὲ ὀδηγήσω ἀκινδύνως μέχρι τῆς Ἰερουσαλήμ, καὶ στήσω ἐν τῷ μέσῳ αὐτῆς τὸν θρόνον σου. Οἱ λόγοι οὗτοι εὐχαρίστησαν πολὺ τὸν Ὀλοφέρνην καὶ πάντας τοὺς περὶ αὐτὸν, οἵτινες ἐμειναν ἐκπεπληγμένοι οὐχ ἦττον διὰ τὴν σοφίαν τῶν λόγων τῆς, ἢ ἀπὸ τοῦ κάλλους αὐτῆς· πρὸς τὴν ὁποίαν λέγει ὁ Ὀλοφέρνης· ἐὰν γίνωσι τὰ ὅσα μοι εἶπας ἐκ μέρους τοῦ Θεοῦ σου, αὐτὸς μὲν τοῦ λοιποῦ θέλει εἶσθαι καὶ ὁ Θεὸς ἐμοῦ, σὺ δὲ καθήσεις εἰς τοῦ Ναβουχοδονόσορος τὸν οἶκον, καὶ κατασταθήσῃ ὀνομαστὴ εἰς πᾶσαν τὴν γῆν· καὶ παρευθὺς προσέταξε νὰ εἰσαγάγῃ αὐτὴν εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ, καὶ νὰ παραθέσῃ αὐτῇ φαγητὰ καὶ ποτὰ ἀπὸ τὰ εἰς αὐτὸν προσφερόμενα. Ἡ δὲ εὐχαριστήσασα αὐτὸν, λέγει, ὅτι δὲν δύναται νὰ φάγῃ ἐξ ἐκείνων τῶν φαγητῶν, ὡς ἀπηγορευμένων ὑπὸ τοῦ νόμου των, ἀλλ' ἔχει μεθ' ἑαυτῆς τὰ χρεῖώδη ἐν τοσοῦτῳ δὲ τὸν παρεκάλεσε νὰ δώσῃ τὴν ἄδειαν εἰς αὐτὴν νὰ ἐξέρχηται ἀκωλύτως τὴν νύκτα ἔξω τοῦ στρατοπέδου, διὰ νὰ προσεύχηται εἰς τὸν Θεόν· καὶ λαβοῦσα ταύτην, ἐξήροχο κατὰ πᾶσαν νύκτα εἰς τὴν κοιλάδα τῆς Βετυλούας, ὅπου καὶ ἐπλύνετο παρὰ τῆ πηγῆ τῆ οὗσῃ ἐκεῖ.

Περὶ δὲ τὴν τετάρτην ἡμέραν ὁ Ὀλοφέρνης ἔκαμε μέγα συμπόσιον εἰς τοὺς ἀξιώματικούς του, εἰπὼν εἰς Βαγῶν τὸν ἀρχιευνοῦχον τοῦ νὰ πείσῃ καὶ τὴν Ἰουδιθ νὰ ἔλθῃ εἰς τὸ γεῦμα. Καὶ ὁ μὲν ἐξετέλεσε τὴν διαταγὴν τοῦ κυρίου του, ἡ δὲ ἀποδεχθεῖσα μετ' εὐχαριστήσεως τοῦτο, εἰσήλθε κεκαλλωπισμένη καὶ ἐ-

στολισμένη πρὸς αὐτὸν, τοῦ ὅποιου ἡ καρδιά ἐθέληθη καθ' ὑπερβολὴν εἰς τὴν θεωρίαν αὐτῆς. Ἐπαλεύθη ἡ ψυχὴ τοῦ ἀπὸ τὸν σφοδρὸν πρὸς αὐτὴν ἔρωτα, βάλλων αὐτὴν νὰ καθήσῃ παρ' αὐτῷ, παρακινῶν νὰ φάγῃ καὶ νὰ πῖνῃ καὶ νὰ εὐφρανθῇ καὶ τοιαύτην αὐτὸς εὐχαρίστησιν ἔλαθε, βλέπων αὐτὴν τρώγουσαν ἐκ τῶν φαγητῶν αὐτοῦ, ὥστε ἀπὸ τὴν χαρὰν τοῦ ἐπιε τόσον πολὺν οἶνον, ὅσον πώποτε οὐκ ἐπιε. Καὶ περὶ τὸ ἐσπέρας, ἐπειδὴ πάντας ἐκυρίευσεν ὁ οἶνος, οἱ μὲν ἀνεχώρησαν, ἡ δὲ Ἰουδιθ ὑπέλειφθη μόνη εἰς τὴν σκηνὴν μετὰ τοῦ Ὀλοφέρνου, κοιμωμένου ἐπὶ τῆς κλίνης τοῦ ὕπνου βεθῶν, τότε αὐτὴ, ἀφοῦ παρήγγειλεν εἰς τὴν δούλην τῆς νὰ περιμένη ἔξω τοῦ κοιτῶνος, ὅπως ὑπάγῃσι κατὰ τὴν συνήθειαν, διὰ νὰ ἐκπληρώσῃσι τῆς προσευχῆς τὸ χρέος, ἄρχισε νὰ ἐπικαλῆται θερμῶς τὸν Θεόν, ἵνα ἐνισχύσῃ αὐτήν· καὶ ἀκολούθως λαβοῦσα τὴν μάχαιραν τοῦ Ὀλοφέρνου ἀπέκοψε τὴν κεφαλὴν τοῦ, τὴν ὁποίαν τιλίζασα μὲ τὸ κωνωπεῖον, ἐξῆλθεν ἔξω πρὸς τὴν δούλην τῆς, θέσασα αὐτὴν ἐντὸς τῆς πήρας, ἐν ἧ ἔβλον τὰ πρὸς τροφήν· καὶ οὕτως ἐξῆλθον ὁμοῦ διὰ τῆς παρεμβολῆς, ὅπως ἐκτελέσωσι δῆθεν τῆς προσευχῆς τὸ χρέος πρὸς τὴν κοιλάδα ἐκείνην. Ὁ δὲ ἀναβάσαι ἐκεῖθεν τὸ ὄρος, ἔφθασαν ἕως εἰς τὰς πύλας τῆς Βετυλούας. Τότε ἡ Ἰουδιθ ἐφώναξε πρὸς τοὺς φύλακας τῶν πυλῶν· ἀνοίξατε, ἀνοίξατε, διότι ὁ Θεὸς εἶναι μεθ' ἡμῶν, σώσας τὸν Ἰσραὴλ καὶ κατατροπώσας τοὺς ἐχθρούς του. Ἐν τῷ ἅμα, διαδοθεῖσθαι τῆς φωνῆς, ἀνοίχθησαν αἱ πύλαι καὶ συνηθοῖσθαι πᾶς ὁ λαὸς περὶ αὐτὴν μετὰ φανῶν καὶ λαμπάδων· ἡ δὲ στᾶσα ἐν τῷ μέσῳ τοῦ σωβρῆσαντος πλήθους, εἶπε μετὰ μεγάλης φωνῆς· αἰνεῖται τὸν Θεόν, ὅστις ἠλέησε τὸν οἶκον Ἰσραὴλ, καὶ ἔθραυσε τοὺς ἐχθρούς του ταύτην τὴν νύκτα διὰ τῆς χειρὸς μου· καὶ συγχρόνως ἐκβαλοῦσα τοῦ Ὀλοφέρνου τὴν κεφαλὴν ἐκ τῆς πήρας, καὶ δεικνύουσα αὐτὴν, ἰδοὺ, ἔλεγε τοῦ Ἀρχιστρατήγου τῶν Ἀσσυρίων, ἡ κεφαλὴ, ἰδοὺ καὶ τὸ κωνωπεῖον, ἐν ᾧ κατέκειτο μεμεθυμένος, τὸν ὅποιον ἐπάταξεν ὁ Κύριος διὰ χειρὸς γυναικείας, τῆς ὁποίας τὴν ὁδὸν κατεύθυνε, καὶ διετήρησεν ἀμόλυντον ἀπὸ τῆς αἰσχύνης καὶ ἀμαρτίας τὸ μίasma· καὶ ἐξέστη πᾶς ὁ λαὸς σφόδρα καὶ Ὁζίας καὶ οἱ Πρεσβύτεροι καὶ ὅλον τὸ πλῆθος κύψαντες ἐπροσκύνησαν τὸν Θεόν μετ' εὐχαριστίας καὶ εὐλογίας πρὸς τὴν εὐεργετίδα. Ἀκολούθως ἔφερον τὸν Ἀχιὼρ καὶ ἔδειξαν αὐτῷ τοῦ Ὀλοφέρνου τὴν κεφαλὴν, καὶ μόλις εἶδεν αὐτὴν, ἔπεσεν ἐπὶ πρόσωπον καὶ ἐξέστη τὸ πνεῦμα αὐτοῦ. Ὡς δὲ ἦλθεν εἰς τὸν ἑαυτό του, προσέειπε εἰς τοὺς πόδας τῆς Ἰουδιθ προσκυνῶν αὐτὴν καὶ λέγων· εὐλογημένη σὺ εἰς πάντα τοῦ Ἰούδα τὰ σκηνώματα, καὶ εἰς πάντα τὰ ἔθνη, ἅτινα θέλουσιν εἰς τὴν ἀκοὴν τοῦ ὀνόματός σου ταράττεσθαι. Ἀλλ' εἰπέ μοι, ἐρωτᾷ, πῶς ἐξετέλεσας τοῦτο; ἡ δὲ ἐπὶ παρουσίᾳ πάντων, ἐξέθεσε λεπτομερῶς τὰ ὅσα ἐπραξε, τὰ ὅποια ἀκούσας πᾶς ὁ λαὸς

... ἐκπλα-
... ἐν αὐτῷ καὶ
... Ἰσραηλιτῶν.
Τὸ
... εἶπεν εἰς τὸν λαόν· Σεῖς μὲν λά-
βετε τὴν κεφαλὴν τοῦ Ὀλοφέρνηου καὶ κρεμάσατε αὐ-
τὴν ἐπὶ τῆς ἐπάλλξεως τοῦ τείχους, καὶ περὶ τὴν ἀ-
νατολὴν τοῦ Ἡλίου ἐξέλθετε κατὰ τῶν ἐχθρῶν ἐν
παρατάξει, ὡς δῆθεν νὰ ἐφορμήσητε κατ' αὐτῶν, χω-
ρὶς ὅμως νὰ καταβῆτε τὸ ὄρος· ἐκεῖνοι δὲ, λέγει,
θέλουσι τότε τρέξει, ἵνα ἐξυπνίσωσι τὸν Ὀλοφέρνην,
ὅπως λάθωσι παρ' αὐτοῦ τὰς διαταγὰς· καὶ ἐπειδὴ
δὲν θέλουσι εὑρεῖ αὐτὸν, ἐπιπέσει ἐπ' αὐτοῦς φό-
βος καὶ τρόμος, ὥστε νὰ φεύγωσιν ἀπὸ προσώπου
ἡμῶν· τότε ὑμεῖς, καταδιώκοντες γενναίως αὐτούς,
φονεύσατε φεύγοντας. Εὐθύς λοιπὸν ἀφοῦ ἐγένινεν ἡ ἡ-
μέρα, ἔβαλον εἰς πρᾶξιν, τὰ ὅσα ἡ Ἰουδιθ προεῖπεν
εἰς αὐτούς, ἐξελθόντες ἅπαντες κατ' αὐτῶν παρα-
τεταγμένοι ὡς εἰς πόλεμον καὶ ἀλαλάζοντες, τοὺς
ὁποίους ἰδόντες οἱ Ἀσουρίοι, ἔδραμον εἰς τοῦ Ὀλο-
φέρνηου τὴν σκηνὴν, πλὴν οὐδεὶς ἐτόλμα νὰ εἰσελθῆ·
τότε εἶπον εἰς τὸν ἀρχιευνοῦχον του· ἐξῆπνισον τὸν
κύριον ἡμῶν τάχιστα, διότι οἱ ἐχθροὶ ἐξῆλθον καθ' ἡ-
μῶν εἰς πόλεμον. Ὁ δὲ Βαγῶας εἰσελθὼν ἐκρούσε
τὴν αὐλαίαν, ὑπολαμβάνων ὅτι κοιμᾶται μετὰ τῆς
Ἰουδιθ· πλὴν πλησιάσας εἰς τὸν κοιτῶνα εἶδε τὸ μὲν
σῶμα αὐτοῦ ἐρῶμιμένον νεκρὸν, τὴν δὲ κεφαλὴν ἀ-
φηρημένην, καὶ παρευθὺς ἐφώνησε μεγάλη φωνῆ, καὶ
διαρρήξας τὰ φορέματά του κλαίων, ἔτρεξεν εἰς
τὴν σκηνὴν τῆς Ἰουδιθ, καὶ μὴ εὐρὼν αὐτὴν, ἐξ-
ῆλθε φωνάζων πρὸς τοὺς ἀξιωματικούς· ἡ γυνὴ αὐ-
τῆ τῶν Ἑβραίων μᾶς καθήσχυεν, ἔκοψε τοῦ Ὀλο-
φέρνηου τὴν κεφαλὴν. Ταῦτα ἀκούσαντες οἱ ἀρχηγοί,
ἐξέσχιον τὰ φορέματά των, κατεκυριεύθησαν ὑπὸ
τοῦ φόβου, καὶ βοή καὶ κραυγὴ ἠκούετο μεγάλη
σφόδρα ἐν τῷ μέσῳ τῆς παρεμβολῆς. Ἀφοῦ ἡ ἀ-
προσδόκητος αὐτῆ εἰδήσις διεδόθη εἰς ὅλας τὰς σκη-
νάς, ἐπέπεσον ἐπ' αὐτούς τοιοῦτος φόβος καὶ τρόμος,
ὥστε οὐδεὶς ἔμενε πλέον κατὰ πρόσωπον τοῦ πλη-
σίον αὐτοῦ, ἀλλὰ πάντες ὁμοθυμαδὸν ἔνθεν κακεῖ-
θεν ἔφευγον. Τότε οἱ Ἰσραηλιταί, ὠφρηθέντες ἀπὸ
τὸν μέγαν τοῦτον θόρυβον τῶν ἐχθρῶν, ἐπέπεσαν
βαρεῖς κατ' αὐτῶν, ἐν παρατάξει πολέμου, σελ-
πίζοντες καὶ ἀλαλάζοντες. Ἐν τοσοῦτῳ ὁ Ὄζιας
προαπέστειλεν εἰς πάντα τοῦ Ἰσραὴλ τὰ ὄρια, δίδων
τὴν εὐκαταίαν ταύτην ἀγγελίαν, καὶ προσκαλῶν πρὸς
τῶν πολεμίων τὴν ἀναίρεσιν· ὡς δὲ ἤκουσαν τοῦτο οἱ
Ἰσραηλιταί, ἔδραμον εὐθύς πάντες ὁμοθυμαδὸν κατὰ
τῶν ἐχθρῶν, καταδιώκοντες καὶ φονεύοντες αὐτούς
μέχρι τῶν ὄριων αὐτῶν. Καὶ οἱ μὲν ἀπολειφθέντες
ἐν τῇ Βετυλούᾳ, ἐξελθόντες εἰς τῶν Ἀσσυρίων τὴν πα-
ρεμβολὴν, ἔλαβον πολλὰ λάφυρα· καθὼς καὶ οἱ κα-
ταδιώκοντες, ἐπιστέφαντες ἐκ τῆς κόπης τῶν ἐχ-
θρῶν, ἔφερον ἄπειρα καὶ αὐτοὶ λάφυρα. Τότε Ἰωα-
κείμ ὁ Ἀρχιερεὺς ἦλθεν ἐξ Ἱερουσαλήμ εἰς Βετυ-
λούαν μετὰ τῶν Πρεσβυτέρων, ἵνα ἰδῶσι τὴν

Ἰουδιθ, καὶ εὐχαριστήσωσιν αὐτὴν διὰ τὴν σωτη-
ρίαν τὴν ὁποίαν δι' αὐτῆς ὁ Κύριος ἐποίησεν. Ὁ-
θεν ἐλθόντες εὐλόγησαν αὐτὴν καὶ εἶπον· σὺ εἶσαι
τῆς Ἱερουσαλήμ ἡ δόξα, τοῦ Ἰσραὴλ ἡ ἀγαλλίασις,
καὶ τοῦ γένους ἡμῶν τὸ καύχημα τὸ μέγα· εὐλο-
γημένη ἔσο παρὰ Κυρίῳ τῷ Παντοκράτορι εἰς τὸν
αἰῶνα τοῦ αἰῶνος. Ἐντοσοῦτῳ δὲ ὁ λαὸς ἐπὶ τριά-
κοντα ἡμέρας συνήθροίζεν ἐκ τῆς παρεμβολῆς τῶν
Ἀσσυρίων τὰ λάφυρα καὶ πάντα τὰ ἐν τῇ σκηνῇ τοῦ
Ὀλοφέρνηου, χρυσίον, ἀργύριον, ἐνδύματα καὶ λοιπὰ
σκεύη, καὶ αὐτὴν τὴν σκηνὴν ἔδωκαν τῇ Ἰουδιθ πρὸς
εὐγνωμοσύνην.

Μετὰ δὲ ταῦτα ἡ Ἰουδιθ εὐγνωμονοῦσα πρὸς τὸν
Θεὸν τὸ αἴτιον τῆς σωτηρίας τοῦ λαοῦ του, συνέ-
θεσεν ἓνα εὐχαριστήριον ὕμνον, αἰνοῦσα μὲν καὶ ἐξ
υμνοῦσα τοῦ Θεοῦ τὰ μεγαλεῖα, καταστηλιτεύουσα
δὲ τοῦ Ὀλοφέρνηου τὴν παράτολμον προπέτειαν, καὶ
καταδεικνύουσα πάσας τὰς περιελάσεις τῆς θαυμα-
στῆς ταύτης ἐπιχειρήσεως, καὶ ὅτι ἡ ὠραιότης καὶ
εὐτολμία μιᾶς γυναικὸς ἐστάθη ἡ αἰτία τῆς κατα-
στροφῆς ὀλοκλήρου τῆς Παρεμβολῆς τῶν Ἀσσυρίων.

Εἶτα ὁ μὲν λαὸς ἅπας ἐλθὼν εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ
ἐπροσκύνησαν τὸν Θεὸν, προσφέροντες ὀλοκαυτώμα-
τα καὶ προσφορὰς, ἡ δὲ Ἰουδιθ λαβοῦσα τοῦ Ὀλο-
φέρνηου τὸ κωνοπέριον, καὶ πάντα τὰ σκεύη αὐτοῦ
ὅσα ἀπέδωκεν αὐτῇ ὁ λαὸς, ἐπρόσφερεν αὐτὰ ἀνα-
θέματα εἰς τὸν Θεὸν, καὶ εὐφράνθησαν ἅπαντες,
διαμείναντες ἐκεῖ ἐπὶ τρεῖς μῆνας, καὶ μετὰ ταῦτα
ἀνεχώρησαν ἕκαστος εἰς τὰ ἴδια· καὶ ἡ Ἰουδιθ ἐπα-
νήλθεν εἰς τὴν Βετυλούαν, δοξαζομένη ὑπὸ πάντων,
διαμείνασα ἐν τῇ χερσὶ αὐτῆς, χωρὶς νὰ γινωρίση
ποτὲ ἄλλον ἄνδρα, μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ἀνδρός της,
Μανασσῆ, μέχρι τέλους τῆς ζωῆς της, ἥτις πρὸ τοῦ
θανάτου της, διαμοιράσασα μὲν πάντα τὰ ὑπάρχοντα
αὐτῆς εἰς τοὺς συγγενεῖς τοῦ ἀνδρός της, καὶ εἰς
τοὺς ἐδικούς της, ἐλευθερώσασα δὲ τὴν δούλην της,
ἀπέθανεν ἐν γῆρα βαθεῖ 405 ἐτῶν, καὶ ἐτάφη ἐν
Βετυλούᾳ εἰς τοῦ ἀνδρός της τὸν τάφον, τὴν ὁποίαν
ἐπένησεν ἐπτὰ ἡμέρας πᾶς Ἰσραὴλ, ὅστις, διὰ νὰ
δικαιώσει τῆς εὐσεβείας τὴν μνήμην, ἐσύνησε καὶ
ἐορτὴν εἰς αὐτὴν, ἐορταζομένην ὑπὸ τῶν Ἑβραίων·
ὥστε καὶ ζώσης καὶ ἀπο θανούσης, ἐχάρη ὁ Ἰσραὴλ
δι' αὐτῆς βαθυτάτην εἰρήνην ἐπὶ πολὺ καιροῦ διά-
στημα. Φ. Κ. Ι.

Ο ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΣ ΒΙΟΣ.

Ὁ Ἀνθρώπινος βίος ὁμοιάζει δρόμον, ὅστις τε-
λευτᾷ εἰς κρημνὸν φοβερώτατον. Εἰδοποιούμεθα
τοῦτο εἰς τὸ πρῶτον βῆμα τῆς ὁδοπορίας· ἀλλὰ
μᾶς εἶναι γραπτὸν, καὶ ἀνάγκη πᾶσα νὰ προβαί-
νωμεν. Προχωρεῖτε! προχωρεῖτε! Δυναμὶς ἀκατα-
μάχητος, ὀρμητικὴ, ἀκλόνητος, μᾶς ὠθεῖ εμπροσθεν·
καὶ ἀναγκάζομεθα ὁλονὸν νὰ προβαίνωμεν εἰς τὸν
κρημνόν. Χίλιαι ἀποτυχίαι, χίλιοι πόνοι, κόποι,

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΝ ΚΕΝΤΡΟΝ ΠΑΡΕΜΒΟΛΗΣ
ΑΠΟ ΤΗΣ ΑΝΤΙΣΤΑΣΕΩΣ

καὶ ἐνοχλήσεις, μᾶς βασανίζουν εἰς τὸν δρόμον. Νὰ ἡδυνάμεθα μόνον ν' ἀποφύγωμεν τὸν φρικώδη κρημνόν! Ὁχι! προχωρεῖτε! Ἀνάγκη πᾶσα νὰ τρέχετε ἐμπρός· τόσον ἐγρήγορα φύγουν οἱ χρόνοι. Μ' ὅλον τοῦτο, ἀπαντῶμεν ἐνίοτε εἰς τὸν δρόμον ἀντικείμενά τινα εὐάρεστα, ῥέον τι ποτάμιον, παρερχόμενόν τι ἄνθος· ἡδυνάμεθα ὑπ' αὐτῶν, καὶ ἐπιθυμοῦμεν νὰ σταθῶμεν. Προχωρεῖτε! προχωρεῖτε! Βλέπομεν ὅτι ὅλα τὰ περὶ τῆς ἡμῶν κατακρημνίζονται· κτύπος φοβερός! ὄλεθρος ἀνατόφευκτος! Ἀλλὰ ποῦ καὶ ποῦ συνάγομεν ἄνθη τινά, εἰς τὰς χεῖρας ἡμῶν μαραινώμενα, καρπούς τινάς ἀφανιζομένους ἐνθ' τοὺς ἀπογευόμεθα, τὰ ποῖα, μ' ὅλον τοῦτο, μᾶς εὐφραίνουσι ὀλίγας στιγμάς. Γοητεία καὶ ὀφθαλμοπλάνια ἐπικρατοῦν πανταχοῦ· σπεύδομεν ἀκόμη εἰς τὸν φοβερόν κόλπον. Βαθμῆδὸν ἀρχίζουν ἅπαντα νὰ μαραινῶνται· οἱ κῆποι φαίνονται ὀλιγώτερον ὠραῖοι, τὰ ἄνθη ὀλιγώτερον ζωηρά, τὰ χρώματα ὀλιγώτερον νωπὰ, οἱ λειμῶνες ὀλιγώτερον εὐθυμοί, τὰ ὕδατα ὀλιγώτερον φαιδρά· τὰ πάντα παρακμάζουσι, τὰ πάντα ἐκπίπτουσι. Τέλος, παριστάνεται πρὸ ὀφθαλμῶν μας τὸ φάσμα τοῦ θανάτου. Αἰσθανόμεθα πλέον, ὅτι δὲν ἀπέχει πολὺ ὁ τρομερὸς κόλπος! Ἐγγίζομεν τὸ χεῖλος αὐτοῦ· ἐν ἄλλο βῆμα! καὶ—φρίκη κυριεῦει τῶρα τὰς αἰσθήσεις μας, ἡ κεφαλή γυρίζει, οἱ ὀφθαλμοὶ πλανῶνται! Ἀναγκαιῶς ἔτι προβαίνομεν. Ὡ, νὰ ἠμπορούσαμεν νὰ ἐπιστρέψωμεν! Ἀλλὰ δὲν ὑπάρχει τρόπος ἐπιστροφῆς· πῶσις δεινὴ! Τὸ πᾶν ἔγινεν ἄφαντον, τὸ πᾶν ἐχάθη.

ΙΟΥΔΑΪΚΟΣ ΜΥΘΟΣ.

Ἐνθ', κατὰ τὸ σύνθημα, ἐκάθητο ὁ Ἄβραάμ εἰς τὴν θύραν τῆς σκηνῆς του, προσμένων νὰ ὑποδεχθῆ ξένους, ἐπαρτήρησε γηραιόν τινα ἑκατονταετῆ νὰ πλησιάσῃ γυμνός καὶ στηριγμένος ἐπὶ τῆς βακτηρίας του, τὸν ὑπεδέχθη δὲ φιλοφρόνως, ἐνίψε τοὺς πόδας του, ἐπρόβλεψε δεῖπνον, καὶ τὸν ἔκαμε νὰ καθίσῃ· ἀλλὰ παρατηρήσας ὅτι ὁ γέρον ἐτρώγε καὶ δὲν ἐπροσεύχετο, οὐδ' ἐζήτησεν εὐχὴν πρὸ τῆς τραπέζης, τὸν ἠρώτησε διατὶ δὲν ἐπροσκύνει τὸν Θεὸν τοῦ οὐρανοῦ. Ὁ γέρον ἀπεκρίθη ὅτι ἐπροσκύνει τὸ πῦρ μόνον, καὶ δὲν ἐγνώριζε ἄλλον θεόν. Εἰς τοῦτο ἐπαρωργίσθη τόσον ὁ Ἄβραάμ, ὥστε ἔκβαλε τὸν γέροντὰ ἔξω τῆς σκηνῆς του, καὶ τὸν ἐξέθηκεν εἰς ὅλα τῆς νυκτὸς τὰ δεινὰ καὶ τοὺς κινδύνους ἀπροφυλάκτου καταστάσεως. Μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ γέροντος ἐφώνησεν ὁ Θεὸς τὸν Ἄβραάμ, καὶ τὸν ἠρώτησε ποῦ εἶναι ὁ ξένος. Τὸν ἔκβαλα ἔξω, ἀπεκρίθη, ἐπειδὴ δὲν ἐπροσκύνει ΣΕ. Ὁ Θεὸς δὲ τὸν εἶπεν, Ἐγὼ τὸν ὑπέφερα ἑκατὸν ἔτη, ἂν καὶ μὲ ἠτίμαζε· καὶ δὲν ἠμποροῦσες σὺ νὰ τὸν ὑποφέρῃς μίαν νύκτα, ὅτε δὲν σ' ἐδίδοι κῆμιαν ἐνόχλησιν; Ἀκούσας ὁ Ἄβραάμ τοῦτο, λέγει· ὁ μύθος, τὸν ἔφερε πάλιν ἐπίσω, καὶ ὄχι μόνον φιλοξενῶς τὸν ἐπεριποιήθη, ἀλλὰ καὶ σοφὰς διδασκαλίας τὸν παρέδωκε.

Λογάρια
 χρεωστεῖς, καὶ ἐπι-
 ναξε, καὶ πλήρως, ὅσον τάχιστα. καὶ ἐπι-
 μελῶς εἰς τὸ ἔργον σου· ἔσο οικονομικώτατος· ἀπό-
 βαλλε πᾶσαν ὑπερηφανίαν· δίδου πιστῶς εἰς ὅλα
 τὰ θρησκευτικὰ σου καθήκοντα, προσευχόμενος ἐγ-
 καρδίως ἐσπέρας καὶ πρωτῆ, συγχάζων εἰς τὴν ἐκ-
 κλησίαν τὰς Κυριακάς, καὶ πράττων εἰς ἄλλους,
 ὅτι θέλεις νὰ πράττουσιν ἄλλοι πρὸς σέ. Ἄν δὲν ἔχῃς
 νὰ βοηθῆς τοὺς πτωχοὺς, κάμνε δι' αὐτοὺς ὅ,τι ἄλλο
 δύνασαι, καὶ κάμνετο ἰλαρῶς· ἀλλ' ἐάν ἔχῃς,
 βοήθει πάντοτε τοὺς πένητας, καὶ τοὺς ἀνάξιως
 δυστυχοῦντας. Τὴν ὁδὸν ταύτην βιάδιζε δι' ἐπτὰ
 χρόνους μ' ἐπιμέλειαν καὶ εὐλικρίνειαν, καὶ, ἂν δὲν
 εὐτυχήσῃς, ἔλθε εἰς ἐμὲ, καὶ ὑπόσχομαι νὰ πλη-
 ρώσω τὰ χρέη σου.

ΘΗΙΚΗ ΤΩΝ ΑΡΑΒΩΝ.

Εἰς ναὸν τινὰ ἐπὶ τῆς νήσου Χινζουὰν εὐρίσκον-
 ται τέσσαρες ἐπιγραφαί, αἱ ἀκόλουθοι. — «Μᾶς
 ἐδόθη ὁ κόσμος διὰ ψυχικὸν ὄφελος, ὄχι δι' ἀνε-
 γερσιν πολυτελῶν οἰκοδομῶν· ἡ ζωὴ, διὰ τὴν ἐκ-
 πλήρωσιν ἠθικῶν καὶ θρησκευτικῶν καθηκόντων,
 ὄχι διὰ ἡδονικὰς εὐχαριστήσεις· ὁ πλοῦτος, διὰ νὰ
 ἐπιδαφιλευθῆται γενναίως, ὄχι διὰ νὰ ἐπισωρεύηται
 φιλαργύριος· καὶ ἡ μάθησις, διὰ νὰ παράγῃ χρη-
 στὰ ἔργα, ὄχι ἀπεράντους λογομαχίας.»

(Ἀποθ. τῶν Ὡφελ. Γνώσεων).

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΑΝΕΚΔΟΤΟΣ

ΕΥΓΕΝΙΟΥ ΤΟΥ ΒΟΥΛΓΑΡΕΩΣ.

(Συνέχεια, ἴδε προηγούμεν. φυλλάδιον)

Δ'. (α)

Αἰδεσιμώτατε ἐν Ἱερεῦσι ΠΠ. Κύρ Δημήτριε
 Βάλσαμε, ἐξάδελφέ μου τὸ κατὰ σάρκα, τὴν
 ὑμετέραν αἰδεσιμότητα εὐχόμενος κατα-
 σπάζομαι.

Εὐχόμενος ὁ Διάκονος τὸν Ἱερέα;—ἂν ποτα-
 μῶν τὰ ῥεύματα;— καὶ ἡ ἄμαξα τὸν βοῦν ἔλκει;—
 καὶ οὐχὶ τὸ χεῖρον ὑπὸ τοῦ κρείττονος εὐλογεῖται;—
 Ἄλλ' ἤξευρε, ἀδελφέ, ὅτι εἰς τὴν ὥραν ταύτην καθ' ἡν
 γράφω ἐγὼ ὁ ἀνάξιος εἶμαι Ἀρχιερεὺς. Κρίμασιν
 οἷς οἶδε Κύριος, ἡ μεγάλη Αὐτοκράτωρ πύδοκῃσεν
 ἐπ' ἐμοὶ καὶ οἱ ὅσον ἀνέστην, ἀπελογηθῆν, ἐκέ-
 τευσα, ἐπροβάλα τὸ γῆρας μου, τὴν ἀσθενείαν, τὴν
 ἀπραξίαν, τὴν στέρησιν τῆς Ρωσικῆς γλώσσης,

(α) Ἡ ἐπιστολὴ αὕτη ἐγράφη, ὡς φαίνεται, ἐκ Μόσχας τῷ
 1773 περὶ τὸν Ὀκτώβριον. ὁ ἐκδ.

ἠλάλαξεν ἀπὸ τὴν χαρὰν του, ὁ δὲ Ἀχιώφισκόμενος γαίς ἐπὶ τοῦ Θεοῦ τῇ δυνάμει, ἐπίστευσάμιον μῆνα περιετμήθη, συναριθμηθεὶς μετὰ τῶν, ἔνθα ἦτον ἡ Δύτις ἢ Ἰρυνθὶς ἐπιγραφὰ ἀποκλιτικὰ γράμματα. Ἀπεκρίθη ἐκεῖθεν παραιτούμενος διὰ πολλῶν, ὡς εἶπον, τὸ μέγα καὶ ὑπέρογκον φορτίον, ἀλλ' ἐδέχθη καὶ δεύτερα γράμματα ἐπὶ τοῖς πρώτοις, καὶ ἐπὶ τοῖς δευτέροις τρίτα, καὶ τέως τὰ γράμματα ἔγιναν ἐπιτάγματα, καὶ ἡ πρόσκλησις τρόπον τινὰ κέλευσις. Ὄθεν ἠναγκάσθη νὰ ἐνδόσω καὶ νὰ ὑπακούσω. Διέβην τοῖνον ἐκ Πετροπόλεως εἰς τὴν Μόσχαν περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ Αὐγούστου, ὅπου κατὰ τὴν τριακοστὴν τοῦ εἰρημένου μηνὸς ἐχειροτονήθη Ἐρεῦς, μετὰ δὲ τὴν παρέλευσιν τοῦ ἐφεξῆς μηνὸς Σεπτεμβρίου, τῇ πρώτῃ δηλ. τοῦ Ὀκτωβρίου προσβιβάσθη εἰς τὸν ὑψηλὸν τῆς Ἀρχιερατίας βαθμὸν, χειροτονηθεὶς ὑπὸ τῶν τριῶν ἐγκρίτων τῆς ἐνταῦθα ἱερωτάτης Συνόδου Ἀρχιερέων, παρουσιαζούσης ἐπὶ τοῦ θρόνου καὶ αὐτῆς τῆς Αὐτοκράτορος καὶ ἀπάσης τῆς αὐτοκρατορικῆς αὐλῆς. Καὶ ἰδοὺ σοὶ ὁ ἀπ' ἐκείνου ἄχρι γήρου ὢν ταπεινὸς Διάκονος, Ἀρχιεπίσκοπος εἶναι Σλαβωνίου καὶ Χερσῶνος. Τοῦτο ἐπετέθη ὄνομα ἐκ διπλώματος αὐτοκρατορικοῦ τῇ νεωστὶ συστηθείσῃ ἐπαρχίᾳ εἰς τὴν νέαν Διοίκησιν ὅπου τὸ Ῥωσικὸν Κράτος εἰς καιρὸν τῆς ἐνδόξου εἰρήνης θεμελιώσε, καὶ τῆς ἐπαρχίας τὰ ὄρια ἐκτείνονται ἀπὸ τῆς περιφέρειου Πουλτάβας, ὅπου ὁ αἰδιμὸς Πέτρος ὁ Μέγας κατέθραυσε τὴν δύναμιν τῶν Σβεκῶν, ἕως τοῦ Ἄζωφ, ἕως Κυμβούρ πρὸς ἀνατολὰς καὶ τοῦ ποταμοῦ Βώγ πρὸς δυσμὰς. Ἡ αὐτὴ ἐπαρχία ὀνομάζεται καὶ νέα Ῥωσία, καὶ ἐν αὐτῇ συγκροτεῖται ἡ νέα ἀποικία τοῦ ἡμετέρου γένους τῶν Γραικῶν, Μολδαύων καὶ Βλάχων καὶ Σέρβων, οἵτινες ἐπὶ πολλῆς καὶ καλῆς γῆς εὐφόρου καὶ καρπερῆς θελήσουν νὰ συνδράμουν, ἐξ ὧν ἕως τοῦ νῦν τινὲς χιλιάδες συνδράμων εἰς Γενικαλῆ, καὶ εἰς τὰς ἄλλας πόλεις καὶ χώρας, ἴσως δὲ καὶ πλείονες συνδράμων χριστιανοί, φεύγοντες τὴν καταδυναστείαν τῶν τυράννων αὐτῶν καὶ τὴν στενοχωρίαν τῆς ἀπορίας καὶ θλίψεως.

Ἐχεις τὰ κατ' ἐμὲ συμβάντα, ἀδελφὲ, ἱκανῶς λογιάζω ὅσον συγχωρεῖ τὸ πλάτος μιᾶς ἐπιστολῆς, ἐκ τῆς αὐτῆς δὲ ταύτης εἰδήσεως καταλαμβάνεις καὶ τὴν αἰτίαν δι' ἣν εἰς τὴν ἐπιστολήν σας τὴν δευτέραν ἀνέβαλον ἕως τοῦ νῦν τὴν ἀπόκρισιν. Ἡ ἀδιορισία εἰς ἣν εὐρέθη, καὶ αἱ πολλαὶ ἀσχολίαι τῆς νέας μου βαρυτάτης καὶ πολλὰ φορτικῆς καταστάσεως ἐπροξένησαν τὴν ἀναβολὴν, καὶ δὲν ἦτον τρόπος ἄλλως.

Εἰς αὐτὰς τὰς ἡμέρας ἐπέστρεψεν ἡ Δύτις εἰς Πετρούπολιν, ἐγὼ δὲ ἔμεινα εἰς Μόσχαν καὶ κάμνω τὰς πρεπούσας μου ἐτοιμασίας, διὰ νὰ καταβῶ εἰς τὴν βηθεῖσαν πόλιν Πουλτάβαν, ὅπου πρέπει νὰ συστήσω κατ' ἀρχὰς τὴν καταμονήν μου, ἕως νὰ

στηριχθῆ ὁ θρόνος εἰς τὴν ἀρμοδιωτέραν τῆς ἐπαρχίας κατάθεσιν.

Ὁ ἀγαπητὸς ἐξάδελφος καὶ εὐχέτης θερμὸς
Εὐγένιος ὁ Σλαβ. καὶ Χερσῶνος Ἀρχιεπίσκοπος.

ΣΥΛΛΟΓΗ Λευκαδίων Ἐπιγραφῶν κτλ.

(Συνέχεια, ἴδε Θ'. φυλλάδιον.)

16.

Μετηνέχθη ἐκ Λευκάδος τὸ 1759. εἰς τὸ ἐν Βρετανία Νανιανὸν Μουσεῖον. Ἐξεδόθη ὑπὸ Passeri ἐν τῷ αὐτοῦ Dissert. B. pag. 29. ὑπὸ Pacianđi ἐν τῷ αὐτοῦ Monument. Peloponnes. p. 211. ἐπίσης [χαλκόγρ.] καὶ εἰς τὸ Mns. Nanian. Dollect. Antig. N. 70. Τὸ τελευταῖον ἐξεδόθη ὑπὸ Βοικίου [χαλκόγρ.] ἐν τῷ αὐτοῦ C. I. N. 1921. Κεκόσμηται ἀετώματι.

ΔΕΟΝΤΙΟΝ Αἰσχυρῆ Δαμοξένα
ΧΑΙΡΕΤΕ

Εἶναι περίεργον ὅτι κεχάραται ἐπὶ τῆς ταινίας, τῆς μετὰ τοῦ ἀετώματος καὶ τῆς κυρίας στήλης, ὅπερ δὲν σημαίνει, εἰμὴ τοῦ τεχνίτου ἀπλήν ἐπίδειξιν. Οἱ τεθνεῶτες εἰσὶν υἱὸς [Λεόντιον,] πατὴρ [Αἰσχυρῆ] καὶ μήτηρ [Δαμοξένα.] Ἡ διάταξις αὐτῶν ἀκολουθεῖ ἴσως τὴν χρονολογικὴν τάξιν τοῦ θανάτου. Τὸ τοῦ υἱοῦ ὄνομα κατ' οὐδέτερον γένος, ἀντὶ ΔΕΟΝΤΙΕ, ἐτέθη ἴσως πρὸς διασελὸν τοῦ υἱοῦ ἀπὸ τοῦ πατρὸς, ἢ καθ' ἀπλοῦν ὑποκορισμὸν. Τὸ δὲ τῆς γυναικὸς [ἐν Δωρικῇ διαλέκτῳ] πρῶτον ἐνταῦθα ἀπαντάται.

17.

Εὔρισκεται εἰς τὸ Μουσεῖον τοῦ Δρ. Π. Κατσαΐτου, Κεφαλλήνος, εὐρόντος αὐτὴν ἐν Λευκάδι. Ἡ ὕλη τῆς εἶναι κοιν. λευκ. λιθ. ἔχων μῆκ. δακτ. 44. πλ. 7. μετὰ κυματίου ἄνωθεν καὶ ταινίας. Ἐκδίδεται νῦν τὸ πρῶτον.

ΝΙΔΑΣ

Πολυτρόπως δύναται νὰ συμπληρωθῆ. Τὰ περαιτέρω ἐν Ἐπ. 8.

18.

Εὔρισκεται προσηρμοσμένη εἰς τινα ἐν τῇ πόλει οἰκίσκῳ, παρὰ τῷ Ναῶ τοῦ Ἁγ. Μηνᾶ. Ἡ ὕλη τῆς κοιν. λευ. λιθ. ἔχων μῆκ. δακτ. 46. πλ. 12. καὶ κεκόσμηται ἄνωθεν ταινία καὶ κυματίῳ. Ἐκδίδ. νῦν τὸ πρῶτον.

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΑΡΙΣΤΑΓΟΡΕΑΣ

Παρατηροῦμεν ὅτι καὶ εἰς τὴν 8^{ην}.

19.

Ευρέθη παρὰ τῶ ἐν τῇ πόλει Ναῶ τοῦ Παντοκράτορος, εἰς τὴν ἀνασκαφὴν τοῦ συμπολίτου μας Κυρ. Σπυρίδωνος Σκουφᾶ, ὑφ' οὐτινος καὶ διακατέχεται. Ἡ ὕλη τῆς εἶναι μαρμαρ. ὑπομέλ. ἔχων μῆκ. δακτ. 12. πλ. 11. Ἐκδιδ. νῦν τὸ πρῶτον.

ΑΡΙΣΤΩΝ

Κατ' ὀνομαστικὴν ἢ Κλητικὴν πτῶσιν. Τὰς παρρηγήσεις ἰδὲ ἐν Ἐπ. 8.

20.

Μετνήθη ἐκ Λευκάδος τὸ 1759. εἰς τὸ ἐν Βρετανία Νανιανὸν Μουσεῖον. Ἐξεδόθη ὑπὸ Passeri ἐν τῷ αὐτοῦ Dissert. II. pag. 32. ὑπὸ Paciandi ἐν τῷ αὐτοῦ Monum. Pelopon. Tom. II. pag. 57. (χαλκόγρ). Ὡσαύτως [χαλκόγρ.] καὶ εἰς τὸ Mus. Nanian. Collect. Antiq. N. 72. Τὸ δὲ τελευταῖον [χαλκόγρ.] ὑπὸ Βοϊκίου ἐν τῷ αὐτοῦ C.I.N. 1920.

ΑΛΚΥΩΝ

Ἄνευ οὐδενὸς λόγου, κατὰ Βοϊκίον, ἀποδίδουσι τινὲς αὐτὴν εἰς τὸν ἱατρὸν Ἀλκυῶνα, τὸν παρὰ Ἰωσήπου ἀναφερόμενον. (α). Τὰ περαιτέρω ἐν Ἐπ. 8.

21.

Ποῦ τῆς Λευκάδος ευρέθη, καὶ ποῦ νῦν κατήντησεν, ἀγνοοῦμεν. Ταύτης ἀντίγραφον διέσωσεν ὁ συμπολίτης μας Δ. Ἀνδρέας Βλαντῆς, ὑφ' οὐτινος ἐξήξαμεν τὸ ἡμέτερον. Ἐκδίδομεν νῦν τὸ πρῶτον.

ΝΙΚΟ[ΜΑΧΟΣ

Πολυτρόπως δύναται νὰ συμπληρωθῇ. Ἰδὲ Ἐπ. 8.

22.

Εὐρίσκεται προσηρμοσμένη εἰς οἰκίαν τινὰ ἐν χωρίῳ Κατούνα, περὶ τὰς 2 ½ ὥρας μακρὰν τῆς πόλεως. Ἀντέγραψεν αὐτὴν ὁ Κυρ. Βλαντῆς, ὑφ' οὐτινος καὶ ἡμεῖς ἐξήξαμεν τὸ ἀντίγραφον. Ἐκδίδεται νῦν τὸ πρῶτον.

ΝΙΚΟΜΑΧΟΣ
ΠΟΛΥΚΡΑΤΕΙΑ

Τάφος συζύγων. Τὸ τῆς γυναικὸς ὄνομα νῦν τὸ πρῶτον ἀπαντάται.

23.

Εὐρίσκεται εἰς τὸ Μουσεῖον τοῦ συμπολίτου μας Δρ. Δημητρίου Πετρισοπούλου. Κεκόσμηται ἀετώματι. Τὸ παρὸν ἐλάβομεν ἐκ τοῦ ἀντιγράφου τοῦ Κυρ. Ἀνδρ. Βλαντῆ. Ἐκδίδεται νῦν τὸ πρῶτον.

ΣΩΤΗΡΙΣ ΧΑΙΡΕ

Σωτηρις Χαίρε. Κεχάραται δις ἐπὶ τῆς στήλης.

(α) Φλαύ. Ἰωσπος. Αρχαιολ. Β.Σ. 10. Κεφ. Α. §. 20.

ἐγγλύφως μὲν ἐν τῷ Ἀετώματι, ἀναγλύφως δὲ ὑπὸ τὸ Ἀετώμα. Τοῦτο εἶναι ἀπλὴ ἐπίδειξις τοῦ τεχνίτου. Ὄνομα γυναικὸς, νῦν τὸ πρῶτον ἀπαντῶμενον.

Γ Ν Ω Μ Ι Κ Α

Ἐκ τῶν τοῦ Φραγκίσκου, Δουκὸς Δὲ Λαροχεφουκώλδου.

1. Τὰ πάθη συχνάκις γενῶσιν ἄλλα πάθη ἐκ διαμέτρου ἀντικείμενα· ἡ φιλαργυρία προάγει τὴν ἀσωτίαν, καὶ ἡ ἀσωτία τὴν φιλαργυρίαν· πολλάκις γίνεται τις σταθερὸς δι' ἀδυναμίαν, καὶ θρασὺς διὰ δειλίαν.

2. Οἱ ἄνθρωποι δὲν εἶναι μόνον ὑποκείμενοι εἰς τὸ νὰ λησμονῶσι τὰς εὐεργεσίας καὶ τὰς ὕβρεις· μισοῦσι μάλιστα ὅσους τοὺς ὑπεχρέωσαν, καὶ παύουσι τοῦ μίσους πρὸς ὅσους τοὺς ὕβρισαν· καθότι ἡ προσπάθεια εἰς τὸ ν' ἀνταμείψωσι τὸ ἀγαθὸν καὶ νὰ ἐκδικηθῶσι τὸ κακὸν τοῖς φαίνεται βῆρος, εἰς τὸ ὅποιον δυσκόλως ὑποβάλλονται.

3. Ἡ ζηλοτυπία εἶναι τρόπον τινὰ δικαία καὶ ἔλλογος· διότι τείνει εἰς τὸ νὰ φυλάξῃ ἐν καλὸν τὸ ὅποιον ἀνήκει εἰς ἡμᾶς, ἢ τὸ ὅποιον νομιζομεν ἴδιον ἡμῶν· ἐν ᾧ ὁ φθόνος εἶναι μανία μὴ ὑποφέρουσα τὸ ἀγαθὸν τοῦ ἄλλου.

4. Ἔχομεν πλειοτέραν δύναμιν παρὰ θέλησιν· καὶ συχνάκις φανταζόμεθα ὅτι τὰ πράγματα εἶναι ἀδύνατα, ἐπὶ μόνῳ σκοπῷ νὰ δικαιολογηθῶμεν εἰς ἡμᾶς αὐτούς.

5. Εἰ μὲν δὲν εἶχομεν σφάλματα, δὲν ἐδοκιμάζαμεν τοσαύτην εὐχαρίστησιν διὰ τὰ τῶν ἄλλων.

6. Ἡ ζηλοτυπία τρέφεται ἐν τῷ δισταγμῷ· ἀποβαίνει μανία, ἢ παῦσι, ἅμα διαβαίνει τις ἐκ τοῦ δισταγμοῦ εἰς τὴν βεβαιότητα.

7. Ἄν δὲν εἶχομεν ὑπερηφανίαν καθόλου, δὲν παρεπονούμεθα διὰ τὴν ὑπερηφανίαν τῶν ἄλλων.

8. Ἡ ὑπερηφανία ὑπάρχει ἐπίσης εἰς πάντας, καὶ μόνον τὰ μέτρα καὶ ὁ τρόπος τῆς φανερώσεως διαφέρουσι.

9. Φαίνεται ὅτι ἡ φύσις, ἥτις διέθεσε μετὰ τοσαύτης σοφίας τὰ ὄργανα τοῦ σώματος ἡμῶν ἵνα καταστήσῃ ἡμᾶς εὐτυχεῖς, ἔδωκεν εἰς ἡμᾶς καὶ τὴν ὑπερηφανίαν πρὸς ἀπαλλαγὴν τῆς ἐκ τῆς γνωρίσεως τῶν ἡμετέρων ἀτελειῶν λύπης.

10. Ἔχει μᾶλλον ἢ ὑπερηφανία ἢ ἡ ἀγαθότης μετοχὴν εἰς τὰς παραινέσεις ἡμῶν πρὸς τοὺς πταύοντας· νοθετοῦμεν δὲ αὐτοὺς ὅχι τόσον διὰ τὰ τοὺς διορθώσωμεν, ὅσον ἐπὶ σκοπῷ νὰ τοὺς πείσωμεν ὅτι ἡμεῖς εἴμεθα ἀνεπίληπτοι.

11. Ἰπσογόμεθα κατὰ τὰς ἐλπίδας καὶ ἐκπληροῦμεν κατὰ τοὺς φόβους ἡμῶν.

12. Τὸ εὐφρόμεν καὶ ἡ ἀγαθότης εἶναι ἀνεπίληπτοι, καὶ διαδραματίζονται πᾶσι· ὁ φθόνος ὁ ὑποκείμενος, ὡς καὶ τὸ τοῦ ἀφιλοκερδοῦς. Π. Α.

Η ΚΑΛΥΒΗ ΤΟΥ ΜΠΑΡΜΠΑ ΘΩΜΑ. Συνέχεια. (Ίδε Ι. Α. φυλλ.)
καὶ τὰ μαχαιροπήρουνα, καθὼς ἐναπετέθησαν ἐπὶ τῆς
τραπέζης, ἐπροξένησαν γλυκὺν καὶ ἀδελφικὸν θό-
ρυβον, καθὼς προσέτι τὸ κοτόπουλον ὀμοῦ μὲ τὸ
χαιρομέρι, καθὼς ἐμαγειρεύοντο ἐντὸς τοῦ ἀγγείου,
ἀπετέλουν εὐάρεστον καὶ ἡδονικώτατον ἤχον, ὡς ἂν
ἠθοῦλοντο καὶ αὐτὰ εὐχαρίστησιν τινα. Μετὰ ταῦτα
δὲ, ἐξελθόντος τοῦ Γεωργίου καὶ τῆς Ἐλίτζης ὀμοῦ
μὲ τὸν μικρὸν Ὀρῶρη, συναπήντησαν τοσοῦτον ἐγ-
κάρδιον χαιρετισμὸν, ὅστις, χωρὶς ὑπερβολῆν, τοῖς
ἐφαίνετο ἐνύπνιον.

Ἐπὶ τέλους, ἐκάθησαν ὄλοι εἰς τὸ πρόγευμα, ἡ δὲ
Μαρία ἱσταμένη παρὰ τὴν γωνίαν ἐψηφεν ἀρτοκού-
λουρα, τὰ ὅποια, μόλις ἐλάβανον τὸ χρυσοῦξανθον
χρῶμα τῆς τελειότητος, μετεκδμίζε μὲ τὰς ἰδίαις τῆς
χείρας ἐπὶ τῆς τραπέζης.

Ἡ Ῥαχήλ δὲν ἐφάνη πώποτε τοσοῦτον εὐτυχῆς,
ὅσον εἰς τὴν παροῦσαν περίστασιν, ἐπὶ κεφαλῆς οὖσα
τῆς τραπέζης τῆς ἐνυπῆρχε τοσοῦτον μητρικὸν αἰ-
σθημα καὶ καλοκάγαθία εἰς ὅλας τῆς τὰς πράξεις,
ὡς καὶ ὅταν ἐδίδε πινάκιόν τι μὲ γλυκύσματα ἢ ἔχειε
καφρὲ ἐντὸς τῶν ἐκπωμάτων, ἐφαίνετο διαχέουσα ταυ-
τοχρόνως πνεῦμά τι εἰς τὰς προσφοράς τῆς ταύτας.

Ἦτο ἡ πρώτη φορὰ καθ' ἣν ὁ Γεώργιος ἐκάθησεν
εἰς τὴν τράπεζαν ἐνὸς λευκοῦ, ὅθεν κατ' ἀρχὰς συνη-
σθάνθη στενοχωρίαν τινὰ καὶ ἀνησυχίαν, ἀλλὰ μετὰ
ταῦτα ἐξηφανίσθη καὶ διεσκορπίσθη ὡς πνοὴ ἀπέ-
ναντι τῶν ἐωθινῶν ἀκτίνων τῆς ἀπλουστάτης καὶ
παντοῦ διακεχυμένης ταύτης ἀγαθότητος.

Οὗτος ἦτο πραγματικῶς ἓνας οἶκος, ἐν ἄσυλον,
λέξις τῆς ὁποίας τὴν σημασίαν ἠγγύει μέχρι τοῦδε
ὁ Γεώργιος: ὡς ἐκ τούτου ἡ πρὸς τὸν Θεὸν πίστις
καὶ ἡ πεποίθησις εἰς τὴν ἄπειρον Ἡρόνοιάν του,
ἤρχισεν νὰ κυκλοφορῇ εἰς τὴν καρδίαν του, αἱ κατα-
χθόνιοι, αἱ μισάνθρωποι, αἱ ἀθεϊστικαὶ ἀμφιβολίαι
καὶ ἡ θηριώδης ἀπελπισία του ἐξηφανίσθησαν ἀπέ-
ναντι τοῦ φωτὸς ἐνὸς Εὐαγγελίου, τὸ ὁποῖον ἦτο
ἐγκεκαραγμένον εἰς τὰ ἔμφυχα πρόσωπα τῶν παρευ-
ρισκομένων, καὶ ἐφανερῶτο ἀπὸ τὰ ἄπειρα καὶ εἰλι-
κρινῆ δειγμάτια ἀγάπης καὶ καλοκάγαθίας, τὰ ὁποῖα
δὲν θέλουσι πώποτε μείνει χωρὶς τῆς ἀπαιτουμένης
ἀνταμοιβῆς.

— Πατέρα, τί θὰ γίνῃ ἂν φανερωθῆς πάλιν; ἠρώ-
τησε Συμεὼν ὁ δευτερός, καθὼς ἐβουτύρνε τὸν ἄρ-
τον του.

— Θὰ ὑποφέρω τὴν ποινήν; ἀπήντησεν ὁ Συμεὼν
ἡσύχως.

— Ἄλλὰ τί θὰ γίνῃ, ἂν σὲ φυλακίσουν;

— Πῶς δὲν ἠμπορεῖς σὺ μὲ τὴν μητέρα νὰ βα-
στάξῃτε τὴν οἰκίαν; εἶπεν ὁ Συμεὼν μὲ ἓν μειδιάμα.

— Ὡ, ἡ μητέρα ἠμπορεῖ νὰ κάμῃ κάθε τι, εἶπε
τὸ παιδίον. Δὲν εἶναι ἐντροπὴ ὁμοῦ νὰ γίνωνται τέ-
τοιαι νῆμοι;

— Σὺ δὲν πρέπει νὰ δμιλῆς κακὰ ἐναντίον ἐκεῖ-
νων ὁποῦ μᾶς διοικοῦν, εἶπεν ὁ πατὴρ μὲ βαρὺ ὕφος.

Ὁ Κύριος μᾶς δίδει τὰ ἐπιούσια ἀγαθὰ μὲ τὸν σκο-
πὸν μόνον νὰ πράττωμεν ὅ, τι εἶναι δίκαιον καὶ εὐ-
σπλαγγγον, ἐὰν ὅμως οἱ ἀρχηγεῖς μᾶς ζητῶσι πλη-
ρωμὴν διὰ τοῦτο, ἡμεῖς πρέπει νὰ τὴν δώσωμεν.

— Ὡ πόσον ἀποσπρόφομαι ἐκείνους τοὺς παλιαν-
(Τόμ. Α. Φυλλ. ΙΒ΄.)

θρώπους ὁποῦ ἔχουν τοὺς σκλάβους! εἶπε τὸ παιδίον.

— Ὡ σὲ θαυμάζομαι, εἶπεν ὁ Συμεὼν, ἡ μητέρα
σου δὲν σὲ ἐδίδαξε ποτὲ τοιούτους λόγους. Ἐὰν ὁ
Κύριος ἤθελε φέροι εἰς τὴν θύρα μου ἓνα κάτοχον
σκλάβων κατατεθλιμμένον καὶ ἐνδεῆ, ἤθελα μεταχει-
ρισθῆ καὶ αὐτὸν ἀπαράλλακτα καθὼς ἓνα σκλάβον.
Ὁ νέος Συμεὼν ἐρυθρίασεν, ἀλλ' ἡ μήτηρ μειδιάσασα
τοῦ εἶπεν, ὁ Συμεὼν εἶναι τὸ καλὸ παιδί μου, μὲ τὸν
καιρὸν θὰ μεγαλώσει, καὶ τότε θὰ ὁμοιάσει τὸν πα-
τέρα του.

— Ἐλπίζω, ἀγαθὲ μου κύριε, νὰ μὴ εὐρίσκεισαι
εἰς κάμμειαν δυσκολίαν ἢ κίνδυνον ἐξ αἰτίας μᾶς, εἶ-
πεν ὁ Γεώργιος περίλυπος.

— Ὅλωσ διόλου, Γεώργιε, ἡμεῖς εἴμεθα ἐδῶ κά-
τω εἰς τοῦτον τὸν κόσμον διὰ τοῦτο. Ἄν δὲν ἠμπο-
ρούσαμε νὰ ὑποφέρωμεν ἐνόχλησιν διὰ μίαν καλὴν
πραξίν, δὲν ἤθελαμεν εἶσθαι ἀξιοὶ τοῦ ὄνοματός μᾶς.

— Ἐξ αἰτίας μου; ἠρώτησεν ὁ Γεώργιος, ὡ δὲν
τὸ ἐπιθυμῶ.

— Ὅχι, Γεώργιε, μείνε ἡσυχος, ὅ, τι κάμνομεν τὸ
κάμνομεν διὰ τὸν Θεόν, καὶ διὰ τὸν ἄνθρωπον, εἶπεν
ὁ Συμεὼν. Σήμερον κάθησε ἐδῶ μὲ ἄλλην τὴν ἀνά-
καισίν σου, καὶ τὸ βράδου πρὸς τὰς δέκα ὥρας ὁ Φί-
νεας Φλέτζερ θέλει σὰς ὀδηγήσει ἐμπρὸς εἰς τὸ ἄλλο
μέρος. Καταδιώκεσαι φρικτὰ καὶ δὲν πρέπει νὰ χα-
σομερῆς.

— Ἄν ἦναι τοῦτο, διατὶ νὰ περιμείνωμεν ὡς τὸ
βράδου; εἶπεν ὁ Γεώργιος.

— Τὴν ἡμέραν ἐδῶ εἶσαι ἀσφαλισμένος, καθότι
ὄλοι ἐδῶ πλησίον εἰς τοῦτο τὸ μέρος εἶναι φίλοι, καὶ
φυλάττουν. Ἐκτὸς τούτου εἶναι ἀσφαλέστερον νὰ πε-
ριπατῆτε, διαρκούσης τῆς νυκτός.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΔ΄.

Εὐαγγέλιον.

A young star, which shone
O'er life—too sweet an image for such glass!
A lovely being scarcely formed or moulded;
A rose with all its sweetest leaves yet folded.

Αἱ σκηναὶ τοῦ Μιισιπι, ὡς διὰ μαγευτικῆς ράβ-
δου, ἔλαβον ἐπαίσθητην μεταβολήν, ἀπὸ τῆς ἐποχῆς
καθ' ἣν ὁ περίφημος Σιατοβριαν τὸν περιέγραψεν, ὡς
ποταμὸν ἀπεράντων καὶ ἀβάτων ἐρημιῶν, ῥέοντα
ἀναμῆσον ἐξαισίας χλόης καὶ ἐμφύχων ἀντικειμένων.

Ὁ ποταμὸς ὅμως οὗτος τῶν ἐνυπνίων καὶ τῆς ῥο-
μαντικότητος, μετεβλήθη εἰς βραχυτάτον διάστημα
χρόνου εἰς μίαν πραγματικότητα ὀλιγώτερον δρατὴν
καὶ ἐνδοξον τῆς πρώτης. Ὅποῖος ἄλλος ποταμὸς ἐπὶ
τῆς γῆς φέροι εἰς τὸν κόλπον του τὰ ἄφθονα καὶ
θαυμάσια ἀγαθὰ τοιούτου τόπου; τόπου τοῦ ὁποῖου
τὰ προϊόντα κατακαλύπτουσι ὄλον τὸ ἀπέραντον
διάστημα τὸ μεταξὺ τῶν τροπικῶν καὶ τῶν πόλων!

Ὅποῖος ἄλλος ποταμὸς φέροι μεθ' ἑαυτοῦ τὰ τετα-
ραγμένα, τὰ βία, τὰ ἀφ' ἑκτα καὶ τὰ κινώμενα
ἐκεῖνα ὕδατα, τὰ ὁποῖα εἶναι ἐναρμῆς ἀπὸ δειξίς τοῦ
ἐκτεταμένου ὁλοῦ τῆς ἐργασίας, ἥτις εἶναι διακεχυ-
μένη ἕως εἰς τὰ βάθη τῶν κυμάτων του ὑπὸ φυλῆς
πλέον δραστηρίου καὶ ἐνεργητικῆς ὄλων τῶν ἄλλων
τῆς ἀρχαιότητος. Ἄχ! εἶθε προσέτι νὰ μὴ φέρωσι

μεθ' ἑαυτῶν θεάν πολὺ φρικωδεστέραν, τὰ δάκρυα τῶν κατατεθλιμμένων, τοὺς στεναγμοὺς τῶν ἐγκαταλειμμένων, τὰς τῶν πτωχῶν καὶ ἀπλουστάτων καρδιῶν πικρὰς παρακλήσεις πρὸς ἓν ἄγνωστον Ὄν, ἄγνωστον, ἀόρατον καὶ ἄψυχον, ἀλλὰ τὸ ὅποιον θέλει φανερωθῆ, ἵνα σώσῃ ἕλους τοὺς ἐπὶ τῆς γῆς πτωχοὺς!

Τὸ πλάγιον φῶς τοῦ δύνοντος ἡλίου ἐσελάγιζεν ἐπὶ τῶν ἀπεράντων ὑδάτων τοῦ ποταμοῦ, οἱ εὐκαμπτοὶ κάλαμοι καὶ αἱ ὑψηλαὶ καὶ βαθύχροοι κυπάρισσοι ἔλαμπον ὑπὸ τῶν χρυσοειδῶν ἀκτίνων, καθὼς τὸ βαρέως φορτωμένον ἀμρόπλοιον ἐπροχώρει.

Ἐπιστοιβασμένον τὸ ἀμρόπλοιον καθ' ὅλα του τὰ μέρη ἀπὸ δεσμίδας βαμβακίου, ἐφαίνετο μακρόθεν ἓνας τετραγωνικὸς ὄγκος κινούμενος βραδέως· καὶ διὰ τὰ ἀνεύρωμεν ἓκ νέου τὸν ταπεινὸν μας φίλον Θωμᾶν, ἦτο ἀνάγκη νὰ γίνῃ μία ἐπίπονος ἔρευνα καθ' ὅλας τὰς γωνίας τοῦ πλοίου, τέλος δὲ τὸν ἀνακαλύπτουμεν εἰς τὸ ἄνω κατάστρωμα τοῦ πλοίου εἰς μέρος τι ἀναμέσον τῶν ἀπανταχοῦ εὑρισκομένων βαμβακοδεσμίδων.

Ὁ Θωμᾶς, ἐν μέρει μὲν ἕνεκα τῆς ἐμπιστοσύνης τῆν ὅποιαν εἶχον ἐμπνέουσι εἰς τὸν παρόντα κύριόν του αἱ συστάσεις τοῦ Κ. Σχέλην, ἐν μέρει δὲ ἕνεκα τῆς ἀξιοπαρατηρήτου καὶ ἡσύχου διαγωγῆς του, ἀνεπαισθήτως ἐκερδίσειν ὡς καὶ τούτου τοῦ θηριώδους ἀνδρὸς τὴν ἐμπιστοσύνην.

Κατ' ἀρχὰς, διαρκούσης τῆς ἡμέρας, τὸν ἐφύλαττεν ἓκ τοῦ πλησίον, καὶ δὲν τὸν ἄφινε πώποτε ἄλυτον τὴν νύκτα· πλὴν ἡ ἀτάραχος ὑπομονὴ καὶ ἡ ἐναργὴς εὐχαρίστησις τοῦ Θωμᾶ τὸν παρεκίνησαν βαθμηδὸν νὰ παύσῃ τοὺς τοιοῦτους περιουσιμῶς καὶ βασιζόμενος εἰς τὸν λόγον τῆς τιμῆς του, τῷ ἔδωκεν ἀπεριόριστον ἐλευθερίαν ἐντὸς τοῦ πλοίου.

Ἦσυχος πάντοτε καὶ υποχρεωτικὸς, καθὼς προσέτι καὶ ἔτοιμος εἰς τὸ νὰ δώσῃ χεῖρα βοήθειας, ἂν ἦτο ἀνάγκη, εἰς τοὺς ἐργάτας τοῦ πλοίου, εἶχεν ἀποκτήσει τὴν εὐνοϊάν των καὶ ἔδαπανοῦσεν ἱκανὰς ὥρας βοηθῶν αὐτοὺς μετ' ἐγκαρδίαν εὐχαρίστησιν μεγαλητέραν ἢ ὅταν εἰργάζετο εἰς Κεντούκη.

Ὅταν ἔβλεπεν, ὅτι δὲν ἦτο ἀνάγκη ὑπηρεσίας, ἐπαναπαύετο ἐντὸς γωνίας τινὸς ἀναμέσον τῶν βαμβακοδεσμίδων τοῦ ἄνω καταστρώματος καὶ κατεγίνετο μελετῶν τὴν ἁγίαν Γραφήν, καὶ εἰς αὐτὴν τὴν ἐνασχόλησιν ἤδη τὸν εὑρίσκειν.

Εἰς διάστημα ἑκατὸν περὶπου μιλίων ἀπὸ τὴν Νέαν Ὀρλεανς, ὁ ποταμὸς εἶναι ὑψηλότερος τῆς περὶ τοιοῦτου αὐτὸν ἐκτάσεως, καὶ τὰ πελώρια ὑδάτα του ῥέουσι ἀναμέσον ὄγκωδεστάτων σωρῶν γαιῶν εἰκοσι ποδῶν τὸ ὕψος. Ὁ ἐπιβάτης ἀπὸ τοῦ καταστρώματος τοῦ πλοίου, ὡς ἀπὸ τῆς κορυφῆς ὑψηλοῦ πύργου φρουρίου, καθορᾷ ἕλους τοὺς τριγύρω του ἀπεράντους τόπους, ὁ δὲ Θωμᾶς εἶχεν ὑπὸ τὴν ὄρασίν του φυσικωτάτην ἀπεικόνησιν τοῦ βίου, τὸν ὅποιον μετ' ὀλίγον ὄφειλε νὰ διατρέξῃ.

Ναί, εἶδε τοὺς μακρὰν διεσκοπισμένους σιλάβους εἰς τὴν ἐργασίαν των, καὶ ὀλίγον τι μακρύτερον διεκρίνα τὰ χωρία των τὰ σχηματισμένα ἀπὸ ἐκτεταμένας σειρὰς μικρῶν καλύβων, αἵτινες ἔλαμπον εἰς διαφόρους πεδιάδας, καὶ αἵτινες ἦσαν ἀπομεμακρυσμένα ἀπὸ τὰς μεγαλοπρεπεῖς καταικίας καὶ τὰς διασκε-

δαστικὰς γαῖας τῶν κυρίων των, καθὼς ἕμως ἡ κινουμένη αὐτὴ εἰκὼν παρήρχετο, ἡ πτωχὴ καὶ ἀπλουστάτη καρδιά του ἐπανήρχετο εἰς τὸν ἐν Κεντούκῃ ἀγρόν του, τὸν ἐπισκιάζομενον ὑπὸ τῶν παλαιostatῶν φυγῶν, εἰς τὴν μὲ ἐκτεταμένα καὶ ψυχρὰ δωμάτια οἰκίαν τοῦ κυρίου του, καὶ πλησίον αὐτῆς εἰς τὴν μικρὰν καλύβην του τὴν περικοσμημένην μὲ τὰ πολυειδῆ ἄνθη καὶ τὴν βιγνωνίαν. Ἐκεῖ τῷ ἐφαίνετο νὰ βλέπῃ μὲ τὴν φαντασίαν του τὰ οἰκογενειακὰ καὶ φιλικὰ ἐκεῖνα πρόσωπα, μὲ τὰ ὅποια εἶχεν ἀναπτυχθῆ ἓκ νηπιότητος, τῷ ἐφαίνετο νὰ βλέπῃ τὴν ἐνασχολημένην σύζυγόν του κινουμένην διὰ τὰς ἐσπερινὰς προτομιασίας τοῦ φαγητοῦ, τῷ ἐφαίνετο νὰ ἀκούῃ τὸν φαιδρὸν γέλωτα τῶν παιζόντων τέκνων του, καὶ τὰς ἱλαρὰς φωνὰς τοῦ ἐπὶ τῶν γονάτων του βρέφους, ἀλλὰ μετὰ ταῦτα μὲ ἐν αἰφνίδιον σκίρτημα τὰ πάντα ἐξηφανίζοντο, καὶ ἔβλεπεν ἓκ νέου τοὺς καλαμῶνας καὶ τὰς κυπαρίσσους τῶν κινουμένων παιδιάδων, καὶ ἤκουε πάλιν τὸν κρότον καὶ τὴν βοήν τῆς μηχανῆς, τὰ ὅποια τῷ ἔλεγον καθαρῶς, ὅτι ἐκεῖνη ἡ φάσις τοῦ βίου του παρήλθε διὰ παντός.

Εἰς τοιαύτην θέσιν εὑρισκόμενος, ὡ ἀναγνώστα, ἠθέλες γράψαι εἰς τὴν σύζυγόν σου, ἠθέλες πέμψαι εἰδήσεις εἰς τὰ τέκνα σου, ἀλλ' ὁ Θωμᾶς δὲν ἠδύνατο νὰ γράψῃ, δι' αὐτὸν ταχυδρομεῖον δὲν ὑπῆρχε, καὶ ὁ κόλπος τοῦ διαχωρισμοῦ οὐδὲ κἂν διὰ φιλικῆς τινοῦ λέξεως ἢ νεύματος συνηγόνετο.

Εἶναι παράδοξον λοιπὸν, ἐὰν δάκρυα τινὰ κατέβρεξαν τὴν ἐπὶ βαμβακοδεσμίδος τινοῦ ἱερὰν Γραφήν του τῆς ὅποιας τὰς ὑποσχέσεις ἀνεύρισκε σιγαλῶς μὲ τὸν δάκτυλόν του; Ὁ Θωμᾶς μαθὼν πολὺ προεβητικῶς τὴν ἡλικίαν τὴν ἀνάγνωσιν, δὲν εἶχε τὴν ἀπαιτουμένην εὐκολίαν καὶ ταχύτητα, ὡς ἐκ τούτου ἐπροχώρει εἰς τὸ ἔργον του μὲ πολὺν κόπον, ἀναγινώσκων στίχον πρὸς στίχον. Κατὰ τύχην ὅμως τὸ βιβλίον, τὸ ὅποιον εἶχεν ἀνὰ χεῖρας, ἦτο ἐξ ἐκείνων, τὰ ὅποια ἡ βραδεῖα ἀνάγνωσις δὲν δύναται νὰ βλάψῃ, ἐξ ἐκείνων τῶν ὀπίμων αἱ λέξεις, ὡς τόσα τεμάχια χρυσοῦ, ἀπαιτοῦσι πολλὰνὰ νὰ ἦναι χωρισμένα ἀπ' ἀλλήλων, ἵνα ὁ νοῦς τοῦ ἀνθρώπου ἀποδώσῃ τὴν ἀπαιτουμένην ἀξίαν. Ἄς τὸν ἀκολουθήσωμεν ἤδη πρὸς στιγμὴν, δακτυλοδεικτοῦντα καὶ προσφέροντα μεγαλοφώνως ἀπὸ λέξεως εἰς λέξιν τὰ ἀκόλουθα.

— Μὴ — ταρασσέσθω — ὑμῶν — ἡ — καρδιά. Εἰς — τὴν — οἰκίαν — τοῦ — πατρός μου — πολλὰ! — μοναὶ — εἰσί. Πορεύομαι — ἐτοιμάσαι — τόπον — ὑμῶν — καὶ — πάλιν — ἔρχομαι — πρὸς — ὑμᾶς.

Ἡ καρδιά τοῦ Κικέρωνος, ὅταν παρηκολούθησεν εἰς τὸν τάφον τὴν μόνην καὶ προσφιλεστάτην θυγατέρα του, δὲν κατείχετο ὑπὸ περισσοτέρας λύπης ἢ ἡ τοῦ πτωχοῦ Θωμᾶ, καθότι ἀμφοτέροι ἦσαν ἄνθρωποι, πλὴν ὁ Κικέρων δὲν ἐπανεπαύετο εἰς τὰς ὑψηλὰς ταύτας ἰδέας τῆς ἐλπίδος, δὲν ἐγνώριζε τὴν μέλλουσαν ἀπάντην συναπάντησιν, καὶ ἂν ἠθέλην εἰδῆ ταῦτα γεγραμμένα ἐν τῇ ἐπιτομῇ βιβλίῳ τοῦ ἁγίου ἐξ ἀπαρδεύετο, καθότι ἠθέλων ἀναμνηθῆ εἰς τὸν νοῦν του ἀπειροὶ ἀμοιροβία περὶ τοῦ κυρίου τοῦ χειρογράφου ἢ τοῦ ἀκριβοῦς τῆς μεταφράσεως. Ὁ ἄθλιος ὅμως Θωμᾶς τὰ ἔβλεπε τόσον ἀληθῆ καὶ θεῖα ὡςτε οὐ-

δέποτε εισεχώρησεν εἰς τὸν ἀπλούστατον νοῦν του ἀμφιβολία τις. Ταῦτα ἀναμφιβόλως πρέπει νὰ ἦναι ἀληθῆ, καθὼς ἀλλῶως, πῶς ἤθελον ὑπάρξει;

Ἡ Βίβλος τοῦ Θωμᾶ ἂν καὶ καθυστερεῖτο εἰς τὸ περιθώριον σημειώσεων καὶ βοηθημάτων πεπαιδευμένων σχολιαστῶν, ἦτο ἔμως περικεκοσμημένη μὲ τινὰς σημειώσεις καὶ παραπομπὰς τοῦ ἰδίου Θωμᾶ, αἵτινες τὸν ἐβοήθουν περισσότερο ἀπὸ τὰς πλεόν ἐσπουδασμένας διασαφίσεις. Εἶχε τὴν συνήθειαν νὰ ἀκούῃ τὴν Γραφὴν ἀναγινωσκόμενην ὑπὸ τῶν τέκνων τοῦ κυρίου του, καὶ ἰδιαίτερος ὑπὸ τοῦ νέου κυρίου Γεωργίου καὶ καθὼς τὴν ἀνεγίνωσκον, ἐσημείωνε μὲ χονδρὰ καὶ δυνατὰ σημεῖα καὶ ἐγχαράγματα μελάνης, τὰ χωρία ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα τῷ ἀπέβαινον πλέον εὐάρεστα εἰς τὴν ἀκοὴν ἢ πλεόν περιπόθητα εἰς τὴν καρδίαν. Ἡ Βίβλος αὕτη ἦτο τοιοῦτοτρόπως ἐφωδιασμένη ἀπὸ τῆς ἀρχῆς ἕως τὸ τέλος μὲ ποικίλην γραφῆς καὶ σημειώσεων, ὥστε διὰ μιᾶς στιγμῆς ἠδύνατο νὰ εὔρῃ τὰ εὐνοούμενα χωρία τῆς, χωρὶς ν' ἀγωνισθῇ ν' ἀναγνώσῃ τὸ μεταξὺ των διάστημα· καὶ καθὼς ἐκεῖτο ἐκεῖ πλησίον του, πᾶσα περιπόθητος, ὡς διὰ πνοῆς τινος, ἀνεκάλει εἰς τὴν φαντασίαν του παλαιὰς τινὰς οἰκογενειακὰς σκηναὶς καὶ πεπερασμένην τινὰ ἠθονὴν ἢ Βίβλος του τέλος τῷ ἐφαίνετο ὡς τὸ μόνον ἀντικείμενον τῆς παρούσης ζωῆς τὸ ἐναπομείναν εἰς αὐτὸν, καὶ ἡ μόνη ὑπόσχεσις μελλούσης.

Μεταξὺ τῶν ἐπιβατῶν τοῦ πλοίου, ἦτο νέος τις κύριος δνόματι Σάν-Κλέαρ, διακεκριμένης οἰκογενείας καὶ κάτοικος τῆς Νέας Ὁρλεανς. Ὁ κύριος οὗτος εἶχε μεθ' ἑαυτοῦ μίαν θυγατέρα ἀπὸ ἕως ἕως ἑξῆς τῆς ἡλικίας, τῆς ὁποίας ἡ ἐπαγρύπνησις ἐναποτίθητο εἰς κυρίαν τινὰ ἔχουσαν κατὰ τὸ φαινόμενον συγγένειαν μὲ ἀμφοτέρους.

Συχνάκις τὰ βλέμματα τῆς μικρᾶς ταύτης νεανίδος ἐστρέφοντο πρὸς τὸν Θωμᾶν, ἦτο δὲ αὕτη ἐν ἐξῆς ἐκείνων τῶν ἐνεργητικῶν καὶ ζωντῶν πλασματῶν, τὸ ὁποῖον ὡς ἡλιακὴ τις ἀκτίς καὶ θερινὴ αὔρα δὲν ἠδύνατο νὰ περιορισθῇ ἐντὸς ἐνὸς μόνου τόπου, οὐδὲ ἐξῆς ἐκείνων, τὰ ὁποῖα, ἀφοῦ ἤθελες τις ἀπαξ εἶδει, ἠδύνατο εὐκόλως νὰ λησμονήσῃ.

Τὸ σχῆμά της καθ' ὅλα του τὰ μέρη ἦτο ἡ ἐντέλεια τῆς παιδικῆς ωραιότητος, ἐνυπῆρχε δὲ εἰς αὐτὸ ὑψηλὴ καὶ ἀέριος χάρις τοιαύτη, ὥστε παρίστατο εἰς τὴν φαντασίαν τοῦ θεατοῦ ὡς μυθολογικὸν καὶ ἀλληγορικὸν τι ὄν. Ἡ ωραιότης καὶ ἐντέλεια τῶν χαρακτηριστικῶν τοῦ προσώπου της, ἦτο ὀλιγώτερον ἄξιοπαρατήρητος τῆς μοναδικῆς καὶ ἀπεριγράπτου ἐκείνης σοβαρότητος τῆς ἐκφράσεώς της, ἥτις ἀνύψωνε τὴν ἰδέαν τοῦ θεατοῦ καὶ ἐπροξένει ἀνεπαισθητῶς ὑπερβολικὴν ἐντύπωσιν εἰς τὸν ἀπλούστατον ἄνθρωπον καὶ εἰς τὸν πλεόν ἀνεπτυγμένον. Τὸ σχῆμα τῆς κεφαλῆς καὶ ἡ περιφέρεια τοῦ τραχήλου καὶ τοῦ στήθους τῆς ἦσαν εὐγενικώτατα· ἡ ὡς νέφος περικαλύπτουσα τὴν κεφαλὴν τῆς μακροτάτης καὶ χρυσοξανθοῦς κόμης, καὶ ἡ πνευματικὴ σεμνότης τῶν κυανῶν ὀφθαλμῶν τῆς ἐπισκιαζομένην ὑπὸ μεγάλων καὶ ξανθοχρῶν βλεφαρίδων, ὅλα ταῦτα τὴν ἀνύψωναν ὑπεράνω τῶν ἄλλων συνομιλήκων της, καὶ ἠνάγκαζον τὸν καθένα νὰ τὴν παρατηρῇ περιέργως,

καθὼς αὕτη τρέχουσα, περιήρχετο ἐνθεν κακεῖθεν ἐντὸς τοῦ πλοίου. Ἡ μικρὰ αὕτη νεάνις δὲν ἦτο οὐδὲ σοβαρὴ οὐδὲ κατηφῆς, τὸνναντίον μάλιστα, ἔλαφρὰ καὶ ἁθῶα φαιδρότης, ὡς ἡ σκιά τῶν θερινῶν φύλλων τοῦ δένδρου, ἐσαλεύετο ἐπὶ τοῦ παιδικοῦ προσώπου της καὶ τριγύρω τοῦ εὐσχήμου σώματός της, αὕτη εὐρίσκειτο πάντοτε εἰς κίνησιν, τὸ ῥοδόχρον στόμα της ἔλαμπε πάντοτε μὲ ἔλαφρὸν μειδιάμα, τὸ ταχὺ καὶ χάριεν βάδισμά της περίστατο καθ' ὅλα τὰ μέρη, καὶ τὸ γλυκὺ τῆς ἄσμα τὸ ἐπισυνοδεῦον τὰς πράξεις της, ὅλα ἐν γένει ἐδείκνυον ὡς ἂν εὐρίσκειτο εἰς εὐτυχέσι ἐνύπνιον. Ὁ πατήρ της καὶ ὁ γυναικεῖος φύλαξ τῆς ἔτρεχον ἀκαταπαύτως ἐπιτηροῦντες τὴν, ὅταν δὲ τὴν ἐσυλλάμβανον, τοὺς ὑπέξέφευγε πάλιν ὡς θερινὸν νέφος· καὶ ἐπειδὴ τὸ οὖς της δὲν εἶχε πώποτε ἀκούσει οὐδεμίαν ἀπειλητικὴν λέξιν δι' οὐκ ἀνδρῆς ποιεῖν τῆς, ὡς ἐκ τούτου ἐξηκολούθει τὴν συνήθη πορείαν της ἐντὸς τοῦ πλοίου. Μὲ λευκὴν ἐσθήτα ἐνδεδυμένη ἐκινεῖτο ὡς σκιά εἰς ὅλα τὰ μέρη χωρὶς νὰ προξενῇ στενοχωρίαν ἢ ἐνόχλησιν εἰς τὸ παραμικρὸν ἀντικείμενον· καὶ δὲν ὑπῆρχεν ἀπόκρυφον μέρος ἢ γωνία εἰς τὸ ἄνω καὶ κάτω μέρος τοῦ πλοίου, τὴν ὁποίαν οἱ λαμπροὶ ἐκείνοι πόδες νὰ μὴ ἐπεσκέφθησαν, καὶ ἡ χρυσὴ ἐκείνη κεφαλὴ ἢ κοσμημένη μὲ δύο κυανοὺς ὀφθαλμοὺς νὰ μὴ παρετήρησαν.

Ὁ παρὰ τοὺς ἄνθρακας ἐργάτης, ὑψόνων ἐνίοτε τὴν κεφαλὴν του ἀπὸ τὸ ἐπίπνον καὶ κοπιαστικὸν ἔργον του, συναπαντοῦσεν ἐκείνους τοὺς ὀφθαλμοὺς παρατηροῦντας ἐκπληκτικῶς τὰ ἐξαγριωμένα βᾶθη τῆς καμίνου, καὶ δεικνύοντες εὐσπλαγχνον συμπάθειαν ὡς ἂν τὸν ἔβλεπον εἰς τρομαρῶν τινὰ κίνδυνον. Ἀπὸ καιρὸν εἰς καιρὸν ὁ ἐπὶ τοῦ τροχοῦ ναυκλήρος ἐμειδία, καθὼς ἡ εἰκονογραφίαν ὁμοιάζουσα ἐκείνη κεφαλὴ ἐπλησίαζε τὰ παράθυρα τοῦ δωματίου του, παρατηροῦσα καὶ μετὰ ταῦτα διὰ μιᾶς στιγμῆς φεύγουσα πάλιν. Ἀπειράκις τῆς ἡμέρας τραχεῖα φωνὰ τῆ ἀπέδιδον εὐλογίας, καὶ ἀσυνήθιστα μειδιήματα γλυκύτητος ἐφαίνοντο ἐπὶ σοβαρῶν καὶ σωματωπῶν προσώπων, καθὼς παρήρχετο ἀπὸ πλησίον· ὅταν δὲ ἀφόβως ἔτρεχεν εἰς ἐπικίνδυνα τινὰ μέρη, χονδρὰ καὶ λιγνυώδεις χεῖρες ἐκτείνοντο ἀκουσίως ἵνα τὴν βοηθήσωσι καὶ τῆς ἐμαλύνωσι τὴν ἔδον.

Ὁ Θωμᾶς ἔχων τὴν μαλακότητα καὶ τὴν εὐαισθησίαν τῆς ἀγαθοτάτης φυλῆς του, τὴν ὁποίαν εἰς ἄκρον συγκινεῖ τὸ ἄπλοον καὶ τὸ παιδικόν, παρεκλούθει τὴν μικρὰν νεάνιδα μὲ καθ' ἡμέραν ἐπαυξάνομενον συμφέρον. Ἡ νεάνις αὕτη τῷ ἐφαίνετο τι θεῖον, καὶ δσάκις ἡ χρυσόκοσμος κεφαλὴ καὶ οἱ κυανόχροοι ὀφθαλμοὶ της ἐνεφανίζοντο ἐνώπιόν του ἀπὸ τὸ ὀπισθεν μέρος βαμβυκοθεσμίδος τινος ἢ τὸν παρετήρουν ἐπὶ σωροῦ τινος πραγματειῶν, ἐνόμιζε σχεδὸν ὅτι ἦτο ἄγγελός τις τῆς Νέας Διαθήκης του.

Πολλάκις περιερέπετο συνηθιστῶς πρὸς τὸ μέρος ὅπου ἐκάλητο ὁ ἀνθρώπος τοῦ Χέλι ἀλλοστειόμενος, τοὺς ἐπλησίαζε καὶ ἐπὶ τὸν ἄλλοστειόμενον, ἔξω ἀπὸ τὴν ἀνάγκαν καὶ τὸν φόβον, ἵνα τὴν ὑψώσῃ μετὰ τὰς λεπτάς της χεῖρας τὰς ἀλύτους των, καὶ εἶτα ἀναχωροῦσα, ἀναστέναιε βαρέως, ἀπὸ καιρὸν εἰς καιρὸν ἐνεφανίζετο πρὸς αὐτοὺς αἰφνηδίως μὲ τὰς χεῖράς

της πλήρεις γλυκισμάτων, καρυδιών και πορτοκαλιών, τα όποια αφού ήθελε χαρμωσύνως διανείμει προς αυτούς, έφευγε πάλιν.

Ο Θωμάς παρηκολούθει επί πολὺν καιρὸν μὲ τὰ βλεμματὰ του τὴν μικρὰν ταύτην κυρίαν, πρὶν ἀποφασίσῃ νὰ τῆς δώσῃ δείγματα φιλίας. Αὐτὸς ἐγνώριζεν ἄπειρα ἀπλούστατα μέσα, ἵνα κερδίσῃ τὴν εὐνοίαν καὶ προκαλέσῃ τὴν προσοχὴν τῶν παιδῶν ὡς ἐκ τούτου ἐνόμισεν ἀρμόδιον νὰ παραστήσῃ τὸ μέρος του τοῦτο μὲ πολὺ πνεῦμα. Εἶχε τὴν ἐπιτηδειότητα νὰ κάμῃ καλαθίσκους μὲ τὰ κουκαρίκια τῶν κερασίων, ἤξευρε νὰ σχηματίξῃ ἀγροίκια πρόσωπα ἐπὶ τῶν φλοιῶν τῶν καρυδιῶν, καὶ ἄλλα πολλὰ τοιαῦτα παιγνίδια, ἧτο δὲ προσέτι καὶ ἀληθῆς Πὰν διὰ τὴν κατασκευὴν αὐτῶν παντὸς εἴδους καὶ μεγέθους. Αἱ θῆκαί του ἦσαν πλήρεις παντοειδῶν τοιούτων ἀντικειμένων, τὰ όποια εἶχε κατασκευάσει κρυφίως εἰς τὰς πεπερασμένας ἡμέρας του διὰ τὰ τέκνα τοῦ κυρίου του, καὶ τὰ όποια εἰς τὴν παρούσαν περίστασιν προσήνεγκεν ἔν πρὸς ἔν μὲ ἀξίεπαίον τῶντι φρόνησιν καὶ οἰκονομίαν, ὡς προεισαγωγικὰ τῆς μετὰ τῆς μικρᾶς νεάνιδος σχέσεως καὶ φιλίας του.

— Πῶς ὀνομάζεσαι, μικρά μου κυρία; ἠρώτησεν ἐπὶ τέλους ὁ Θωμάς, ὅταν ἐνόμισεν ὅτι τὰ πράγματα ὠρίμασαν εἰς τοιοῦτον βαθμὸν, ὡς ἐῆδύνατο νὰ προκαλέσῃ τοιαύτην ἐρώτησιν.

— Εὐγγελίνα Σὰν-Κλέαρ, ἀπήντησεν ἡ μικρὴ κυρία, ὁ πάπος μου ὅμως καὶ ὅλοι οἱ λοιποὶ μὲ ὀνομάζουσι Εὐαν. Ποῖον δὲ εἶναι τὸ ὄνομά σου;

— Τὸ ὄνομά μου εἶναι Θωμάς, καὶ τὰ παιδιὰ ἐκεῖ πέρα εἰς τὴν Κεντούκην ἐσυνήθιζαν νὰ μὲ κράζουσι Μπάρμπα Θωμά.

— Καὶ ἐγὼ λοιπόν, ἐπειδὴ σ' ἀγαπῶ, θὰ σὲ κράζω Μπάρμπα Θωμά, εἶπεν ἡ Εὐα. Τώρα δὲ Μπάρμπα Θωμά, ποῦ πηγαίνεις;

— Δὲν ἤξεύρω οὔτε ἐγὼ, κυρία Εὐα.

— Δὲν ἤξεύρεις; εἶπεν ἡ Εὐα.

— Ὅχι, θὰ μὲ πωλήσουν εἰς κάποιον, ἀλλὰ δὲν ἤξεύρω εἰς ποῖον.

— Ὁ πάπος μου ἠμπορεῖ νὰ σ' ἀγοράσῃ, εἶπεν ἡ Εὐα ταχέως, καὶ ἂν σ' ἀγοράσῃ θ' ἀπεράσῃ καλά. Σκοπεῖω μάλιστα νὰ τοῦ τὸ εἶπῶ σήμερον.

— Σὲ ὑπερευχαριστῶ, κυροῦλα μου, εἶπεν ὁ Θωμάς.

Τὸ πλοῖον ἐνταῦθα ἐσταμάτησε πλησίον μέρους τινός, ἵνα φορτώσῃ ξυλικὴν, καὶ ἡ Εὐα ἀκούσασα τὴν φωνὴν τοῦ πατρός της ἔκαμε ἕνα χαριέντα χαιρετισμὸν καὶ ἀνεχώρησεν. Ὁ Θωμάς ἠγέρθη καὶ ὑπῆγεν ἵνα προσφέρῃ τὴν ὑπηρεσίαν του μεταξὺ τῶν ἐργατῶν. Ἡ Εὐα καὶ ὁ πατὴρ της ἴσταντο ὁμοῦ εἰς τὴν ἄκραν τοῦ πλοίου, παρατηροῦντες τὴν ἀπομάκρυνσιν τῶν ἀπὸ ἐκεῖνο τὸ μέρος, οἱ τροχοὶ εἶχον κάμει μίαν ἢ δύο στροφὰς εἰς τὰ ὕδατα, καὶ ἡ μικρὰ νεάνις δι' αἰφνηδίου κινήματος ἔχασε τὴν ἰσορροπίαν της καὶ ἔπεσεν ἀκράτητος εἰς τὰ ὕδατα. Ὁ πατὴρ της ἀναίσθητῶν κατ' ἐκείνην τὴν στιγμήν, ὤρμησεν ὀπισθὲν τῆς, πλην ἀνεχαίτισθη ὑπὸ τῶν πλησίον του εὐρισκομένων, οἵτινες εἶχον ἰδεῖ ὅτι ἀρροδιωτέρα βεβήθεια εἶχεν ἀκολουθήσει τὸ τέκνον του.

Ὁ Θωμάς ἴστατο ὑποκάτω, ὅταν ἡ νεάνις αὕτη ἔπεσεν ἀπὸ τοῦ πλοίου, καὶ εὐθὺς καθὼς τὴν εἶδε νὰ

κτυπήσῃ ἐπὶ τῶν ὕδατων καὶ νὰ καταβυθισθῇ, ἐν ἀκαρεῖ ἐχύθη ὀπισθὲν τῆς. Ὦν εὐρύτερονος καὶ ἰσχυρῶν βραχιόνων, τοῦ ἠδύνατο εὐκόλως ν' ἀνθέξῃ εἰς τὰ ὕδατα, ὡς ἐκ τούτου μετὰ μίαν ἢ δύο στιγμὰς ἡ νεάνις ἐφάνη ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας, καὶ εὐθὺς τὴν ἔλαβεν εἰς τοὺς βραχιόνάς του καὶ πλεύσας μετ' αὐτῆς πρὸς τὸ μέρος τοῦ πλοίου, τὴν ὕψωσεν ἔλην σταλάζουσαν ἵνα τὴν παραδώσῃ εἰς τὰς ἀπειραριθμους ἐκείνας χεῖρας, αἵτινες ὡς ἂν ἀνῆκον εἰς ἕνα μόνον ἄνθρωπον, ἐξετείνοντο προθύμως ἵνα τὴν ἀποδεχθῶσι. Μετ' ὀλίγας στιγμὰς ὁ πατὴρ τῆς τὴν ἔφερε καταβεβρηγμένην καὶ ἐν ἀθυμίᾳ, εἰς τὸ δωμάτιον τῶν κυριῶν, ὅπου, ὡς συμβαίνει πάντοτε εἰς τοιαύτας περιστάσεις, ἐγένετο πρῆθυμος καὶ ἐγκάρδιος ἔρις μεταξὺ ὄλων τῶν ἐκεῖ παρευρισκομένων γυναικῶν, ἀμιλλομένων ποῖα νὰ προσφέρῃ περισσοτέραν ἐκδούλευσιν ἢ νὰ συντελέσῃ διὰ τὴν ἀνάβρωσιν τῆς νεάνιδος.

Ἡ ἐπιούσα, καθ' ἣν τὸ ἀτμόπλοιον ἐπλησίαζε τὴν Νέαν Ὀρλεανς ἧτο ἡμέρα εἰς ἄκρον θερμῆ καὶ ὀμίχλώδης. Γενικὸς θόρυβος προετοιμασίας ἧτο διακεχυμένος ἐντὸς τοῦ πλοίου, εἰς τὸ δωμάτιον ὅλοι κατεγίνοντο συνάζοντες τὰ πράγματά των καὶ τακτοποιοῦντες τα διὰ ν' ἀποβιβασθῶσιν οἱ ἀξιωματικοί, οἱ ὑπηρεταὶ καὶ ὅλοι ἐν γένει ἐνησχολοῦντο εἰς τὸ νὰ καθαρίσωσι καὶ διευθετήσωσι τὸ μεγαλοπρεπὲς ἀτμόπλοιον, τὸ προβαῖνον ἤδη πλησίον τῆς Νέας Ὀρλεανς.

Εἰς τὸ κάτω μέρος ἐκάθητο ὁ φίλος μας Θωμάς, ὅστις ἐσταυρωμένος ἔχων τὰς χεῖρας, ἐῤῥίπτεν ἀπὸ καιρὸν εἰς καιρὸν πρῆθυμα βλέμματα πρὸς σωρὸν τινα ἀνθρώπων ἰστάμενον εἰς τὸ ἄλλο μέρος τοῦ πλοίου.

Ἐκεῖ ἧτο ἡ ὄραία Εὐαγγελίνα, ὀλίγον τι ὠχροτέρα τῆς προτεραιας, πλην ἐπὶ τοῦ προσώπου της δὲν διεκρίνετο ἴχνος τοῦ ἀπεικταίου συμβάντος. Πλησίον της ἴστατο χαρίης καὶ κομψὸς νέος, ὅστις ἔχων τὸν ἀγκωνά του ἀφελῶς ἐπεστηριγμένον ἐπὶ τινος βαμβακοδεσμίδος, παρετήρει μεγάλον τι σημειωτάριον, τὸ ὅποιον ἔκειτο ἀνοικτὸν ἐνώπιόν του, καὶ δι' ἐνός βλέμματος ἠδύνατό τις ἐναργῶς νὰ διακρίνῃ, ὅτι ὁ κύριος ἐκεῖνος ἧτο ὁ πατὴρ τῆς Εὐας. Εἶχε τὸ αὐτὸ εὐγενὲς σχῆμα τῆς κεφαλῆς, τοὺς αὐτοὺς μεγάλους καὶ κυανοὺς ὀφθαλμοὺς, τὸ αὐτὸ χρυσοῦξανθον χρῶμα τῆς κόμης, πλην ἡ ἔκφρασις ἧτο πᾶνυ διάφορος καὶ μολονότι οἱ μεγάλοι, καθαροὶ καὶ κυανοὶ ὀφθαλμοὶ του, ὡς πρὸς τὸ χρῶμα, ἦσαν ἐντελῶς ὅμοιοι, ἔσπεροῦντο ὅμως ἐκείνης τῆς σκοτεινῆς καὶ φανταστικῆς ἐκφράσεως τῆς θυγατρὸς του, εἰς τὸ εὐσχημον στόμα του διεκρίνετο ἀγῆρωχος καὶ σαρκαστικὴ ἔκφρασις, καθὼς προσέτι ὕψος ἐλευθερίου ὑπεροχῆς ἐκόσμιζε χαριέντως πᾶσαν στροφὴν καὶ κινήσιν τοῦ ὄρατου σώματός του. Αὐτὸς ὁ κύριος ἴστατο ἀκοροῦόμενος μὲ εὐθυμον καὶ ἀφελῆς ὕψος, ἠαμικωμένον καὶ σχεδὸν κεραυνοκτικόν, τὸν Κλέαρ, ὅστις μὲ τὴν ἐνστροφίαν περιέγραψε τὴν ποιότητα τοῦ ἀντικειμένου περὶ τοῦ ὀποίου διεπραγματεύοντο.

— Ὅλοι αἱ ἠθικαὶ καὶ χριστιανικαὶ ἀρεταὶ εἶναι

ἐντελῶς συγκεντρωμένοι εἰς αὐτὸν τὸν μαῦρον! εἶπεν, ὅταν ἐτελείωτε τὴν ὀμιλίαν τοῦ ὁ Χόλης. Λοιπὸν τώρα, καλέ μου φίλε, εἰπέ μου, πόσον θὰ μοῦ στοιχίσει; ὅπως λέγουν εἰς τὴν Κεντούκην, ἐν βραχυλογίᾳ, πόσον θὰ πληρώσω δι' αὐτὴν τὴν ὑπόθεσιν, ἢ πόσον ἔχεις σκοπὸν νὰ με γελάσης; Ἐλα λέγε;

— Ζητῶντας σου χίλια τριακόσια τάλληρα δι' αὐτὸν τὸν ἄνθρωπον, σὲ βεβαίῳ ὁποῦ δὲν σοῦ ζητῶ παρὰ τὴν ἀληθῆ ἀξίαν τὴν ὁποῖαν ἐπλήρωσα.

— Δύστυχε! εἶπεν ὁ νέος κύριος, προσηλώσας εἰς αὐτὸν δεῦ καὶ χλευαστικὸν βλέμμα, στοχάζουαι ὅμως ὅτι, πρὸς ἰδιαιτέραν χάριν ἐμοῦ, θὰ μοῦ τὸν παραχωρήσης εἰς αὐτὴν τὴν τιμὴν;

— Ἐδῶ ἡ μικρὰ κυρία φαίνεται ὅτι ἦναι πολὺ ἀροσιμῆ εἰς αὐτόν.

— Ὡ βέβαια, φίλε μου, αὐτὴ ἀπαιτεῖ τὴν καλοκάγαθον συγκατάθεσίν σου. Λοιπὸν, ὡς ἐν ἀντικείμενον χριστιανικῆς εὐσπλαγγίας, πόσον ὀλιγώτερον ἠδύνασο νὰ τὸν παραχωρήσης, διὰ νὰ ὑποχρεώσης μίαν νέαν κυρίαν, ἥτις εἶναι κατεξοχὴν ἀφοσιωμένη εἰς αὐτόν;

— Στοχάσου το ὁ ἴδιος, εἶπεν ὁ ἔμπορος· παρατήρησε ἐκεῖνα τὰ μέλη του, ἐκεῖνο τὸ πλατὺ στήθος ὁποῦ εἶναι γερὸν ὡς τὸ σίδηρον. Κύτταξε τὸ κεφάλι του καὶ ἐκεῖνο τὸ πλατὺ κούτελο, ὁποῦ δείχνει τὴν ἐξυπνάδα τῶν μαύρων καὶ τὴν ἐπιτηδειότητά των διὰ κάθε πρᾶγμα. Παρατήρησε τώρα, ἕνας μαῦρος μὲ τέτοιο ἀνάστημα καὶ σῶμα, διὰ μόνον τὸ σῶμά του, ἂς ἦναι καὶ κουτὸς, ἀξίζει ὅσο καὶ ἂν φαντασθῆς· ἀλλὰ πρόσθεσε τὸ πνεῦμά του καὶ τὴν ἐξυπνάδα του καὶ τόσα ἄλλα προτερήματα, καὶ μοῦ φαίνεται βέβαια νὰ τὸν κάνουν νὰ ἀξίξῃ ἀκόμη περισσότερο. Αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος εἶχεν εἰς τὴν ἐπιτηρήσιν του ὅλα τὰ κτήματα τοῦ κυρίου του, καὶ ἔχει μεγάλο πνεῦμα γιὰ κάθε πρᾶγμα.

— Κακὰ, κακὰ, πολὺ κακὰ! γνωρίζει πολλὰ πράγματα! εἶπεν ὁ νέος κύριος μὲ τὸ αὐτὸ χλευαστικὸν μειδίαμα ἐπὶ τοῦ εὐνομήτου. Γενικῶς, αὐτοὶ οἱ ἐξυπνοὶ ἄνθρωποι σας, πάντοτε φεύγουν, κλέπτουν τοὺς ἴππους καὶ κάνουν τὸν διάβολο τέσσαρα. Νομίζω ὅτι πρέπει νὰ ἀφαιρέσης κάμμια διακοσαριὰ διὰ τὴν ἐξυπνάδα του.

— Ναί, ἢμποροῦσα νὰ τὸ κάμω ἂν δὲν εἶχε τόσα προτερήματα τοῦ χαρακτηῖρός του, καὶ ἢμπορῶ νὰ σοῦ δείξω συστατικά ἀπὸ τὸν κύριόν του καὶ ἀπὸ ἄλλους, διὰ νὰ σὲ βεβαιώσω ἀκόμη περισσότερο, ὅτι αὐτὸς εἶναι ἕνας ἀληθινὰ εὐσεβὴς, εἶναι ὁ ταπεινότερος καὶ ἠθικτικώτερος ἄνθρωπος ἀπ' ὅσους ἐγνώρισες. Αὐτὸς ἐκράζετο ἱεροκήρυξ ἐκεῖ εἰς τὰ μέρη του.

— Καὶ ἐγὼ, ἐνδεχόμενον ἴσως νὰ τὸν μεταχειρισθῶ ὡς ἱερέα τῆς οἰκογενείας, ἐπρόσθεσεν ὁ νέος κύριος ξηρῶς. Τοῦτο δὲν εἶναι παρὰ μίαν ἀπλῆ ἐκφράσιν, διότι εἰς τὴν οἰκίαν μας ἡ ἠθικτικὴ εἶναι ἐν ἀπὸ τὰ ἀσήμαντα ἀντικείμενα.

— Ὡ, μοῦ φαίνεται ὅτι γελάς.

— Πῶς τὸ ἤξεύρεις ὅτι γελῶ; Δὲν μοῦ τὸν ἐφύσησες σὺ τὴν στιγμὴν ταύτην ὡς ἱεροκήρυκα; Τὸν ἐξέτασεν ἴσως κάμμια σύνοδος ἢ συμβούλιον; Ἐλα, δώσε μας τὰ ἔγγραφα.

Ἐὰν ὁ ἔμπορος δὲν ἤθελε καταπεισθῆ μὲ βεβαίως (Τόμ. Α. Φυλλ. ΙΒ').

τητα, διὰ τινος εὐδιαθέτου βλεφαρισμοῦ τοῦ μεγάλου καὶ κυανοῦ ὀφθαλμοῦ του, ὅτι ἅπας οὗτος ὁ ἀφείσμενος, μετὰ τοὺς διεξοδικούς ἐλιγμούς του, ἤθελεν ἀποθῆ ὠφελίμος εἰς τὸ χρηματικὸν του συμφέρον, ἤθελε βεβαίως ἀπολέσει ὀλίγοντι τὴν ὑπομονήν· ἔθεν, ἐναποθέσας ἐπὶ τῶν βαμβακοδεσμιδῶν λυπαρόν τι σημειωτάριον, κατεγίνετο παρατηρῶν ἔγγραφα τίνα· ὁ δὲ νέος κύριος, ἰστάμενος πλησίον του καθ' ὅλον τὸ διάστημα τοῦτο, τὸν παρετήρει μὲ ἀδιάφορον καὶ χλευαστικὸν ὕφος.

— Παπᾶ, ἀγόρασέ τον! δὲν πειράζει πόσο θὰ πληρώσεις, ἐψιθύριζεν ἐλαφρῶς ἡ Εὐα, ἀναβάσα ἐπὶ σωροῦ τινος πραγματειῶν καὶ περιπτύξασα μὲ τὸν βραχίονά της τὸν τράχηλον τοῦ πατρὸς, ἡ ἡξέρω, ἐπανέλαβεν, ὅτι ἔχεις ἀρκετὰ χρήματα, καὶ τὸν θέλω.

— Τί τὸν θέλεις μάτια μου; Τὸν θέλεις ἴσως διὰ τὰ παιγνιδιά σου, νὰ σοῦ τραβᾷ τὸ ἀμαξάκι σου, τὸν θέλεις διὰ νὰ τὸν κάμης ἀλογάκι, ἢ τί τὸν θέλεις;

— Θέλω νὰ τὸν κάμω εὐτυγχῆ.

— Αὐτὴ εἶναι βέβαια μία πρωτότυπος αἰτία.

Τὴν στιγμὴν ταύτην ὁ ἔμπορος τοῦ ἐνεχείρησεν ἐν πιστοποιητικὸν ὑπογεγραμμένον παρὰ τοῦ κυρίου Σχέλβη· αὐτὸς δὲ λαβὼν αὐτὸ μὲ τὰς ἄκρας τῶν μακροτάτων δακτύλων, τὸ παρετήρησε μὲ μεγάλην ταχύτητα καὶ ἀδιαφορίαν.

— Φαίνεται ὅτι ἦναι ἀπὸ εὐγενικὴν χεῖρα, εἶναι καὶ καλὰ γραμμένον καὶ μὲ ὀρθογραφίαν. Ἀλλὰ νὰ σοῦ εἰπῶ τὴν ἀλήθειαν ἔπειτα ἀπὸ ὅλα ταῦτα, δὲν ἔχω βεβαιότητα περὶ αὐτῆς τῆς ἠθικτικῆς, εἶπεν ὁ νέος κύριος, ἐπαναλαβὼν τὸ χλευαστικὸν καὶ εἰρωνικὸν βλέμμα του· τοῦτοι οἱ ἠθικτικὸι μεθοδιστὰί εἶναι σχεδὸν ὁ ὄλεθρος τοῦ τόπου μας, εἶναι τόσοι πῶλιτικοὶ, οἵτινες κάμνουν μόνον τοὺς εὐσεβεῖς, ὅταν πρόκειται περὶ ἐκλογῆς τινος! καὶ τὰ πράγματα βαδίζουσι τόσο εὐσεβῶς καθ' ὅλα τὰ διαμερίσματα τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ κράτους, ὥστε ὁ καθεὶς δὲν ἤξεύρει ἀπὸ ποῖον νὰ πρωτοφυλαχθῆ. Προσέτι δὲν ἤξεύρει οὔτε κατὰ πόσον εἶναι αὐξημένη ἡ τιμὴ τῆς ἠθικτικῆς εἰς τὴν ἀγοράν· δὲν ἀνέγνωσα ἐσγάτως τὰς ἐφημερίδας διὰ νὰ ἰδῶ πῶς πωλεῖται. Πόσας ἐκτοντάδας ταλλήρων λοιπὸν ἔχεις σκοπὸν νὰ προσθέσης δι' αὐτὴν τὴν ἠθικτικὴν σου;

— Σ' ἀρέσει νὰ γελάς, εἶπεν ὁ ἔμπορος, πλὴν τὰ λόγια μου ἔχουν τὸ νόημά τους. Γνωρίζω ὅτι εἶναι πολλῶν εἰδῶν ἠθικτικῆι· μερικαὶ ἀπ' αὐτὰς κάνουν τὸν ἄνθρωπον νὰ ἦναι πάντοτε λυπημένος καὶ μεγαλοχολικός, εἶναι ἡ εὐσεβὴς συνθηροσισ, εἶναι καὶ ἄλλαι ὅπου ἡ εὐσέβεια δὲν εἶναι ἄλλο παρὰ νὰ ψάλλουν καὶ νὰ μουγγρίζουν, τούταις δὲν ἀξίζουσι τίποτε, γιὰτὶ δὲν εἶναι στέρεαις· τρουτουνοῦ τοῦ μαύρου ὅμως εἶναι τῶντι στέρεη, καὶ εὐρηκα μάλιστα, ὅτι ἡ ἠθικτικὴ εἰς τούτους τοὺς μαύρους εἶναι πλέον στέρεη παρὰ εἰς κάθε ἄλλον, καὶ τοὺς κάνει τόσο ταπεινοὺς, ἡσυχούς, σταθεροὺς, τίμιους καὶ εὐσεβεῖς ὥστε καὶ σὺ ὀλίγηρὰ εἰς ἢμπορεῖ νὰ τοὺς βιάσῃ νὰ κάμουν ἕνα πρᾶγμα, τὸ ὁποῖον νὰ στοχάζωνται ὅτι εἶναι καλόν, καὶ βλεπέεις πραγματικῶς ὁ ἴδιος, πὶ λέγει γιὰ τοῦτο ὁ παλαιὸς κύριος τοῦ Θωμά.

— Τώρα, εἶπεν ὁ νέος κύριος, παρατηρῶν σεβα-

ρῶς τὸ χαρτονομισμάριον του· ἂν μὲ βεβαιώσῃς ὅτι ἤμπορῶ πραγματικῶς ὡς ἀγοράσω ἕνα ἄνθρωπον μὲ ταιαύτην εὐσέβειαν, καὶ ὅτι θὰ γραφθῇ τοῦτο εἰς τὸ Ἄνω βιβλίον πρὸς ὄφελός μου, ὡς πρᾶγμα ἀνῆκον εἰς ἐμὲ, δὲν ἤθελα δυσκολευθῆ νὰ πληρώσω καὶ κάτι περισσότερον.

— Νὰ σοῦ εἰπῶ τὴν ἀλήθεια, δὲν ἤμπορῶ νὰ σὲ βεβαιώσω γιὰ τοῦτο, εἶπεν ὁ ἔμπορος. Μοῦ φαίνεται εἰς ἐκεῖνα τὰ μέρη ὕψηλά, ὁ καθέννας θὰ δώσει λογαριασμὸν γιὰ τὸν ἑαυτὸν του μόνον.

— Εἶναι ἕνα πρᾶγμα ὀλίγον βαρὺ δι' ἕναν ὄπου εὐχαριστεῖται νὰ πληρώσῃ περισσότερον διὰ τὴν θρησκείαν, καὶ νὰ μὴ δύναται νὰ τὴν ἐμπορευθῇ εἰς ἐκεῖνο τὸ μέρος ὄπου τοῦ ἀναγκαιοῦ περισσότερον, δὲν εἶναι ἀληθές; εἶπεν ὁ νέος κύριος, ὅστις, διαρκούσης τῆς ὁμιλίας του, κατεγίνετο εἰς τὸν σχηματισμὸν φακέλλου τινος χαρτονομισμάτων. Ἰδοῦ! μέτρησε τὰ χρήματά σου, φίλε, ἐπρόσθεσεν ἐγχειρίζων τὰ χαρτονομίσματα εἰς τὸν ἔμπορον.

— Πολὺ καλὰ, εἶπεν ὁ Χόλης, τοῦ ὁποῖου τὸ πρόσωπον ἀκτινοβόλησεν ἀπὸ χαρὰν· καὶ ἐκβαλὼν ἕν κερσάτινον μελανοδοχεῖον, ἤρχισε νὰ ἀναπληροῦ τὰ κενὰ ἐνδὲς ἐγγράφου πωλήσεως, τὸ ὁποῖον μετ' ὀλίγας στιγμὰς παρέδωκε εἰς τὸν νέον κύριον.

— Ἦθελα νὰ ἤξευρα, ἐὰν ἤμουν διηρημένος κατὰ τὸ σῶμα, πόσον ἤθελεν εἶσθαι ἡ ἀξία μου εἰς τὴν δημοπρασίαν, εἶπεν ὁ νέος κύριος παρατηρῶν τὸ ἐγγράφον τῆς πωλήσεως. Ὑπόθεσε πόσον διὰ τὸ σχῆμα τῆς κεφαλῆς, πόσον διὰ τὸ μέγαλον μέτωπον, πόσον διὰ τοὺς βραχίονας, διὰ τὰς χεῖρας, διὰ τοὺς πόδας, ἔπειτα πόσον διὰ τὴν ἀνατροφὴν, τὴν μάθησιν, τὸ πνεῦμα, τὴν τιμιότητα, τὴν θρησκείαν! Ὡ βέβαια, μοῦ φαίνεται ὅτι ἤθελεν εἶσθαι μία μικροτάτη τιμὴ διὰ τὸ τελευταῖον. Ἐλα, Εὐα, εἶπε· καὶ λαβὼν ἀπὸ τὴν χεῖρα τὴν θυγατέρα του, ἐπορεύθη εἰς τὸ ἄλλο μέρος τοῦ πλοίου· θέσας δὲ μὲ ἀδιαφορίαν τὴν ἄκραν τοῦ δακτύλου του ὑπὸ τὸν γνάθον τοῦ Θωμᾶ, τοῦ εἶπε χαρμωδῶς· Σήκωσε τὸ κεφάλι σου Θωμᾶ, καὶ παρατήρησε πῶς σοῦ φαίνεται ὁ νέος κύριός σου.

Ὁ Θωμᾶς ὕψωσε τοὺς ὀφθαλμούς του· ἐπειδὴ ὅμως πᾶς ὅστις ἤθελε παρατηρήσει ἐκεῖνο τὸ ἱλαρὸν, τὸ νεανικὸν καὶ ὠραῖον πρόσωπον, δὲν ἠδύνατο εἰρῆ νὰ συναισθανθῇ εὐχαριστήσιν τινα, ὡς ἐκ τοῦτου κατέβησαν τὰ δάκρυα ἀπὸ τοὺς ὀφθαλμούς τοῦ Θωμᾶ· εἶπεν ἐκ καρδίας, ὁ Θεὸς νὰ σὲ εὐλογῆσῃ κύριέ μου!

Ναί, ἐλπίζω ὅτι μὲ τὴν ἱκεσίαν σου, νὰ μὲ εὐλογῆσῃ, τὸ ἴδιον καθὼς καὶ μὲ τὴν ἰδικήν μου. Πῶς εἶναι τὸ ὄνομά σου; Θωμᾶς; Ἠξεύρεις νὰ δηγήσῃς ἄλογα, Θωμᾶ;

— Ἐγὼ ἤμουν πάντοτε συνηθισμένος μὲ τ' ἄλογα, εἶπεν ὁ Θωμᾶς· ὁ κύριος Σχέλης μάλιστα εἶχε πληθὺς.

— Καλὰ, στοχάζομαι λοιπὸν νὰ σὲ βάλω εἰς τὴν ἀμαξίαν, μὲ συμφωνίαν ὅμως νὰ μὴ μεθᾶς περισσότερον ἀπὸ μίαν φορὰν τὴν ἑβδομάδα, ἐκτὸς εἰς ἐξαιρετικὰς περιστάσεις, Θωμᾶ.

Ὁ Θωμᾶς ἐκπληκτός καὶ μᾶλλον κατατεθλιμμένος, ἀπήντησεν, ἐγὼ δὲν πίνω ποτέ μου κύριε.

— Τοῦτο ἐδῶ τὸ ἤκουσα πολλὰκις προηγήτερα,

Θωμᾶ, πλὴν θέλωμεν εἰδεῖ. Ἄν δὲν πίνῃς θὰ εἶναι βέβαια εὐχάριστον δι' ὅλους ἐκείνους ὅσοι ἐνδιαφέρονται.

Ἐγνοῖα σου τώρα, παιδί μου, ἐπρόσθεσεν ὁ νέος κύριος μὲ χαρμώδον ὕφος, καθὼς εἶδε τὸν Θωμᾶ εἰσεῖτι κατατεθλιμμένον· δὲν ἀμφιβάλλω ὅτι ἔχεις κατὰ νοῦν νὰ φέρῃσαι καλὰ.

— Βέβαια, κύριε, εἶπεν ὁ Θωμᾶς.

— Καὶ σὺ θὰ ἔχεις εὐτυχεῖς ἡμέρας, εἶπεν ἡ Εὐα. Ὁ παπᾶς εἶναι καλὸς μὲ ὅλους, ὅλλα τοῦ ἀρέσει πάντοτε νὰ γελᾷ.

— Ὁ παπᾶς σοῦ εἶναι πολὺ ὑπόχρεως διὰ τὴν σύστασίν σου, εἶπε τῆς θυγατρὸς του ὁ Σάν-Κλέαρ γελῶν, καθὼς ἐστράφη καὶ ἀνεχώρησε.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΕ'.

Περὶ τοῦ νέου κυρίου τοῦ Θωμᾶ καὶ διαφόρων ἄλλων ἀντικειμένων.

Ἦδη δὲ, ἐπειδὴ τὸ νῆμα τῆς ζωῆς τοῦ ταπεινοῦ μας ἥρωος συνεπλέχθη μὲ τὸ τῆς ἀνωτέρας τάξεως, καθίσταται ἀναγκαῖον νὰ δώσωμεν εἰς τοὺς ἀναγνώστας μας βραχεῖαν τινὰ προεισαγωγὴν.

Ὁ Αὐγουστίνος Σάν-Κλέαρ ἦτο υἱὸς εὐκαταστάτου ἰδιοκτῆτου τῆς Λουϊσιάνας, τοῦ ὁποῖου ἡ οἰκαγένεια κατήγετο ἀπὸ τὸν Καναδᾶ. Ἦσαν δύο ἀδελφοί, οἵτινες εἶχον μεγάλην ὁμοιότητα ὡς πρὸς τὸν χαρακτῆρα, καὶ ὁ μὲν ἐξ αὐτῶν εἶχεν ἐγκατασταθῆ εἰς τινα πλουσιώτατον ἄγρον εἰς Βερμόν, ὁ δὲ ἀπέβη μέγας ἰδιοκτῆτης εἰς Λουϊσιάναν. Ἡ μήτηρ τοῦ Αὐγουστίνου ἦτο Γαλλίς διαμαρτυρουμένου δόγματος, τῆς ὁποίας ἡ οἰκογένεια εἶχε μεταβῆ εἰς τὴν Λουϊσιάναν κατὰ τὰς πρώτας ἡμέρας τῆς ἀποικίας τῆς. Ὁ Αὐγουστίνος ὁμοῦ μὲ ἄλλων ἀδελφῶν ἦσαν τὰ μόνα τέκνα τῶν γονέων τῶν κληρονομήσας δὲ ὁ Αὐγουστίνος παρὰ τῆς μητρὸς του κατασκευὴν σώματος εἰς ἄκραν λεπτοτάτην, ἐπέμφθη, συνεπεία διαταγῆς τῶν πατέρων, διαρκούσης τῆς παιδικῆς του ἡλικίας ἐπὶ πολλὰ ἔτη, ὑπὸ τὴν φροντίδα τοῦ θεοῦ του, εἰς Βερμόν, ἵνα, ἕνεκα τῆς ἐπιβροῆς κλίματος ψυχροτέρου, ἀναπτυχθῶσι ἀνδρικῶς αἱ σωματικαὶ δυνάμεις.

Εἰς τὴν νεανικὴν του ἡλικίαν διεκρίνετο διὰ τὴν ὑπερβολικὴν καὶ ἀξιοπαρατήρητον εὐαισθησίαν τοῦ χαρακτῆρός του, τὴν ἰδιάζουσαν μᾶλλον εἰς τὴν μαλακότητα γυναικῆς, ἢ εἰς τὴν συνήθη ζωρότητα τοῦ γένους εἰς τὸ ὅποιον ἀνήκεν. Ὁ καιρὸς μελοποῦτο ἐκάλυψε τὴν μαλακότητά του ταύτην μὲ τὸν χονδρὸν φλοῖον τῆς ἀνδρικότητος, καὶ ὀλίγοι ἠδύναντο νὰ διακρίνωσιν ὅτι ἡ μαλακότης αὕτη διετηρεῖτο ζωρὰ καὶ ἀκμαία εἰς τὴν ψυχὴν του. Ἦτο μεγάλῃς εὐφυίας, πλὴν ὁ νοῦς του εὐεταίμε πάντοτε τὰσιν τινὲς πρὸς τὸ δακνύειν τὰ τῆς ἰσορροπίας καὶ ἐπιβροῆς πρὸς τὴν ἐνεργητικότητα τοῦ ἀνθρώπινου βίου. Μετὰ τὴν διεκπεραιώσιν τῆς σειράς τῶν Γυμνασιακῶν μαθημάτων, ἡ ψυχὴ του ὅλη ἀναψεν ὑπὸ ἀρδρότητος καὶ ἀκρατῆτος φλογὸς ῥομαν-

τικοῦ πάθους. Ἡ ὥρα του ἔφθασεν, ἐκείνη ἡ ὥρα ἣτις δὲν ἔρχεται εἰμὴ ἀπαξ μόνον, ὁ ἀστὴρ ἐκείνος δόσει ἀνατέλλει εἰς τὸν δρίζοντα τόσον συχνάκις ἐπιματαίω, καὶ δὲν χρησιμεύει ἀκαλοῦθως εἰμὴ ὡς ἐνθουμῆσι ἐνυπνίων, ἀνέτειλε καὶ διὰ τοῦτων ἐπὶ ματαίω. Χάριν βραχυλογίας, ὁ κύριος οὗτος, ἰδὼν εἰς τὰ ἀρκτικά μέρη ἀγαθωτάτην τινὰ καὶ ὠραιωτάτην κυρίαν, ἐκέρδισε τὴν ἀγάπην της, καὶ ἀφοῦ ἐσυχετίσθη μετ' αὐτῆς, ἐπανῆλθεν εἰς τὰ μεσημβρινὰ μέρη ἵνα κάμη τοὺς ἀναγκαίους συμβιβασμοὺς διὰ τὸν γάμον πλὴν παρὰ πᾶσαν προσδοκίαν, ἐπανελάβε διὰ τοῦ ταχυδρομείου τὰς ἐπιστολάς του, ἐπισυνωδευμένας μὲ βραχυτάτην τινὰ σημείωσιν τοῦ ἐπιτρόπου της, κοινοποιούντος εἰς αὐτὸν ὅτι, πρὸ τῆς ἀρίξεως τῆς παρουσίας, ἡ κυρία θέλει εἶσθαι ἡ σύζυγος ἄλλου. Κατασθεῖς ἄφρων ἕνεκα τοῦ πάθους του, εἰς μάτην ἤλπισε νὰ τὸ ἀποσπᾷ ἀπὸ τὴν καρδίαν του δι' ἀπελπιστικῶν τινος κινήματος, πλὴν ἡ ἀγερωχία του μὴ ἐπιτρέπουσα εἰς αὐτὸν νὰ ἰκετεύσῃ ἢ ζητήσῃ διασαφήσεις, κατεβυθίσθη διὰ μιᾶς εἰς τὰς ἡδονὰς τοῦ σειρμού καὶ εἰς δεκαπενθήμερον διάστημα ἀπὸ τῆς ἐποχῆς, καθ' ἣν ἔλαβε τὴν ἀπαίσιον ἐκείνην ἐπιστολήν, ἔγινεν ὁ περιπόθητος ἔρασις τῆς βασιλευούσης ὠραίας τῆς ἐποχῆς, καὶ μόλις διεκπεραιώθησαν οἱ ἀναγκαῖοι συμβιβασμοί, ἔγινεν ὁ σύζυγος ὠραιωτάτης νεάνιδος, κεκοσμημένης μὲ δύο λαμπροτάτους καὶ μέλανας ὀφθαλμοὺς, καὶ ἑκατὸν χιλιάδας ταλλήρων.

Οἱ εὐτυχεῖς οὗτοι σύζυγοι εὗρισκοντο διασχεδάζοντες τὰς πρώτας ἡμέρας τοῦ Ὑμεναίου των ἀναμίστον ζωηροτάτης συναναστροφῆς φίλων, εἰς τὸ λαμπρὸν χωρίον των παρὰ τῆς ὄχθης τῆς λίμνης Ποντσαρτρὲν, ἔπου ἀπροσδοκῆτως μιᾶ τῶν ἡμερῶν ἔφθασεν εἰς αὐτὸν ἐπιστολή γεγραμμένη μὲ τὸν καλῶς ἐγνωσμένον ἐκείνον χαρακτήρα. Ἡ ἐπιστολὴ αὕτη ἐδόθη εἰς τὰς χεῖρας τοῦ συζύγου ἐνῶ εὗρισκετο καταβεθυσιμένως εἰς φαιδροτάτην καὶ ἀδιὰλειπτον συνομιλίαν ἐντὸς πλήρους αἰθούσης. Ἐγίνεν ὠχρὸς ὡς ὁ θάνατος, ὅταν εἶδῃ τὸ γράψιμόν της, πλὴν διετήρησεν ἀταραξίαν καὶ τελειώσας τὴν διεξοδικὴν συνδιάλεξιν τὴν ὁποίαν κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν ἐξηκολούθει μὲ κυρίαν τινὰ ἀπέναντί του ἑσταμένην, μετ' ὀλίγας στιγμᾶς ἀπεσύρθη, ἐγκαταλείψας τὸν κύκλον τῆς συναναστροφῆς. Ἐντὸς τοῦ δωματίου του μόνος, ἤνοιξε καὶ ἀνέγνωσε τὴν ἐπιστολήν, ἀλλ' εἰς τὴν παρῶσαν περίστασιν ἦτο περιττὴ καὶ ἀνωφελὴς ἡ ἀνάγνωσις της. Ναί, ἦτο ἐπιστολὴ τῆς πρώτης ἐρωμένης του, ἣτις τῷ περιέγραφε λεπτομερῶς τὴν καταδρομὴν εἰς τὴν ὁποίαν ὑπέστη ὑπὸ τοῦ ἐπιτρόπου της, παρακινουῦντος αὐτὴν νὰ συναρθῇ εἰς γάμον μετὰ τοῦ υἱοῦ του, ἣτις τῷ ἔλεγεν ὅτι ἐπὶ πολὺν καιρὸν ἐστερήθη ἐπιστολῶν του, ὅτι τῷ ἔγραψε τόσον συχνάκις, ὥστε ἀπηύδησε καὶ ἤρχισε νὰ ἦναι εἰς ἀμφιβολίαν· τῷ ἔλεγεν ἐπὶ τέλους, πόσον αἱ φροντίδες της κατέβαλλον τὴν υγείαν της, καὶ πῶς ἀνεκάλυπεν ὅλην τὴν ἀπάτην ἣτις ἐνεργεῖτο εἰς ἀμοφτέρους. Τὸ τέλος τῆς ἐπιστολῆς περιελάμβανεν ἐκφράσεις ἐλπίδων καὶ εὐχαριστήσεων καὶ διαβεβαιώσεις αἰωνίου ἀγάπης, αἵτινες εἰς τὸν ἀτυχεῖ ἐκέλευον κύριον ἦσαν πικρότεροι καὶ αὐτοῦ τοῦ θανάτου. Τῇ ἔγραψε δὲ ἐν τῷ ἅμα εἰς ἀπάντησιν τὰ ἀκόλουθα.

«Ἐλαβε τὴν ἐπιστολήν σου, ἀλλὰ πολὺ ἀργά. Ἐπίστευσα ὅσα ἤκουσα. Ἦλθα εἰς ἀπελπισίαν. Ἐγὼ ἐνυμφεύθην καὶ ὅλα ἐτελείωσαν. Τὸ νὰ τὰ λησμονήσωμεν, εἶναι τὸ μόνον τὸ ὅποιον ἐναπομένει καὶ εἰς ἀμοφτέρους.»

Οὕτως ἔλαβε πέρας ἅπαντα ἡ ῥωμαντικότης καὶ ἰδανικότης τῆς ζωῆς τοῦ Σάν-Κλέαρ, ἀλλὰ τῷ ἐναπέμεινεν ἡ πραγματικότης, ἡ πραγματικότης ἣτις ὁμοιάζει τὴν λείαν, γεγυμνωμένην καὶ πυκνὴν ἐκείνην ἰλὺν, τὴν ὁποίαν ἀπαφίνει ἡ παλίβροτα, ὅταν τὰ κυανομαρμαίροντα κύματα, μὲ ὄλας τὰς συνοδίας τῶν λαμπροτάτων λέμβων καὶ λευκοπτέρων πλοίων, μὲ τὴν ἐναρμόσιον μουσικὴν τῶν κώπων, καὶ τὸν ἐλαφρὸν ψιθυρισμὸν τῶν ὑδάτων, ἀποσύρονται μακρὰν, καὶ ἰδοὺ μένει ἡ λεία, πυκνὴ καὶ γεγυμνωμένη ἰλὺς, ἡ καθαυτὴ πραγματικότης.

Εἰς διηγήματα φυσικῶ τῷ λόγῳ αἱ καρδίαι τῶν ἀνθρώπων συντριβονται καὶ ἀποθνήσκουσι, καὶ τοῦτο εἶναι τὸ τέλος των, καὶ τοῦτο ἀρμύζει εἰς διήγημα πρὸς εὐκολίαν τοῦ συγγραφέως. Ἄλλ' εἰς τὸν πραγματικὸν βίον δὲν ἀποθνήσκουμεν, οὐδὲ ὅταν μᾶς ἀφαιρῆται πᾶν ὅ,τι τὸν καθιστᾷ λαμπρὸν καὶ εὐάρεστον. Ὑπάρχει πρὸς τούτους ἐν στάδιον νὰ διατρέξῃ τις, τὸ ὅποιον συνίσταται εἰς ἀδιάλλεπτον καὶ ἐνεργητικὴν κίνησιν φαγητοῦ, πόσεως, ἐνδυμασίας, περιπάτου, ἐπιπέψου, ἀγορᾶς, πωλήσεως, ὀμιλίας, ἀναγνώσεως καὶ παντὸς ἀντικειμένου ἀπαρτίζοντος τὴν κοινῶς λεγομένην ζωὴν, καὶ αὕτη ἀπέμεγεν εἰς τὸν Αὐγουστίνον. Ἄν ἡ σύζυγος του ἤθελεν εἶσθαι γενναίου αἰσθήματος, ἡδύνατο, ὡς πολλαὶ ἄλλαι γυναῖκες, νὰ συντελέσῃ εἰς τι, ἵνα ῥάψῃ τὰ κέκομμένα νήματα τῆς ζωῆς του, καὶ νὰ τὰ πλέξῃ ἐκ νέου εἰς ὕψωμα λαμπρότητος καὶ εὐτυχίας. Ἄλλ' ἡ Μαρία Σάν-Κλέαρ μὲν ἡδύνατο οὐδὲ κἄν νὰ διακρίνῃ τὴν συντριβὴν τῆς καρδίας του, διότι, ὡς προηγουμένως ἐξεθέσαμεν, δὲν ἦτον εἰμὴ μία ὠραία κυρία, ἔχουσα ἐν ζεύγος λαμπροτάτων ὀφθαλμῶν, καὶ ἑκατὸν χιλιάδας ταλλήρων, καὶ οὐδὲν τῶν προτερημάτων τούτων ἦτο ἐντελῶς ἀρμόδιον νὰ προσφέρῃ θεραπείαν τινὰ εἰς τὴν ἀσθένειαν τοῦ νοσῶ τοῦ συζύγου της.

Ὅταν ἡ Μαρία ἔβλεπε τὸν Αὐγουστίνον ἐπαναπαύμενον, καὶ εἰς τὸ πρόσωπον ὠχρὸν ὡς ὁ θάνατος, ἀποδίδοντα τὰ αἴτιον τῆς ἀνίας του καὶ λύπης εἰς αἰφνίδιον κεφαλαγίαν, τῷ ἐσύσπαινε θεραπευτικὸν τι μέσον πρὸς ἄσφρησιν, ἐπειδὴ δὲ ἡ ὠχράτης καὶ κεφαλαγία ἐξηκολούθει ἀπὸ ἐβδομάδος εἰς ἐβδομάδα· ἔλεγεν ὅτι δὲν ἐνόμισε πώποτε τὸν Σάν-Κλέαρ ὅτι ἦναι ἀσθενοὺς κράσεως, πλὴν φαίνεται ὅτι ἦτο πολὺ ὑποκείμενος εἰς τὴν ἀσθένειαν ταύτην τῆς κεφαλαγίας, καὶ αὕτη τὸ ἐνόμιζεν πράγμα πολὺ ἀτυχές, διότι δὲν εὐχαριστεῖτο νὰ τὴν συναδεύῃ εἰς οὐδὲν μέρος, πρᾶξις ὅλας διόλου ἀσυνήθης εἰς τοὺς νεονύμφους. Ἄλλ' ὁ Αὐγουστίνος συνηθασατο εὐχαριστῆσαι ὅτι ἐσκέψθη ὅτι ἐπὶ πολὺν καιρὸν ἀδύνατος ἦναι ἀδύνατος· ἀλλὰ καθὼς αἱ ὀφεισεῖς καὶ αἱ εὐμένειαι τῶν πρώτων ἡμερῶν τοῦ Ὑμεναίου ὀλίγον κατ' ὀλίγον παρήρχοντο, ἀνεκάλυπεν ὅτι μία τόσον ὠραία νεάνις, ἣτις, διαρκουόντος ἔλου τοῦ βίου της, εὗρισκετο περισταχισμένη καὶ προσυλαγμένη, ἡδύ-

νατο εις τὸν οἰκιακὸν βίον νὰ κατασταθῆ μία αὐστηρὰ οἰκοδεσπονα. Ἡ Μαρία οὐδέποτε ἦτο ἐπιδεικτικὴ πάθους ἢ μεγάλης εὐαισθησίας, πλὴν, καὶ ἂν ὑπῆρχεν εἰς αὐτὴν σπινθήρ τις, ὁ σπινθήρ οὗτος εἵχεν ἀναπτυχθῆ με ἄκροτον καὶ ἀπερίσκεπτον ἐγωϊσμὸν, ἐγωϊσμὸς, ὅστις, ἕνεκα τῆς μεγάλης ἀναισθησίας καὶ τῆς ἀνοήτου καὶ ἀμαθεστάτης ἀποδόσεως προνομίων καὶ δικαιωμάτων εἰς τὸν ἑαυτὸν της μόνον, δὲν παρεῖχε τὴν ἐλαχίστην ἐλπίδα θεραπείας. Ἐκ νηπιότητός της ἐπερικυκλοῦτο πάντοτε ἀπὸ ὑπηρέτας, οἵτινες ἐχρησίμευον εἰς τὸ νὰ σπουδάξωσι τὰς διαθέσεις καὶ ἰδιοτροπίας της· ἡ ἰδέα ὅμως, ὅτι οἱ ὑπηρεταὶ οὗτοι δυνατὸν νὰ εἶχον ἢ αἰσθήματα ἢ δικαιώματα, δὲν τῆς εἶχεν ἔλθει ποσῶς κατὰ νοῦν. Ὁ πατὴρ της μὴ ἔχων ἄλλο τέκνον εἰμὴ αὐτὴν μόνον, τῆς ἐξετέλει ὅλας τὰς ἀπαιτήσεις, ὅσαι ἔκειντο ἐντὸς τῶν ὅρων τῶν ἀνθρωπίνων δυνάμεων, καὶ ὅταν εἰσῆλθεν εἰς τὸ στάδιον τοῦ βίου, ὡραία, τελεία καὶ κληρονόμος, εἶχεν εἰς τοὺς πόδας της στενάζοντας ὅλους τοὺς νομίμους καὶ ἀνόμους ἐραστές της, καὶ εἶχε προσέτι τὴν βεβαιότητα ὅτι ὁ Αὐγουστῖνος, ἕνεκα αὐτῆς, ἦτο εἰς τῶν εὐτυχεστέρων ἀνθρώπων. Εἶναι μέγα λάθος τὸ νὰ ὑποθέσῃ τις, ὅτι γυνὴ στερημένη αἰσθημάτων καὶ καρδίας, θέλει εἶσθαι εὐκόλος πιστωτὴς τῆς μεταλλαγῆς τοῦ πάθους. Δὲν ὑπάρχει ἐπὶ τῆς γῆς ἄτομον τὸ ὁποῖον ν' ἀπαιτῆ τοσοῦτον ἀσπλάγχχνως τὴν ἀγάπην τῶν ἄλλων, ὅσον γυνὴ εἰς ἄκρον ἐγωϊστικὴ, καὶ ὅσον ὀλιγώτερον ἐρασμία καθίσταται, τόσῳ μᾶλλον ζηλοτύπως καὶ δυσχερῶς τὴν ἐπιποθεῖ. Ὅτε λοιπὸν ὁ Σάν-Κλέαρ ἐπανελάμβανεν ἐκ νέου ἐκείνας τὰς θωπεύσεις καὶ μικρὰς περιποιήσεις, τὰς ὁποίας διέχεεν κατ' ἀρχὰς χάριν τοῦ ὑμεναίου, ἔδλεπεν ὅτι ἡ κυρία δὲν ἄφινε τὸν αἰχμάλωτόν της ν' ἀπομακρυνθῆ ποσῶς ἀπὸ πλησίον της· ἐκεῖ ὅπου ὑπῆρχεν ἀφθονία δακρύων, καὶ ἐλαφρῶν ἀνησυχιῶν, ἐκεῖ ἐλάμβανον χάραν δυσαρέσκεια, παράπονα καὶ ὄνειδισμοί. Ὁ Σάν-Κλέαρ, ὢν ἀγαθὸς φύσεως καὶ ἡσύχου χαρακτῆρος, ἐπροσπάθει ν' ἀναπληρώσῃ τὴν ψυχρότητά του με δῶρα καὶ κολακείας· καὶ ὅταν ἡ Μαρία ἔγινε μήτηρ ὡραίας θυγατρὸς, συνηθάνθη πραγματικῶς τὴν ἀναγέννησιν αἰσθημάτων τινος προσεγγίζοντος εἰς τὴν τρυφερότητα.

Ἡ μήτηρ τοῦ Σάν-Κλέαρ ἦτο γυνὴ ὑψηλοτάτης ἀνατροφῆς καὶ καθαρωτάτου χαρακτῆρος· ὡς ἐκ τούτου ἔδωκεν εἰς τὸ τέκνον του τὸ ὄνομα τῆς μητρὸς, με τὴν ἰδέαν ὅτι ἠθέλεν ἀποθῆ μίαν ἡμέραν ἐν ὁμοίωμα τῆς εἰκόνας της. Τὸ πρᾶγμα τοῦτο ἐπέφερον εἰς τὴν σύζυγόν του αἰσχροτάτην ἀντιζηλίαν, καὶ παρετήρει τὴν ὑπερβολικὴν ἀρρωσίαν τοῦ συζύγου της πρὸς τὸ τέκνον με ὑπόνοιαν καὶ δυσβεσκειαν πᾶν ὅτι τοῦ ἔδιδε, τῇ ἐφαίνετο πάντοτε ὅτι ἦτο πρᾶγμα τι ἀφαιρεθὲν ἀπ' αὐτὴν. Ἀπὸ τῆς εποχῆς καθ' ἣν ἐγεννήθη τὸ τέκνον τοῦτο, ἡ ὑγεία της ὑπέκυψε βαθμηδόν· ἡ μακροχρόνιος ἀδράνεια τοῦ σώματος καὶ τοῦ νοδῶ, ἡ ἀδιάλειπτος ἀγία καὶ δυσαρέσκεια ὁμοῦ με τὴν συνήθη ἀδυναμίαν, ἣτις ἐπακολουθεῖ τὴν περίοδον τῆς γεννήσεως, ὅλα ταῦτα βεβαίως εἰς τὸ διάστημα ὀλίγων ἐτῶν μετέβαλλον τὴν ἀκμαίαν ἐκείνην ὡραίαν νεάνίδα εἰς τινὰ ὠχρὰν,

φθίνουσαν καὶ ἀσθενῆ γυναῖκα, τῆς ὁποίας ὅλος ὁ βίος ἦτο καταβεβαρυμένος ἀπὸ ποικιλίαν φανταστικῶν ἀσθενειῶν, καὶ ἣτις ἐθεώρει τὸν ἑαυτὸν της καθ' ὅλους τοὺς λόγους, τὸ πλέον κακομεταχειρισμένον καὶ πάσχον ἄτομον ὅλης τῆς ἀνθρωπότητος.

Ἄπειρα καὶ ἀτελεύτητα ἦσαν τὰ διάφορα παράπονά της, πλὴν τὸ ἀρχικόν της ἐφαίνετο ὅτι ἦτο τῆς κεφαλαλγίας, ἣτις πολλάκις τὴν περιώριζεν ἐντὸς τοῦ δωματίου της, τὸ ἥμισυ σχεδὸν τῆς ἑβδομάδος. Ἐπειδὴ δὲ κατὰ συνέπειαν ἅπανα ἢ τακτοποιήσεις τῆς οἰκογενείας ἔκειτο εἰς τὰς χεῖρας τῶν δούλων, ὁ Σάν-Κλέαρ δὲν εὐρῆκεν εἰς τὴν οἰκίαν του ὅλους διόλου καλὴν διαχειρήσιν. Ἐπειδὴ δὲ ἡ μόνη αὐτῇ θυγάτηρ του ἦτο εἰς ἄκρον τρυφερὰ καὶ λεπτὴ, ἐφοβεῖτο μήπως, ἄνευ τῆς ἀπαιτουμένης φροντίδος καὶ ἐπιτηρήσεως, ἡ ὑγεία της καὶ ἡ ζωὴ της γίνωσι θῦμα τῆς μητρικῆς ἀδιαφορίας καὶ ἀνικανότητος· τὴν ἔλαβεν ὅθεν μαζὴ του, καὶ ὑπῆγε πρὸς διασκέδασιν εἰς Βερμὺν, ὅπου κατέπεισε τὴν ἀδελφὴν του κυρίαν Ὁφελίαν Σάν-Κλέαρ νὰ ἐπιστρέψῃ μετ' ἑαυτοῦ εἰς τὴν μεσημβρινὴν κατοικίαν του· καὶ ταῦτα εἶναι ἤδη τὰ πρόσωπα, τὰ ὁποῖα παρειαίξαμεν εἰς τοὺς ἀναγνώσττας μας, ἐπιστρέφοντας εἰς τὸ πλοῖον.

Ἦδη δὲ, ἐνῶ μακρόθεν παρουσιάζονται εἰς τὴν ὄρασίν μας αἱ ὑψηλαὶ οἰκοδομαὶ καὶ τὰ κωδωνοστάσια τῆς Νέας Ὁρλεανς, νομίζομεν ἀναγκαῖον νὰ δώσωμεν προεισαγωγικὰς τινὰς γνώσεις περὶ τῆς κυρίας Ὁφελίας.

Ὅστις περιηγήθη τὰς ἐπαρχίας τῆς Νέας Ἀγγλίας, θέλει ἐνθυμῆσθαι βεβαίως εἰς τι τῶν ψυχρῶν χωρίων της, τὴν ἐκτεταμένην ἀγροτικὴν οἰκίαν, ὁμοῦ με τὴν καθαρῶς διατηρουμένην καὶ χλοηφόρον αὐλὴν της, ἐπισκιαζομένην ὑπὸ τῶν πυκνοτάτων καὶ πολυαριθμῶν φύλλων τῶν δένδρων τῆς ζακχαρώς, θέλει ἐνθυμῆσθαι τὴν τάξιν καὶ ἡσύχίαν, τὴν ἀδιάλειπτον καὶ ἀτάραχον ἐκείνην ἀνάπαυσιν, ἣτις ἐφαίνετο διακεχυμένη ἐφ' ὅλου τοῦ τόπου. Δὲν ἔδλεπέ τις οὐδὲν περιττόν, ἀλλὰ τὰ πάντα διεπόμενα ὑπὸ τινος ὑπερθουμάστου ἀρμονίας καὶ τάξεως· ἐντὸς τῆς αὐλῆς δὲν ἐφαίνετο ἡ ἐλαχίστη ἀκαθαρσία, ἀλλὰ ἀφθονία εὐόσμων καὶ τερπνοτάτων ἀνθέων περιεκύκλωνε τὴν οἰκίαν, τὰ ὁποῖα ἀνεπτύσσοντο ὑπὸ τῶν παραθύρων. Ὅστις εἰσῆλθεν ἐντὸς τῆς οἰκίας, θέλει ἐνθυμῆσθαι τὰ ἐκτεταμένα καὶ καθαρὰ ἐκεῖνα δωμάτια, ὅπου τὰ πάντα ἐγίνοντο με τὴν αὐστηροτέραν ἐντέλειαν, καὶ αἱ τακτικαὶ ὑπηρεσίαι ἐβάδιζον με τὴν ἀξιοπρατήρητον ἀκρίθειαν τοῦ εἰς τὴν γωνίαν εὐρισκομένου παλαιοῦ ὠρολογίου. Ἐντὸς τοῦ δωματίου τῆς οἰκογενείας, θέλει ἐνθυμῆται τὴν ὄρθιον καὶ ἀξιοσέβαστον ἐκείνην παλαιὰν βιβλιοθήκην με ἰαλίους θυρίδας κεκλεισμένην, εἰς τὴν ὁποίαν ἡ ἱστορία τοῦ Ῥολλίνου, ὁ Ἀπολεσθεὶς Παράδεισος τοῦ Μίλτωνος, ἡ Πρόδος τοῦ Προσκυνητοῦ ὑπὸ Μπόγγιαν, καὶ ἡ Βίβλος τῆς οἰκογενείας ὑπὸ Σκῆφτ, ἦσαν ἐπισημασμένα τὰ ἐν πλησίον τοῦ ἄλλου με ἀρχετὴν τάξιν, καὶ ἐντὸς τῆς ὁποίας ἦσαν καὶ πολλὰ ἄλλα βιβλία ἐξίσου ἐπαίνετα καὶ ἀξιόσεβάστια. Εἰς τὴν οἰκίαν ταύτην δὲν ὑπῆρχον ὑπηρεταί, καὶ μολοντοῦτο ἔδλεπέ τις τὴν κυρίαν μετὰ τὸ χιονόλευκον κάλυμμά της καὶ μετὰ τὰ ὀμματοῦλά ἐπὶ τῆς ῥίνος, καθημένην καὶ ῥάπτουσαν καθέ-

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΘΟΥΡΙΟΥ
ΣΥΛΛΟΓΗ Π. ΠΑΤΡΙΚΙΟΥ

ΑΙΣΒΥΛΦ40054

Ο ΦΟΙΝΙΞ εκδίδεται άπαξ του μηνός εις φυλλάδιον συκείμενον εκ τριών τουλάχιστον τυπογραφικών φύλλων.

Τιμάται δέ δια μέν τους έντός τής Έπτανήσου κατ' έτος διστ. 2 $\frac{1}{2}$, δια δέ τους έκτός δραχμ. 17 πληρωτέων άμα τή παραλαβή του πρώτου φυλλαδίου.

ΑΙ ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ ΓΙΝΟΝΤΑΙ

- ΕΝ ΚΕΡΚΥΡΑ, παρά τῷ αὐτῷ τυπογραφείῳ.
 » ΠΑΞΟΙΣ, παρά τῷ Κ. Σ. Ι. Μάστορα.
 » ΛΕΥΚΑΔΙ, παρά τῷ Κ. Ανδρέα Ν. Μεταξῆ.
 » ΖΑΚΥΝΘΩ, παρά τῷ Κ. Σεργίῳ Χ. Ραφτάνη.
 » ΑΘΗΝΑΙΣ, παρά τῷ Κ. Σπυρ. Α. Κουτσούρη.
 » ΣΜΥΡΝῃ, παρά τῷ Κ. Α. Πατρικίῳ.
 » ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ, παρά τῷ Κ. Α. Βαλλιάνῳ.

Ο προμηθεύων δέκα συνδρομάς θέλει λάβει δωρεάν δύο αντίτυπα του έν τῷ Φοίνικι μεταφραζομένου μυθιστορήματος *Ἡ Καλύβη του Μπάρμπα Θωμά* τής Κ.^ας Μπήτσερ Στόου του όποίου ἡ έκδοσις θέλει συμπληρωθῆ ὅσον οὐπω.

Ο ΦΟΙΝΙΞ θέλει αναγγέλλει εις τὸ ἐξώφυλλον του τὰ νεοφανῆ συγγράμματα, ὧν αντίτυπον ἤθελε σταλῆ παρά τῶν συγγραφέων εις τους έκδότας.

Πίναξ τῶν ἐμπεριεχομένων.

Τὸ πρῶτον έτος του Φοίνικος	σελ.
Φιλοσοφία τής Ιστορίας	» 295
Βίος του Φραγκλίνου	» 298
Ιουδιθ	» 303
Ο άνθρωπινος βίος	» 305
Ιουδαϊκός μύθος	» 306
Δικαία προσφορά	» »
Ἠθικὴ τῶν Ἀράβων	» »
Ἐπιστολὴ ανέκδοτος Εὐγενίου του Βουλγάρου	» »
Συλλογὴ Λευκαδίων Ἐπιγραφῶν κτλ.	» 307
Γνωμικά	» 308
ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ. Ἡ Καλύβη του Μπάρμπα Θωμά, σύγγραμμα τής Ἀμερικανίδος Κ. ^α ς Μπήτσερ Στόου (Beecher Stowe)	» 309

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΘΟΥΡΙΟΥ